



T.C.
DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**ŞİDDET MAĞDURU KADINLARIN ÇOCUKLUK ÇAĞI
TRAVMALARININ GERÇEĞİ DEĞERLENDİRME VE
NESNE İLİŞKİLERİNE ETKİSİ: SAVUNMA
MEKANİZMALARININ ARACI ROLÜNÜN
İNCELENMESİ**

Doktora Tezi

Tezi Hazırlayan
TUĞÇE ER

İstanbul, 2023



T.C.
DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**ŞİDDET MAĞDURU KADINLARIN ÇOCUKLUK ÇAĞI
TRAVMALARININ GERÇEĞİ DEĞERLENDİRME VE
NESNE İLİŞKİLERİNE ETKİSİ: SAVUNMA
MEKANİZMALARININ ARACI ROLÜNÜN
İNCELENMESİ**

Doktora Tezi

Tezi Hazırlayan

TUĞÇE ER
20182003008
0000-0002-0583-7622

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Serhat YÜKSEL

İstanbul, 2023

YEMİN METNİ

Doktora Tezi olarak sunduğum “**Şiddet Mağduru Kadınların Çocukluk Çağı Travmalarının Gerçeği Değerlendirme ve Nesne İlişkilerine Etkisi: Savunma Mekanizmalarının Aracı Rollünün İncelenmesi**” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını, patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 21/07/2023

TUĞÇE ER

	DOKTORA TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI	<i>Doküman No</i>	FR.1.46
		<i>Yürürlük Tarihi</i>	1.11.2017
		<i>Revizyon Tarihi</i>	4.12.2020
		<i>Revizyon No</i>	2
		<i>Sayfa</i>	1 / 1

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Tarih : 21/07/2023

Anabilim Dalı : Klinik Psikoloji / Psikoloji

Öğrencinin Adı Soyadı : Tuğçe ER

Öğrenci No : 20182003008

Tez Danışmanının Adı Soyadı : Dr. Öğr.Üyesi Serhat YÜKSEL

Tezin Başlığı : Şiddet Mağduru Kadınların Çocukluk Çağı Travmalarının Gerçeği Değerlendirme ve Nesne İlişkilerine Etkisi: Savunma Mekanizmalarının Aracı Rolünün İncelenmesi

Doğuş Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin 44.Maddesi uyarınca yapılan değerlendirmeler sonunda;

☒ **tezin kabul
edilmesine**

☐ **tezde düzeltme
verilmesine**

☐ **tezin
reddedilmesine**

oy birliği /oy çokluğu ile karar verilmiştir. Gereği için arz olunur.

Danışman Üye

Üye

Üye

Üye

Üye

Anabilim Dalı Başkanı Onayı:

Dr. Öğretim Üyesi Kahraman Güler

Doğuş Üniversitesi ("Üniversite") olarak kişisel verilerinizin güvenliği hakkında azami hassasiyet göstermekteyiz. Üniversite olarak, Üniversite ile ilişkili tüm şahıslara ait her türlü kişisel verinin 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ("KVKK")'na uygun olarak işlenmesine ve gizliliğinin sağlanmasına büyük önem vermekteyiz. Anayasa m.20/3 ile tanınan "kişisel verilerinizin korunmasını isteme" hakkınızın bilincinde olarak, KVKK kapsamında tanımlı "Veri Sorumlusu" sıfatıyla, kişisel verilerinizi mevzuata uygun şekilde işlemekteyiz. Daha geniş açıklama için Doğuş Üniversitesi <https://www.dogus.edu.tr/hakkimizda/kisisel-verilerin-korunmasi>

As Doğuş University ("University"), we show maximum sensitivity about the security of your personal data. As a university, we attach great importance to the processing and confidentiality of all personal data of all individuals associated with the University in accordance with the Law No. 6698 on Protection of Personal Data ("KVKK"). Being aware of your right to "ask for the protection of your personal data" recognized by the constitution article 20/3, as "Data Controller" defined within the scope of KVKK, we process your personal data in accordance with the legislation. For a broader explanation you can visit <https://www.dogus.edu.tr/hakkimizda/kisisel-verilerin-korunmasi>

hakkımızda: about us kişisel-verilerin-korunmasi: protection of personal data

(Form No: FR-001, Revizyon Tarihi: 30.09.2016, Revizyon No:00)

Adı Soyadı : Tuğçe ER
Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Serhat YÜKSEL
Türü ve Tarihi : Doktora Tezi, 2023
Alanı : Klinik Psikoloji
Anahtar Kelimeler : Kadına Yönelik Şiddet, Çocukluk Çağı Travmaları, Nesne İlişkileri, Savunma Mekanizmaları, Gerçeği Değerlendirme

ÖZET

ŞİDDET MAĞDURU KADINLARIN ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARININ GERÇEĞİ DEĞERLENDİRME VE NESNE İLİŞKİLERİNE ETKİSİ: SAVUNMA MEKANİZMALARININ ARACI ROLÜNÜN İNCELENMESİ

Kadına yönelik şiddet dünya çapında oldukça yaygın olan ve tüm boyutlarıyla birçok ülkede görülebilen bir olgudur. Çalışmanın amacı nesne ilişkileri kuramından hareketle eşi ya da partneri tarafından şiddet mağduru olan kadınların, çocukluk çağı travmalarının gerçeği değerlendirme ve nesne ilişkilerine etkisinde savunma mekanizmalarının aracı rollünün incelenmesidir.

Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeline göre yürütülmüştür. Örneklem grubunu, partneri ya da eşi tarafından herhangi bir şiddet türüne maruz kalmaları nedeniyle, İstanbul ilinin çeşitli semtlerinde ikamet eden kadınlar oluşturmaktadır. 395 kişilik bir örneklem büyüklüğüne ulaşılmıştır (2). Araştırmada, Kişisel Bilgi formu, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (CTQ), Savunma Biçimleri Testi (SBT-40), Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği (BORTTI) kullanılmıştır. Aracı değişkenlerin modele olan etkisinin test edilmesine yönelik olarak yapısal eşitlik modellemesinin iki kademeli yaklaşımı kullanılmıştır. Model-veri uyumunun tek boyutlu ölçeklerde iyileştirilmesine yönelik, ölçek maddelerine parselleme tekniği uygulanmıştır. Parselleme, düzeltilmiş madde toplam korelasyon değerlerinin hesaplanmasıyla yapılmıştır.

Yapısal eşitlik modeli yardımıyla incelenen değişkenler arasındaki ilişkiye göre, matür ve immatür savunma mekanizmalarının, çocukluk çağı travmalarının nesne ilişkileri kalitesi ve gerçeği değerlendirme düzeyi üzerine etkisine tam aracılık ettiği bulgulanmıştır.

Değişkenler arasındaki nedensel ilişkilerin açığa çıkarılmasına ve test edilen modelin çeşitli uyum indeksleriyle incelenmesine olanak sağlayan yapısal eşitlik modellemesine göre nevrotik savunma mekanizmalarının, çocukluk çağı travmalarının, nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme düzeyi üzerine aracılık etkisi tespit edilememiştir. Bunun dışındaki hipotezlerimiz doğrulanmış olup, bulgularımız, alanyazın araştırmaları ve kuramsal bilgilerle de tutarlılık göstermektedir.

Name and Surname : Tuğçe ER
Supervisor : Asst. Prof. Dr. Serhat YÜKSEL
Degree and Date : Doctoral Dissertation, 2023
Major : Clinical Psychology
Key Words : Violence Against Women, Childhood Traumas, Object Relations, Defense Mechanisms, Reality Testing

ABSTRACT

THE EFFECT OF THE CHILDHOOD TRAUMA OF WOMEN VICTIMS OF VIOLENCE ON THE ASSESSMENT OF REALITY TESTING AND OBJECT RELATIONS: INVESTIGATION OF THE MEDIATOR ROLE OF DEFENSE MECHANISMS

Violence against women is a phenomenon that is very common worldwide and can be seen in many countries with all its dimensions. The aim of the study is to examine the mediating role of defense mechanisms in the impact of childhood traumas on the reality testing and object relations of women who are victims of violence by their spouse or partner, based on the object relations theory.

The research was carried out according to the relational survey model, one of the quantitative research methods. The sample group consists of women residing in various districts of Istanbul because they have been exposed to any type of violence by their partner or spouse. A sample size of 395 people was reached. Personal Information Form, Childhood Trauma Questionnaire, Defense Style Questionnaire-40, Bell Object Relations and Reality Testing Inventory were used in the study. In order to test the effect of mediating variables on the model, the two-stage approach of structural equation modeling was used. In order to improve the model-data fit in one-dimensional scales, the parcelling technique was applied to the scale items. Parceling was done by calculating the corrected item-total correlation values.

According to the relationship between the variables examined with the help of the structural equation model, it was found that mature and immature defense mechanisms fully mediated the effect of childhood traumas on the quality of object relations and the level of reality testing.

According to the structural equation modeling, which allows to reveal the causal relationships between the variables and to examine the tested model with various fit indices, the mediating effect of neurotic defense mechanisms, childhood traumas, object relations and reality assessment level could not be determined. Other than that, our hypotheses have been confirmed and our findings are consistent with literature research and theoretical knowledge.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖZET

ABSTRACT

TABLolar LİSTESİ..... v

ŞEKİLLER LİSTESİ..... vi

KISALTMALAR vii

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM ARAŞTIRMAYA YÖNELİK BİLGİLER

1.1. Araştırmanın Amacı.....	6
1.2. Araştırmanın Önemi	7
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	8

İKİNCİ BÖLÜM ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI

2.1. Çocukluk Çağı Travmaları.....	9
2.1.1. Çocuk İstismarı	10
2.1.1.1. Fiziksel İstismar	12
2.1.1.1.1. Hafif Fiziksel Çocuk İstismarı	12
2.1.1.1.2. Orta Derecede Fiziksel Çocuk İstismarı	13
2.1.1.1.3. Şiddetli Fiziksel Çocuk İstismarı	14
2.1.1.2. Cinsel İstismar	15
2.1.1.3. Duygusal İstismar	16
2.1.1.4. İhmal	17
2.1.1.4.1 Fiziksel ve Duygusal İhmal	17

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM SAVUNMA MEKANİZMALARI

3.1. Savunma Mekanizmaları Kavramı	19
3.2. Savunma Mekanizmalarının Sınıflandırılması	21
3.2.1. Birincil (İlkel) Savunma Süreçleri	21
3.2.1.1. İlkel Geri-Çekilme	22
3.2.1.2. İnkâr	22
3.2.1.3. Tümgüçlü Kontrol.....	23
3.2.1.4. İlkel İdealizasyon ve Değersizleştirme	23
3.2.1.5. Yansıtma, İçe Atma, Yansıtımlı Özdeşim.....	24
3.2.1.6. Ego Bölünmesi.....	26

3.2.1.7. Dissosiyasyon	27
3.2.2. İkincil (Üst Düzey) Savunma Süreçleri	28
3.2.2.1. Bastırma	28
3.2.2.2. Regresyon	29
3.2.2.3. Yalıtma.....	29
3.2.2.4. Düşünselleştirme.....	30
3.2.2.5. Akılcılaştırma.....	30
3.2.2.6. Ahlaksallaştırma	31
3.2.2.7. Bölmeleme	32
3.2.2.8. Yapıp-Bozma	32
3.2.2.9. Kendine Karşı Döndürme	33
3.2.2.10. Yer Değiştirme.....	34
3.2.2.11. Karşıt Tepki Oluşturma	34
3.2.2.12. Tersine Çevirme.....	35
3.2.2.13. Özdeşim	36
3.2.2.14. Eyleme Koyma	37
3.2.2.15. Cinselleştirme	37
3.2.2.16. Yüceltme	38

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

NESNE İLİŞKİLERİ TEORİSİ

4.1. Nesne İlişkileri Kavramı ve Nesne İlişkileri Teorisi	40
---	----

BEŞİNCİ BÖLÜM

GERÇEĞİ DEĞERLENDİRME

5.1. Gerçeği Değerlendirme Kavramı	42
5.1.1. Bozulmuş Gerçeklik Algısı ve Psikoz	43
5.1.2. Bozulmuş Gerçeklik Algısı ve Sanrılar	43
5.1.3. Bozulmuş Gerçeklik Değerlendirmesi ve Halüsinasyonlar	44
5.1.4. Bozulmuş Gerçeklik Algısı ve Biçimsel Düşünce Bozukluğu	46

ALTINCI BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

6.1. Araştırmada Yer alan Değişkenler Arası İlişkilere Dikkat Çeken Çalışmaların İncelenmesi	48
6.1.1. Çocukluk Çağı Travmaları ve Savunma Mekanizmaları Arasındaki İlişkiye Dikkat Çeken Çalışmalar	49
6.1.2. Çocukluk Çağı Travmaları ile Gerçeği Değerlendirme ve Nesne İlişkileri Arasındaki İlişkiye Dikkat Çeken Çalışmalar	51
6.1.3. Savunma Mekanizmaları ile Gerçeği Değerlendirme ve Nesne İlişkileri Arasındaki İlişkiye Dikkat Çeken Çalışmalar	52

YEDİNCİ BÖLÜM YÖNTEM

7.1. Araştırma Prosedürü	54
7.2. Evren ve Örneklem	54
7.2.1. Araştırmaya Dahil Edilme Kriterleri	55
7.2.2. Araştırmadan Dışlama Kriterleri	55
7.3. Verilerin Toplanması	55
7.3.1. Veri Toplama Araçları	55
7.3.1.1. Demografik Bilgi Formu	56
7.3.1.2. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (Childhood Trauma Questionnaire)	56
7.3.1.3. Savunma Biçimleri Testi (Defense Style Questionnaire)	58
7.3.1.4. Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği (Bell Object Relations and Reality Testing Inventory)	60
7.4. Verilerin Çözümlemesi	64
7.5. Veri Analizi	66

SEKİZİNCİ BÖLÜM BULGULAR

8.1. Analiz Yöntemlerinin Sonuçları	67
8.1.1. Araştırmada Yer Alan Katılımcıların Tanımlayıcı İstatistikleri	67
8.1.2. Ölçeklerden Elde Edilen Verilerin Betimsel Analiz Bulguları	68
8.1.3. Ölçekler ve Alt Ölçekler Arası Korelasyon Bulguları	71
8.1.4. Çocukluk Çağı Travmalarının, Nesne İlişkileri Kalitesi Ve Gerçeği Değerlendirme Düzeyi Üzerine Etkisinde Savunma Mekanizmalarının Aracılık Rolüne İlişkin Bulgular	79

DOKUZUNCU BÖLÜM TARTIŞMA

9.1. Çocukluk Çağı Travmaları Örtük Değişkeni ile Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Örtük Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulguların Değerlendirilmesi	87
9.2. Çocukluk Çağı Travmaları Örtük Değişkeni ile Savunma Biçimleri Örtük Değişkenlerinden Matür, Nevrotik ve İmmatür Savunma Biçimleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulguların Değerlendirilmesi	91
9.3. Savunma biçimleri Örtük Değişkeninin Alt boyutlarından Matür, Nevrotik ve İmmatür Savunma Biçimleri ile Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Örtük Değişkeni Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulguların Değerlendirilmesi	94
9.4. Çocukluk Çağı Travmalarının Nesne İlişkileri Kalitesi ve Gerçeği Değerlendirme Düzeyi Üzerine Etkisinde Matür, Nevrotik ve İmmatür Savunma Biçimlerinin Aracı Rolüne Yönelik Bulguların Değerlendirilmesi	99

SONUÇ	102
--------------------	-----

KAYNAKÇA	105
-----------------------	-----

EKLER

Ek-1: Kişisel Bilgi Formu	132
--	-----

Ek-2: Bell Nesne İlişkileri Ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği (BORRTI)	133
---	-----

Ek-3: Savunma Biçimleri Testi	136
--	-----

Ek-4: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	138
--	-----

Ek-5: Katılımcı Bilgi Ve Onam Formu.....	140
---	-----



TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1. Araştırmada Yer Alan Katılımcılara Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler	67
Tablo 2. Ölçeklerden Elde Edilen Toplam Puanların Betimsel Analiz Sonuçları.....	69
Tablo 3. Ölçekler ve Alt Ölçekler Arası Korelasyonlar	72
Tablo 4. Bağımsız Değişkenler Arasında Çoklu Bağlantılılık Varsayımı Sonuçları	79
Tablo 5. Ölçme Modeli ve Yapısal Model İçin Uyum İyiliği Değerleri	80
Tablo 6. Çocukluk Çağı Travmaları, Nesne İlişkileri Kalitesi, Gerçeği Değerlendirme Düzeyi ve Savunma Mekanizmaları ile Kurulan Ölçme Modelinde Yer Alan Örtük Değişkenler Arasındaki İlişkiler	82
Tablo 7. Çocukluk Çağı Travmaları, Nesne İlişkileri Kalitesi, Gerçeği Değerlendirme Düzeyi ve Savunma Mekanizmaları ile Kurulan Ölçme Modeline Ait Parametre Değerleri	83
Tablo 8. Çocukluk Çağı Travmaları, Nesne İlişkileri Kalitesi, Gerçeği Değerlendirme Düzeyi ve Savunma Mekanizmaları ile Kurulan Ölçme Modeli İçin Uyum İyiliği Değerleri	84

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No

Şekil 1. Çocukluk Çağı Travmalarının Nesne İlişkileri Kalitesi ve Gerçeği Değerlendirme Düzeyi Üzerine Etkisinde Savunma Mekanizmaları Aracılık Rolüne İlişkin Hipotetik Model.....	65
Şekil 2. Çocukluk Çağı Travmaları, Nesne İlişkileri Kalitesi, Gerçeği Değerlendirme Düzeyi ve Savunma Mekanizmaları ile Kurulan Ölçme Modeline Ait t-değerleri ...	80
Şekil 3. Çocukluk Çağı Travmaları, Nesne İlişkileri Kalitesi, Gerçeği Değerlendirme Düzeyi ve Savunma Mekanizmaları ile Kurulan Ölçme Modeline Ait Standardize Edilmiş Çözümleme Değerleri.....	81
Şekil 4. Çocukluk Çağı Travmaları, Nesne İlişkileri Kalitesi ve Gerçeği Değerlendirme Düzeyi Değişkenlerine Ait Yapısal Model.....	84
Şekil 5. Çocukluk Çağı Travmaları, Nesne İlişkileri Kalitesi, Gerçeği Değerlendirme Düzeyi ve Savunma Mekanizmaları Değişkenlerine Ait Yapısal Model	85

KISALTMALAR

APA	: American Psychiatric Association
BDE	: Beck Depresyon Envanteri
BORI	: Bell Object Relations Inventory
BORTTI	: Bell Nesne İlişkileri Ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği
CAP	: Child Abuse Potential Inventory
CTQ	: Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği
ÇÇKKİSL	: Çocukluk Çağı İhmal Ve İstismarı Soru Listesi
DES	: Dissosiyatif Yaşantılar Ölçeği
DSM-5	: Diagnostic And Statistical Manual Of Mental Disorders
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
NC G.S	: Kuzey Carolina Genel Tüzüğü
NIS-4	: Fourth National Incidence Study Of Child Abuse And Neglect
SBT-40	: Savunma Biçimleri Testi
SKÖ	: Sürekli Kaygı Ölçeği
WHO	: World Health Organisation
YEM	: Yapısal Eşitlik Modeli

GİRİŞ

Kadına yönelik şiddet dünya çapında oldukça yaygın olan ve tüm boyutlarıyla birçok ülkede görülebilen bir olgudur. Alanyazın, dünyada her üç kadından birinin fiziksel şiddete uğramış, cinsel şiddet görmüş veya diğer istismar türlerinden en az birine maruz kalmış olduğunu göstermektedir. Bu durumun kadının bedensel-ruhsal ve mental sağlığını negatif yönde etkileyerek uzun dönemde kronik ağrı problemleri, depresyon, alkol-madde-ilaç kötüye kullanımı ve fiziksel yetersizlik gibi geniş spektrumda birçok rahatsızlık yaşama riskini tetiklediği bilinmektedir. Ayrıca cinsel istismara maruz bırakılan kadınlarda istenmeyen gebelik, cinsel yolla bulaşan enfeksiyon hastalıkları ve hamileliğin beklenmedik yan etkileri gibi olgulara da sık rastlanmaktadır. Psikolojik, cinsel, bedensel ve ekonomik alanlarda kadınları mağdur eden şiddet, gelişmekte olan toplumlarda kadının edilgen konumundan ötürü ortaya çıkabilmektedir. Kadına yönelik şiddetin en sık görülen türlerinden fiziksel ve cinsel şiddet, çocuklukta, gençlikte ve yetişkinlikte ortaya çıkmaktadır. Özellikle gençlik ve yetişkinlikte karşılan olgular, sık olarak erkek partnerler tarafından gerçekleştirilen cinsel ilişkiye zorlama ve fiziksel şiddet olarak yaşanmaktadır. Çocukluk döneminde ortaya çıkan istismarlar çocukluk çağı travmalarını akla getirmektedir (Polat, 2007a).

Travma, “bireyin gerçek ya da göz korkutucu bir şekilde ölümle, ağır yaralanmayla karşılaşması veya cinsel saldırıya uğramış olma durumudur” (American Psychiatric Association, 2014, s. 146). Tanım ayrıca, direk travma maruziyetini, travmanın tanığı olma ya da kişinin yakınlığının olduğu arkadaşının ya da akrabasının deneyimlediği travmatik olayı öğrenme deneyimlerini kapsar. Erken dönemde yaşanan travmalar ise, çocuğun kalıcı olmayan şekilde zor durumda bırakıldığı ve olağan baş etme stratejilerinin zorlandığı, birdenbire olan veya seri dış kaynaklı bir darbenin psikolojik bir sonucu olarak tanımlanır (Terr, 1991). Çocukluk çağı travmaları, mağdurları ve toplum için önemli sonuçlar doğuran ciddi bir psikososyal, tıbbi ve kamu politikası sorunudur (De Bellis ve Zisk, 2014). Yaşamın ilk yılları, bireylerin sonraki yaşamında yeterli duygusal sağlığın gelişmesini sağlamak için son derece önemlidir (Zosky, 1999). Bebeklik ve çocukluk döneminde yeterli beslenmeden yoksun olan bireyler, sağlıklı benlik saygısını korumayı, duygusal tepkilerini düzenlemeyi ve sonraki yaşamlarında kaygıyı yönetmeyi zor bulabilirler.

Çocuklukta karşılanmayan bağımlılık ihtiyaçları, çoğu zaman kişinin ihtiyaçlarının karşılanmadığına dair bir öfke duygusuyla birlikte yetişkinliğe kadar devam eder. Sonuç olarak, bir yetişkin olarak kişi umutsuz bir şekilde bağımlılık ihtiyaçlarını karşılaması için talepkar hale gelir ve bu da kişinin istismarcı veya mağdur olduğu ilişkilere yol açabilir (Blizard ve Bluhm, 1994; Cogan, Porcerelli, 1996; Cogan, Porcerelli, Dromgoole, 2001; Dutton, Starzomski ve Ryan, 1996). Erken travmanın bireyin sadece kendileri ve başkaları hakkında değil, çevre ve gelecek hakkında da olumsuz varsayımlarda bulunmasına sebep olup bilişlerini bozduğu belirtilmiştir (Briere, 1996).

Çocukluk çağı travmaları, çocuğa yönelik istismar ve çocuğun ihmalini de kapsayan, tüm dünyayı ilgilendiren çok ciddi boyutta, halkın sağlığına yönelik bir problem olup uygun önleme stratejileri ve müdahale ile büyük ölçüde çözülme potansiyeline sahiptir (Van der Kolk, 2005). “Çocuğa kötü muamele” ile “çocuk istismarı” kavramlarının literatürde sık olarak aynı anlamda adı geçmektedir (Leeb, Paulozzi, Melanson, Simon ve Arias, 2008). Dünya Sağlık Örgütü (2014), belirli bir güç ya da güvene dayalı bir ilişki içerisinde, sağlığa, hayatta kalmaya, onura veya gelişimsel duruma yönelik hakiki zararlara yol açabilen; bedensel, psikolojik, cinsel kötü muamele, ihmal, ekonomik ya da başka kötü muamele şekillerini de kapsayan, on sekiz yaş altı çocuğa yönelik ihmal ve istismarı ‘çocuğa kötü muamele’ olarak tanımlamaktadır.

Yapılan bir dizi araştırma çocukluk çağı travmaları ve nesne ilişkileri arasındaki ilişkiye dikkat çekmiştir. Psikodinamik teori, bir yetişkinin bir başkasıyla ilişki kurma yeteneğinin, nesne ilişkilerinin erken gelişiminin bir işlevi olduğunu öne sürmektedir. Elliott (1994)’ın yaptığı çalışmada, %32.4’ü çocukluk çağında cinsel tacize uğramış, 2.963 meslek sahibi kadında, cinsel istismardan kurtulanların kişilerarası ilişkilerde yaşadıkları zorluklar incelenmiştir. İstismardan kurtulanlar, kişilerarası rahatsızlık, uyumsuz kişilerarası kalıplar ve kişilerarası aşırı duyarlılık açısından, istismar edilmeyenlere göre nesne ilişkisi kapasitelerinde önemli ölçüde daha fazla bozulma bildirmişlerdir. Ayrıca kişilerarası ilişkilerdeki bozulma düzeyine, istismarın özellikleri, özellikle çekirdek aile içi istismar ve kronik istismar aracılık etmektedir.

Alanyazında çocukluk çağı travmatik yaşam olayları ve gerçeklik algısı arasındaki ilişkiyi inceleyen çok sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Read, Agar, Argyle, ve Aderhold (2003), 200 kişilik bir örneklem grubuyla yaptığı bir çalışmada, halüsinasyonların, çocuklukta cinsel istismar ve fiziksel istismarla önemli ölçüde ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Varese ve diğerleri (2012), çocukluk çağı istismarının psikozun ortaya çıkmasında önemli bir risk faktörü oluşturduğunu bildirmiştir.

Bu tez çalışmasının kapsamı alanyazındaki bilgiler çerçevesinde şiddetin kadınlar üzerindeki etkisine vurgu yaparak, şiddet mağduru olan kadınların çocukluk çağı travmalarının gerçeği değerlendirme ve nesne ilişkilerine etkisinde, psikodinamik süreçlerden olan savunma mekanizmalarının rolünü ortaya koymaktır.

Eşi ya da partneri tarafından herhangi bir şiddet türüne maruz kalan kadınların ruhsal süreçleri incelenirken nesne ilişkileri kuramından yola çıkılmıştır. Nesne ilişkileri kuramı 1920'li yılların başından itibaren gelişimini devam ettirmiş ve hem akademik hem de klinik çevrelerde popülerliğini muhafaza etmiştir. Bunun akademisyenlerce belirtilen en önemli nedeni, nesne ilişkileri perspektifinin benlik gelişimini kişiler arası bir temelde inceleyecek kuramsal bir zemin ortaya koyması ve özellikle kognitif psikoloji alanındaki yeni gelişmelere de ters düşmemesidir (Uluç, Tüzün, Haseldan ve Erbaş, 2015).

Nesne ilişkileri kavramı, ilişkilerde temel güven, yakınlık elde etme ve tatmin edici bir yakınlık seviyesini koruma yeteneği gibi temel kişilerarası ilişkililiğin yönlerini içerir (Bell, Billington ve Becker, 1986; Westen, 1991). "Nesne ilişkilerinin" hem normal psikoloji hem de psikopatoloji içinde açıklayıcı güce sahip olduğu gösterilmiştir. Kavram, erken sosyal etkileşime dayanan olgun ilişkileri elde etme ve sürdürme kapasitesini gösterir ve günlük yaşamda kişilerarası davranışların düzenlenmesinde önemlidir. Nesne ilişkileri teorisi, bir benliğin ve diğerinin (nesnenin) içsel deneyimi arasındaki etkileşime odaklanır. Bir gelenek, erken ve temel sosyal etkileşim ihtiyacından geliştirilen, mevcut sosyal etkileşimlerin şekillendiği, kişinin kendisinin ve diğerlerinin temsillerinin içselleştirilmesine odaklanır (Klein, 1948; Stern, 1985). Başka bir gelenek, nesne ilişkisini diğerleri arasında bir ego işlevi olarak görür (Freud, 1923; Mahler, 1960/1967). Bu model, ciddi akıl hastalıklarında

nesne ilişkilerine yönelik ampirik araştırmalarda en yaygın kullanılanıdır (Hansen ve diğerleri, 2012). Nesne ilişkileri kuramlarının hepsi bebeğin diğer kişilerle ilişki kurmaya yönelik bir ihtiyaçla doğduğunu ve kendisine bakmakla yükümlü olan kişi (çoğunlukla anne) ile bir ilişki içerisinde olabilmek için öncesinde belirlenmiş uyum yeteneğiyle donanmış olduğunu belirtmektedir. Nesne ilişkilerinin kalitesi, kişinin gündelik hayatında yaşadığı ilişkilerin niteliğinin ve diğer kişiyle ilişki halindeyken kendini ne şekilde algıladığını gösterir. Sağlıklı bir ego gelişiminin göstergesi kaliteli nesne ilişkilerinin yanı sıra gerçeği değerlendirebilme yetisidir (Uluç ve diğerleri, 2015). Gerçeği değerlendirebilme kapasitesi, kişinin bireyleşmeyle beraber patoloji derecesini de ortaya koyar. Buna göre kişilik örgütlenmesinin gelişimsel düzeyi psikotik, sınır durum, nevrotik ve normal şeklinde kavramsallaştırılır (McWilliams, 2017).

Son yıllarda, çocukluk çağı travmasının yaygınlığı ve yetişkinlikte bireylerin ruh sağlığı üzerindeki önemli etkisi hakkında artan bir farkındalık olmuştur. Çocuk cinsel istismarı ve fiziksel istismara ek olarak (King ve diğerleri, 2011, Selvi ve diğerleri, 2012, Zlotnick ve diğerleri, 2008), fiziksel ihmal, psikolojik istismar ve ihmal ile maruz kalınan erken dönemde yaşanan travma türlerinin sayısı, bireylerin daha sonra zihinsel bozukluklara maruz kalma ve yetişkinlikte sağlıkla ilgili yaşam kalitesinin azalması olasılığının artmasıyla da ilişkilendirilmiştir (Benjet, Borges, Méndez, Fleiz, Medina-Mora, 2011; Draper ve diğerleri, 2008; Huang, Schwandt, Ramchandani, George ve Heilig, 2012). Bağışıklık sistemiyle ilgili hastalıklar, cinsel temasla ortaya çıkan bulaşıcı hastalıklar, risk taşıyan cinsel aktiviteler, planlanmamış hamilelik, çocuk yaştaki hamilelik (10-18 yaş arası), suisid girişimleri, sigara, alkol ve uyuşturucu kötüye kullanımı, obezite, karaciğerde oluşan hasara bağlı hastalıklar, anne karnında bebek ölümleri, kardiyak iskemi ile yakınlar arasında zamansız ölümler bunlar arasında bulunmaktadır (Dube ve diğerleri, 2009; Anda ve diğerleri, 2009). Tüm bu araştırmalar çocukluk çağı travmalarının yetişkinlikte ne kadar ciddi problemlere ve patolojilere yol açabileceğinin ispatı niteliğindedir.

Tez çalışmasının konusu kapsamında çocukluk çağı travmaları ile yetişkinlerin gerçeği değerlendirme düzeyi ve nesne ilişkilerinin kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi hedeflenmektedir. Alanyazın incelendiğinde çocukluk çağı travmalarının yetişkinlerin gerçeği değerlendirme düzeyini ve nesne ilişkilerinin kalitesini negatif

yönde etkilediğine dair çalışmalar mevcuttur. Ellenson (1985), çocukluk çağı cinsel istismar mağdurları için, düşünce içeriği bozuklukları (yani, tekrarlayan kabuslar, rahatsız edici ve müdahaleci saplantılı düşünceler, disosiyatif deneyimler, inatçı fobiler) ve tekrarlayan illüzyonlar, işitsel, görsel, ve dokunsal halüsinasyonlar gibi gerçeklik değerlendirmesindeki bozulmaları tanımlamıştır. Ornduff ve Kelsey (1996), Twomey, Kaslow ve Croft (2000), Jarmas ve Kazak (1992) yaptıkları çalışmalarla travmatik çocukluk çağı deneyimlerinin nesne ilişkileriyle ilgili problemlere katkıda bulunduğu bulgusunu ortaya koymuşlardır.

Tez çalışmasının konusu kapsamında çocukluk çağı travmaları ile savunma mekanizmalarının arasındaki ilişkinin incelenmesi hedeflenmektedir. Alanyazın incelendiğinde çocukluk çağı travmalarının yetişkinlerin olgunlaşmamış savunma mekanizmalarını pozitif yönde etkilediği ile ilgili çalışmalar mevcuttur. Romans, Martin, Morris ve Herbison (1999), çocuklukta cinsel şiddete uğradığını bildiren kadınlardan oluşan yetişkinlerin psikolojik savunma tarzlarının değerlendirildiği ve çocuklukta cinsel tacize uğramamış kadınlarınkiyle karşılaştırdığı bir çalışma yürütmüştür. Sonuçlar, çocuklukta cinsel istismar bildiren kadınların daha fazla olgunlaşmamış savunma stillerini kullandığını göstermiştir. Çalışmada istismarın şiddeti arttıkça kullanılan savunma mekanizmasının ilkelik düzeyinin de arttığı bulgulanmıştır.

Tez çalışmasının konusu kapsamında savunma mekanizmaları ile gerçeği değerlendirme düzeyi ve nesne ilişkilerinin kalitesinin arasındaki ilişkilerin de incelenmesi amaçlanmaktadır. Alanyazın incelendiğinde olgunlaşmış savunma mekanizmaları ile gerçeği değerlendirme düzeyi ve nesne ilişkilerinin kalitesi arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunun ortaya konduğu görülmüştür. McWilliams, (2017)'ye göre sınır durum veya psikotik yapılanmayı belirleyen en önemli faktör olgunlaşmış savunmaların yokluğudur. Klein (1955), iyi nesne ilişkilerinin, istikrarlı, bütünleşmiş bir egoyu ve iyi içselleştirilmiş nesneler gerektirdiğini ileri sürmüştür. Bunun, kişinin dış nesnelerle olumlu bir şekilde özdeşleşmesini veya içe almasını gerektirdiğini belirtmiştir. Klein (1955), yansıtma, inkar ve bölmeyi zayıf nesne ilişkilerinin bir ifadesi olan kaotik ve parçalanmış hissetmeyle bağlantılı olabileceğini açıklar.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMAYA YÖNELİK BİLGİLER

1.1. Araştırmanın Amacı

Alanyazında çocukluk çağı travmaları ile gerçeği değerlendirme ve nesne ilişkileri ilişkisini gösteren çalışmalara ek olarak bu ilişkiyi etkileyen farklı ruhsal süreçlerden de bahsedilmektedir. Bu tez çalışmasının amacı doğrultusunda bu farklı ruhsal süreçler nesne ilişkileri kuramı perspektifinden incelenecektir. Nesne ilişkileri kuramı kişinin kendi çocukluğunda hayatında var olan nesneler ve bunların özellikleri, bu nesnelerin çocuk tarafından ne şekilde deneyimlendiği, çocuğun hayatında var olan nesnelerle birlikte deneyimlerinin çeşitli özelliklerinin ne şekilde içe alındığı ile içe alınan nesnelerin imge ve temsillerinin yetişkinlik döneminde bilinçaltında ne şekilde yaşamayı sürdürdükleriyle ilgilidir (McWilliams, 2017). Bakımveren ve çocuk arasındaki bağların öneminin altını çizen nesne ilişkileri kuramcılar bu bağların sağlıklı gelişiminin olmaması ve büyümeyi teşvik edici nesne ilişkilerine fırsat vermemesi durumunun benlik oluşumunu engellediğinden ve benlik fonksiyonlarını sakatladığından bahseder (Summers, 1994).

Alanyazında aktarılanlar ışığında özellikle çocukluk çağı travmalarının, nesne ilişkilerinin erken dönem işlevlerinde yarattığı bozulmalar nedeniyle yetişkin dönemde bir başkasıyla kurduğu nesne ilişkilerinin kalitesini ve gerçeklik algısını negatif yönde etkilediği ile ilgili çok sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Nesne ilişkileri kuramı perspektifinden bakıldığında çocuklukta mağdur olma deneyimleriyle yetişkinlikte kendini mağdur eden eş seçme arasında ilişkiler olabileceğine dair çalışmalar da bulunmaktadır. Buradan hareketle mevcut çalışmanın amacı nesne ilişkileri kuramından hareketle eşi ya da partneri tarafından şiddet mağduru olan kadınların, çocukluk çağı travmalarının gerçeği değerlendirme ve nesne ilişkilerine etkisinde savunma mekanizmalarının aracı rollünün incelenmesidir.

Araştırmanın amacına paralel olarak oluşturulmuş olan ve çalışma kapsamında sınanacak yapısal modelden elde edilen hipotezlerin ayrıntılı açıklımına, aşağıda yer verilmektedir.

Buna göre; şiddet mağduru kadınlarda:

H1: Çocukluk çağı travmaları ile nesne ilişkileri kalitesinde ve gerçeği değerlendirmede bozulma arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Çocukluk çağı travmaları ile savunma biçimlerinden matür, nevrotik ve immatür savunma biçimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Savunma biçimlerinden matür, nevrotik ve immatür savunma biçimleri ile nesne ilişkileri kalitesinde ve gerçeği değerlendirmede bozulma arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H4: Çocukluk çağı travmalarının nesne ilişkileri kalitesi ve gerçeği değerlendirme düzeyi üzerine etkisine matür, nevrotik ve immatür savunma biçimleri aracılık etmektedir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Şiddetin izdüşümlerinin, gerek çocuklukta gerekse yetişkinlikte kişilerin işlevselliği açısından hayati bir öneme sahip olduğu görüşü birçok psikolojik kuram tarafından desteklenmektedir. Çocukluk çağı travmalarının etkisinin, tekrar eden şiddet döngüsünde kadınları partneri ya da eşi tarafından mağdur eden bir düzlemde yakalayarak, şiddet olgusunun yansımalarının, nesne ilişkileri kuramı temelinde bir bakış açısıyla değerlendirilmesi, tez çalışmasının önemini vurgulayan özellikleri arasındadır.

Birçok bilim adamı travma ve şiddetin birbirini takip eden bir döngüde yineleyici olarak sürdüğünü belirtir (Öztürk, 2020). Mevcut çalışmada, şiddet mağduru kadınların, çocukluk çağı travmalarının gerçeği değerlendirme ve nesne ilişkileri üzerindeki etkisi bu ilişkide savunma mekanizmalarının aracı rolü ortaya konacaktır. Böylelikle bu kısır döngüde yinelenen travmatize edici ilişkilerin önlenmesinde ve şiddet döngülerinin kırılmasında önleme stratejilerinin (örneğin travma mağduru kadınlar için ruh sağlığı hizmetleri) ve etkili tedavi amaçlarının saptanması bakımından bir yol haritası oluşturulacaktır.

Yukarıda anlatılanlar doğrultusunda, bu tez çalışmasına konu olan kadınlar, eşi ya da partneri tarafından herhangi bir şiddet türüne maruz kalmış olup, erken dönem çocukluk deneyimlerinde istismara maruz kalmasının etkisinin çeşitli ruhsal süreçler bakımından araştırılması uzun süreli istismarın etkilerinin ortaya konması, bu ruhsal

süreçlerin anlamlandırılması ve gerekli tedavi planının oluşturulması açısından önemlidir.

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma grubu, partneri ya da eşi tarafından herhangi bir şiddet türüne maruz kalmaları nedeniyle, İstanbul ilinin çeşitli semtlerinde ikamet eden kadınlardan oluşmaktadır. Araştırmaya katılan kadınların eşi ya da partneri tarafından istismara maruz kaldığı kendi beyanlarına göre belirlenmiş olup gerçeği değerlendirme ve nesne ilişkileri değerlendirilmiştir. Kadına yönelik şiddet ve istismar konusu mevcut ülke koşullarında kişilerin dile getirmekten çekindikleri bir konu olduğundan bu kriteri uyan katılımcı sayısına ulaşmak araştırmanın sınırlılıklarındandır. Araştırmada kadınların şiddet mağduriyetinin oluşum zamanı, şiddet mağduriyeti nedeniyle herhangi bir yasal süreçte olup olunmadığı ve bu süreçte partnerleri ya da eşleri ile birlikte yaşama durumları ile ilgili bilgilerin olmaması diğer bir sınırlılıktır.

İKİNCİ BÖLÜM

ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI

2.1. Çocukluk Çağı Travmaları

Stresin daha şiddetli bir biçimini temsil eden travma, tanımı gereği kişinin başa çıkma kapasitesini aşan ve normal homeostatik mekanizmaların artık işlememesine neden olan, kaçınılmaz olarak ortaya çıkan stresli olayların bir sonucudur (Van der Kolk ve Fisler, 1995).

Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı'nın (DSM-5) beşinci baskısına göre, travma; hakiki ya da göz korkutucu olarak ölüme, ciddi yaralanmaya ya da cinsel şiddete uğrama şeklinde ifade edilir. Söz konusu maruz kalma, durumu yaşayan olmak, başkasının yaşadığı olaya doğrudan tanıklık etmek, aile içinden birinin ya da yakın bir arkadaşın başına gelen olayı öğrenmek (burada aile yakınının ya da arkadaşın ölümü ya da ölüm ihtimali kaba kuvvetle veya kazara gerçekleşmelidir) veya bu tür bir olayın rahatsız edici ayrıntılarıyla (örneğin acil müdahale ekipleri) tekrarlayıcı veya ciddi düzeyde karşılaşma durumu şeklinde olabilir. Bu şekilde bir karşılaşma, işle alakalı değilse televizyon, elektronik yayınlar, sinema veya diğer görsel materyaller vasıtasıyla gerçekleşmiş ise travmadan bahsedilmez (American Psychiatric Association, 2013).

Şar ve Öztürk (2006)'a göre travma, uyumlu bir sürecin uyum bozucu bir süreç şekline dönüştürülmesine neden olan tehditkar bir deneyimdir. Üzücü ve öngörülemeyen durumsal ve/veya sürekli faktörlerin psikososyolojik yaşantıyı aniden ve önemli ölçüde kesintiye uğratarak kişinin başa çıkma kapasitesini bir an ya da bir süreliğine engellemesi durumudur.

Çocukluk çağı travmaları, çocuğu kalıcı olmayan şekilde çaresizlik içinde bırakan ve olağan baş etme stratejilerini bozan, seri veya birdenbire olan, dışardan gelen bir darbenin psikolojik sonucu olarak tanımlanır (Terr, 1991). Bununla birlikte, Bernstein ve Fink (1994), çocukluk çağı travmasıyla ilgili alanyazına atıfta bulunarak, çocuk istismarı ve ihmalini de içeren bir tanım sunmuşlardır: Bu tanım çocuğun değer duygusuna yönelik sözlü saldırılar, yaralanma riski taşıyan bedensel saldırılar, çocukla cinsel temas, temel psikolojik/duygusal ihtiyaçların karşılanmaması ve temel

ihtiyaçların karşılanmamasını kapsamaktadır. Çocukluk ağı travmaları, mağdurları ve toplum için önemli sonuçlar doğuran ciddi bir psikososyal, tıbbi ve kamu politikası sorunudur (De Bellis ve Zisk, 2014). Erken travmanın bireyin sadece kendileri ve başkaları hakkında değil, evre ve gelecek hakkında da olumsuz varsayımlarda bulunmasına sebep olup bilişlerini bozduğu belirtilmiştir (Briere, 1996).

Çocukluk ağı travmaları, ocuk İstismarı ve İhmali Dördüncü Ulusal İnsidans alışması'nın (NIS-4;) (2010) kriterlerine göre beş alt tip olarak tanımlanmış olup; fiziksel, cinsel ve duygusal istismar ile fiziksel ve duygusal ihmal şeklinde kategorilendirilmiştir. NIS-4'e göre, ev ortamında ve bir aile yesi veya bakıcı tarafından meydana gelen kötü muamele olayları, 18 yaşına kadar bir çocuğa zarar veriyorsa veya ciddi bir zarar verme riski taşıyorsa ocuk istismarı olarak kabul edilir (Sedlak ve diğerleri, 2010).

Farklı istismar ve ihmal türlerinin psikopatoloji üzerindeki karakteristik etkisi, psikopatoloji semptomları ve kişilik bozuklukları olarak iki açıdan ele alınabilir. Bir yandan, çocuklukta cinsel ve fiziksel istismara maruz kalan bireyler, Küme A kişilik patolojisinin (zellikle şizotipal özelliklerin) daha yüksek seviyelerini göstermektedir (Spinhoven, Bamelis, Haringsma, Molendijk ve Arntz, 2012). Meehl (1962), şizotipal kişilik bozukluğunun gelişiminde dominant bir genin varlığından bahsetmiş ve çevresel etkenlerin de bu genin etkisinin artmasını tetiklediğinden söz etmiştir. Öte yandan, duygusal istismar sıklığının (Berzenski, Madden ve Yates, 2019) ve duygusal ihmalin (Young, Lennie ve Minnis, 2011) gençlerde içselleştirme ve dışsallaştırma sorunlarını öngördüğüne (Wekerle ve diğerleri, 2009) ve ayrıca yetişkin psikopatolojisinin artışını öngördüğüne dair kanıtlar vardır (Groleau ve diğerleri, 2012; Kong ve Bernstein, 2009). Ek olarak, fiziksel ihmal, travma sonrası stres semptomları yoluyla psikopatoloji semptomlarını etkiler (Mbagaya, Oburu ve Bakermans-Kranenburg, 2013).

2.1.1 ocuk İstismarı

ocuk istismarı tanımı, 1962 yılında ilk olarak Kempe ve diğerleri tarafından ortaya atılan bir kavram olan 'Hırpalanmış ocuk Sendromu' adı altında yapılmış olup, bu tanım daha çok fiziksel istismara vurgu yapmıştır. Hırpalanmış ÇOCUK SENDROMU, genellikle bir ebeveyn veya koruyucu ebeveyn tarafından ciddi fiziksel

istismara maruz kalmış küçük çocuklarda görülen ve sıklıkla çocukluk çağı sakatlıklarına, kalıcı yaralanmalara veya ölüme neden olan bir klinik durumu karakterize etmek kullanılan bir terimdir. Durumu ayrıca sosyal hizmetler alanında çalışan uzmanlar ve çeşitli branşlardaki doktorlar “tanınmayan travma” olarak tanımlamıştır (Kempe, Silverman, Steele, Droegemueller ve Silver, 1962).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından, 1985 yılında, çok sayıda yapılan çocuk istismarı tanımları, ortak bir çatı altında toplanarak, konunun uzmanları bir araya getirilmiş ve hakkında hemfikir olunan genel bir tanım yapılmıştır. Buna göre, çocuğun sağlığına, bedensel, sosyal ve duygusal gelişimine yönelik olumsuz etkileneşine sebep olan, yetişkin bir kişinin, ülkenin veya toplumun bilinçli ya da bilinçsiz olarak yaptığı tüm davranışlar çocuk istismarı olarak değerlendirilir. Bu tanıma, çocuğun davranışı istismar olarak algılamadığı ve yetişkin tarafından istismar olarak kabul edilmeyen durumlar da dahil edilmektedir. İstismar eylemini çocuğun algılaması ya da yetişkinin eylemi bilinci yerindeyken gerçekleştirmesi de bir koşul olmamaktadır (World Health Organisation, 2002).

Çocuk istismarı potansiyeli envanterine (Milner, 1986) ilişkin ilk geçerlilik araştırması, öncelikle Kuzey Carolina'daki sosyal hizmetler departmanlarında yürütüldüğünden, neyin fiziksel çocuk istismarını oluşturduğunun işlevsel tanımı, çeşitli niteliklerle birlikte Kuzey Carolina genel tüzüklerinde yer alan tanıma benzerdi. Kuzey Karolina Çocuk İstismarı Bildirme Yasası tanımına göre, istismara uğramış çocuk, 18 yaşından küçük, anne babası veya başka bir kişinin bakımından sorumlu olduğu kişi anlamına gelir. Çocuk istismarı, kaza dışı yollarla, ölüme veya vücut şeklinin veya fiziksel sağlığın bozulmasına veya herhangi bir vücut organının işlevinin kaybına veya bozulmasına neden olabilecek önemli bir fiziksel yaralanma riski oluşturan veya oluşturulmasına izin veren ve yasalara aykırı olarak bir çocuğa karşı herhangi bir cinsel eylemde bulunmayı veya bulunulmasına izin vermeyi içeren tüm eylemlerdir (Kuzey Carolina Genel Tüzüğü, (ty) 110-117).

Bu tanımın nitelikleri, cinsel istismar vakalarının ve birleşik cinsel ve fiziksel istismar vakalarının fiziksel çocuk istismarı tanımından çıkarılmasını içerir. Ayrıca, bir vaka yalnızca öznenin fiziksel istismarın gerçek faili olması durumunda fiziksel çocuk istismarı olarak tanımlanmıştır. Kuzey Carolina Eyalet yasasında yer alan

tanımın aksine, orada bulunan ve başka bir ebeveynin veya bakıcının fiziksel çocuk istismarına izin veren ebeveynler veya bakıcılar, fiziksel istismarcıdan ziyade ihmalkar olarak tanımlandı (Milner, 1986).

2.1.1.1. Fiziksel İstismar

Fiziksel çocuk istismarı, on sekiz yaşını geçmemiş olan çocuğun kasıtlı olarak bedeninin yaralanmasıyla sonuçlanan, ebeveynlerin veya bakıcıların kontrolü altında davranış, olay ve/veya durumların oluşturulması, geliştirilmesi ve/veya aktif olarak teşvik edilmesi olarak tanımlanır. Bu tanım genellikle devlet çocuk istismarı raporlama kanunlarında bulunan tanımlara uygundur ancak bazı eyaletler, bir çocuğun kasıtlı fiziksel yaralanmasının meydana gelmesine pasif bir şekilde izin veren ebeveyni veya bakıcıyı da fiziksel istismarcı olarak tanımlar. Burada sunulan fiziksel çocuk istismarı tanımı fiili olarak suçu işleyen kişiyi tanımlar. Çocuğun başka bir kişi tarafından pasif bir şekilde fiziksel istismarına izin verilmesi, fiziksel olmayan çocuk istismarı veya ihmali olarak kategorize edilir (Milner, 1986).

Fiziksel istismar, fiziksel cezadan (örneğin, şaplak atmak, tokat atmak, bir nesneyle vurmak) saldırıya (örneğin, tekmelemek, alttan başka vücut kısımlarına vurmak) ve çok şiddetli saldırıya (örneğin, mümkün olduğunca sert vurmak) kadar değişen davranışları temsil eder (Cicchetti, 2016).

Polat'a (2007) göre fiziksel çocuk istismarı, çocuğun sağlığının negatif etkilenmesi ve bedende görünür şekilde lezyonların olmasıdır.

Yukarıda açıklanan fiziksel çocuk istismarının genel tanımı genişletilerek, şiddetli, orta ve hafif olarak üç gruba ayrılmıştır. Fiziksel çocuk istismarının üç alt türünün tasviri, her kategoride, istismarcı bireyleri tanımlayan birkaç farklı kişilik özellikleri ve etkileşim biçimleri olabileceğini savunur. Şu anda, fiziksel çocuk istismarının üç alt türünün ne dereceye kadar ayırt edilebileceği ve böyle bir farklılaştırmanın değerlendirme ve tedavide faydası, ampirik bir soru olmaya devam ediyor (Milner, 1986).

2.1.1.1.1 Hafif Fiziksel Çocuk İstismarı

Ebeveyn veya bakıcı davranışının hafif fiziksel çocuk istismarı kategorisine dahil edilmesi için, kişinin çocuğa kasıtlı olarak fiziksel güç uyguladığına, ancak bu

tür bir güç kullanımının vücudun dış veya iç kısmında herhangi bir fiziksel hasara yol açmadığına dair kanıt olmalıdır. Tipik olarak, hafif fiziksel çocuk istismarı vakalarında, fiziksel güç kullanımı doğası gereği geçici ve durumsaldır ve bu nedenle çocukla alışılmış etkileşim biçimini temsil etmez. Fiziksel güç kullanımının genel bir ebeveynlik tarzını temsil ettiği durumlarda, herhangi bir fiziksel yaralanma meydana gelmediği takdirde yine de hafif fiziksel çocuk istismarı olarak kabul edilir. Bu vakaların çoğunda, fiziksel güç kullanımı, ebeveynlik tekniklerinin uygunsuz bir şekilde uygulanmasını temsil eder. Hafif fiziksel çocuk istismarının bu biçimleri, ebeveynlikteki eğitimsel ve/veya kültürel farklılıkların da sonucu olabilir. Diğer kötü ebeveynlik biçimleri çocuğun fiziksel olarak manipüle edilmesini içeren ancak fiziksel hasarla sonuçlanmayan uygulamalar, hafif fiziksel çocuk istismarı kategorisine girer. Hafif fiziksel çocuk istismarı kategorisine dahil edilen ebeveyn veya bakıcı davranışları, bu davranışlar fiziksel olarak herhangi bir yaralanmaya ya da fiziksel hasara neden olmadığından genellikle ispat edilemez ve kişilerin yargılanmasıyla sonuçlanmaz.

Hafif fiziksel çocuk istismarı kategorisi, fiziksel çocuk istismarının marjinal veya şüpheli vakalarını temsil eden davranışları tanımlamaya hizmet eder. Hafif fiziksel çocuk istismarcıları olarak sınıflandırılan ebeveynler ve bakıcılar hakkında çok sayıda tahmin yapılabilir. Örneğin, bu bireyler heterojen ebeveynler ve bakıcılar grubunu temsil etmeli ve kişilik ölçümlerinde ve Çocuk İstismarı Potansiyeli Envanteri (CAP) istismar ölçeğindeki puanlar dahil olmak üzere etkileşim tarzlarında yalnızca sınırlı farklılıklar sergilemelidir. Başka bir tahmin de, bu bireylerin, orta ve şiddetli fiziksel çocuk istismarı türlerine göre müdahaleyi kabul etme ve müdahaleden yararlanma olasılığı en yüksek olanlar olacaktır (Milner, 1986).

2.1.1.1.2 Orta Derecede Fiziksel Çocuk İstismarı

Davranışın orta düzeyde fiziksel çocuk istismarı kategorisine dahil edilmesi için, ebeveynin veya bakıcının, çocuğun kasıtlı ancak asgari düzeyde fiziksel yaralanmasına neden olan, kendi kontrolleri altındaki davranışları, olayları ve/veya durumları oluşturma, geliştirme ve/veya aktif olarak teşvik etme faaliyetinde bulunduğu dair kanıt olmalıdır. Minimal fiziksel yaralanma, olağan işlevsellikte herhangi bir bozulmaya yol açmayan ve herhangi bir kalıcı fiziksel hasar veya

sakatlığa yol açmayan fiziksel yaralanma olarak tanımlanır. Çocuğun hafif yaralanmasıyla sonuçlanan geçici ve durumsal fiziksel çocuk istismarı ve yine minimum düzeyde fiziksel yaralanmaya neden olan kronik ve alışlagelmiş fiziksel çocuk istismarı, orta dereceli fiziksel çocuk istismarı kategorisine dahil edilir.

Eğer orta dereceli fiziksel çocuk istismarının kronik doğası, fiziksel olmayan ek sorunlara neden oluyorsa, o zaman eşzamanlı bir duygusal istismar davranışından söz edilebilir.

Orta derecede fiziksel istismar fiziksel sonuçları nedeniyle, tüm davalarda yargılama için asgari gereklilikleri karşılamaktadır. Bununla birlikte, fiziksel yaralanmanın minimal doğası nedeniyle, çoğu orta dereceli fiziksel çocuk istismarı vakası yargılanmaz.

Genel olarak, orta derecede fiziksel çocuk istismarcılarından oluşan grup, CAP envanterinin istismar puanları da dahil olmak üzere kişilik ve etkileşim sorunlarını değerlendiren çeşitli ölçümlerinde önemli farklılıklar göstermektedir. Orta derecede fiziksel çocuk istismarcıları, hafif istismarcılara göre müdahale çabalarına daha dirençlidir ancak, bireysel bazda, bu bireylerin kişisel kaynaklarının yüksek derecede değişkenlik gösterdiği tahmin edilmektedir. Sonuç olarak, bazı bireylerin müdahaleden büyük fayda sağlayacağı, bazılarının ise müdahale çabalarına oldukça dirençli görüneceği varsayılmaktadır (Milner, 1986).

2.1.1.1.3. Şiddetli Fiziksel Çocuk İstismarı

Davranışın şiddetli fiziksel çocuk istismarı kategorisine dahil edilmesi için, ebeveynin veya bakıcının, çocuğun kasıtlı olarak fiziksel yaralanmasına neden olan, kendi kontrolleri altındaki davranışları, olayları ve/veya durumları oluşturma, geliştirme ve/veya aktif olarak teşvik etme faaliyetinde bulunduğu dair kanıt bulunmalıdır. Şiddetli fiziksel çocuk istismarı kategorisine dahil edilmek için ek bir gereklilik, fiziksel yaralanmanın doğası gereği asgari düzeyden fazla olmasıdır. Bu nedenle, fiziksel yaralanmanın olağan işlevsellikte bozulmaya yol açması beklenebilir ve kalıcı fiziksel hasara veya sakatlığa neden olabilir. Bu kriterler kullanılarak, kalıcı fiziksel yaralanma veya sakatlık meydana getiren, tek bir fiziksel istismar eylemi şiddetli fiziksel çocuk istismarı olarak sınıflandırılabilir. Buna ek olarak, fiziksel çocuk istismarının daha az şiddetli fakat daha kronik biçimleri, aynı zamanda minimal

fiziksel yaralanmadan daha fazlasını da doğurur ve bu da şiddetli fiziksel çocuk istismarı olarak sınıflandırılır. Fiziksel yaralanmanın boyutu nedeniyle, tüm şiddetli fiziksel çocuk istismarı vakaları yargılama için asgari gereklilikleri karşılar ve bu kategori en fazla sayıda karara bağlanan vakayı içerir.

Şiddetli fiziksel çocuk istismarcıları, CAP envanterinin istismar puanları da dahil olmak üzere kişilik ve etkileşim sorunlarının çoğu ölçümünde belirgin grup farklılıkları göstermelidir. Ayrıca, bu grup müdahaleye en dirençli gruptur. Spesifik olarak, bu grupta, tedaviyi kabul eden daha az sayıda kişi olması, daha yüksek devamsızlık ve tedaviyi bırakma oranı ve müdahalenin bir sonucu olarak patolojide ve etkileşim sorunlarında değişiklik olmaması veya artış olması olasılığı daha yüksektir (Milner, 1986).

2.1.1.2. Cinsel İstismar

Çocuk cinsel istismarı, çocuklarla çalışan birçok profesyonelin hayal ettiğinden daha yaygındır: cinsel istismarın 20 çocuktan en az 1'ini etkilediği ve fiziksel istismar kadar eşit derecede yaygın olduğu tahmin edilmektedir (Gifford, 2022).

Çocuk istismarı tipleri arasında saptanması en zor olan cinsel istismar, cinsel penetrasyon, genital temasla taciz, fiziksel temasla cinsel istismara teşebbüs, çocuk fahişeliği veya pornografisi, müstehcen materyale veya röntgencilğe maruz kalma dahil olmak üzere reşit olmayan biriyle herhangi bir cinsel eylem olarak tanımlanmıştır (NIS-4, 2010).

Çok sayıda tanım olması ve bu konudaki karışıklığı engellemek adına genel olarak Amerikan Ulusal Çocuk İstismarı ve İhmali Merkezi (NCCAN)'nin (1991) tanımı benimsenmiştir. Çocuğa yönelik cinsel istismar tanımına göre, çocuk ve yetişkin arasındaki yakınlık, söz konusu yetişkin kişinin veya başkasının cinsel stimülasyonuna yönelik gerçekleşmiş olmalıdır. Tanım ayrıca, çocuklar arasında birinin diğeri üzerinde bariz bir güç kullanma veya kontrol etme durumunun olmasını veya birinin diğere göre ayırt edici şekilde yaşça büyük olmasını da kapsamaktadır.

Çocuğun cinsel istismarı, çocuk tarafından bütünüyle anlamlandırılmayan ya da çocuğun gelişim dönemine uygun olmayan, onam veremeyeceği, yasaları ya da toplumsal normları çiğneyen, cinsel faaliyetlere iştirak etmesinin sağlanması şeklinde

ifade edilebilir. Çocuğa yönelik cinsel istismar, bir çocukla yetişkin bir kişi ya da gelişimsel durumu veya yaşı gereği bir mesuliyet, güç ya da güvene dayalı bir ilişki içerisinde bulunan bir başka çocuk arasındaki eylemle ispatlanır; söz konusu eylemin, öteki bireyin gereksinimlerini karşılamaya yönelik bir amacı vardır. Bu, bir çocuğu kanuna uygun olmayan cinsel bir eyleme katılmaya yönlendirmek ya da zorla yönlendirilmesini sağlamak, çocuğun diğer kanuna aykırı cinsel eylemlerde veya pornografi içeren faaliyetlerde sömürülmesini içerebilir (WHO, 1999).

2.1.1.3. Duygusal İstismar

Çocuklara yönelik onur kırıcı, küçük düşürücü, tecrit edici, inkar edici ve reddedici davranışlar olarak tanımlanan çocukluk çağı duygusal istismarı, çocuklukta kötü muamelenin gizli ancak yaygın bir biçimidir (Garbarino, 2011). Alanyazında konu ile ilgili çok sayıda tanım yapılmıştır.

Duygusal çocuk istismarı, öncelikle ebeveynin (birincil bakıcının) olgunlaşmamışlığı, savunulan yaşam tarzı ve çocuğa karşı bilinçli veya bilinçsiz saldırganlığının neden olduğu, çocuğun psikolojik gelişimine ve ortaya çıkan kişisel kimliğine verilen zararı ifade eder (Firestone, 1992, s. 1). Çocuğun sağlığına, bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaki veya sosyal gelişimine zarar veren veya verme olasılığı yüksek davranışların, bir ebeveynin veya çocuğun sorumluluk, güven veya güç ilişkisi içinde olduğu kişilerin kontrolünde gerçekleştirilmesidir (WHO, 1999). Diğer bir tanıma göre, çocuğun davranışını gelişimini bozacak veya engelleyecek ölçüde ebeveyn veya bakıcı tarafından düşmanlık, duygusal soğukluk veya reddedilmeyi içerir (Community Services, Melbourne, Victoria, 1989, s. 18).

Duygusal istismar çocuğun duygu deneyimine ve buna eşlik eden açıklayıcı davranışına karşı, tekrar eden, uygun olmayan duygusal tepkilerdir. Bu istismar türü çocuğa tekrar tekrar duygusal acı verir (örneğin, korku, aşağılanma, sıkıntı, umutsuzluk vb.). Çocuğu spontane, uygun, olumlu, duygu ve duygusal ifadeden alıkoyar. Duygusal gelişimi, yani çocuğun artan bir dizi duyguyu deneyimleme, düzenleme ve değiştirme ve bunları uygun şekilde ifade etme becerisini bozar. Çocuğun duygusal yaşamın artan inceliklerini öğrenmesini ve deneyimlemesini en aza indirecektir. Çocuğun kendi duygusal deneyimleri ve başkalarının duygusal ifadeleri

de dahil genel duygu algısı ve anlayışı bozulur. Dolayısıyla çocuğun sosyal gelişimi ve sosyal yaşamı üzerinde ciddi olumsuz etkiler yaratır (O'Hagan, 1995).

2.1.1.4. İhmal

Çocuk ihmali, fiziksel veya cinsel istismar gibi diğer kötü muamele biçimleriyle karşılaştırıldığında, neredeyse kırk yıldır çocuklara kötü muamele alanyazında en az çalışılmış konu olarak yerini almıştır. Wolock ve Horowitz (1984) bu sorunu "ihmalin ihmali" olarak adlandırmıştır.

İhmal, çocuklara yönelik kötü muamelenin en yaygın türüdür ve çocuk ölümleriyle en sık ilişkili tiptir (U.S. Department of Health and Human Services, 2022). Çocuğa yeterli yiyecek, barınak ve denetimin sağlanmaması, çocuğu terk etme, gerekli tıbbi bakım imkanlarından yoksun bırakılması, suçluluk veya antisosyal davranışı teşvik eden yasadışı veya diğer faaliyetlere maruz bırakma ve okula devam etmesinin önlenmesi tipik ihmal davranışı örneklerindendir (Barnett, Manly ve Cicchetti, 1993; Sedlak ve diğerleri, 2010). İhmal sıklıkla diğer kötü muamele biçimleriyle birlikte ortaya çıkar (Brown, Rienks, McCrae ve Watamura, 2019) ve çocuklara yönelik fiziksel ve cinsel şiddet eylemleri tarihsel olarak ihmalin izole etkilerini tanımlamayı zorlaştıran daha büyük bir endişe kaynağı olmuştur (Haslam ve Taylor, 2022). İhmale uğramış bir çocukta en temel belirti, annenin yeterince sözel uyarın sağlamaması nedeniyle okul öncesi dönemde ortaya çıkan konuşma geriliğidir (Polat, 2007b).

2.1.1.4.1 Fiziksel ve Duygusal İhmal

Fiziksel ihmal, çocuğun yiyecek, giyecek, barınak, kişisel hijyen ile sağlığına yönelik bakımı vb. temel fizyolojik gereksinimlerinin giderilmemesi şeklinde tanımlanır. Duygusal ihmal ise, yetersiz beslenme veya sevgi ve ilgi gibi çocuğun gelişimine veya psikolojisine yönelik ihtiyaçlarından mahrum bırakılması olarak tanımlanır (Proctor ve Dubowitz, 2014). Çocuklukta kötü muamelenin bir alt türü olan çocukluk çağı duygusal ihmali, Teicher ve Samson (2013)'e göre bir çocuğun temel duygusal ihtiyaçlarını karşılayamama, çocuğun sıkıntısına duyarsızlık ve çocuğun sosyal ve duygusal gelişimini görmezden gelme anlamına gelir. Temel ihtiyaçlar ihmali olarak da adlandırılan fiziksel ihmal ise ebeveynin yiyecek, giyecek, barınak ve eğitim ihtiyaçları da dahil olmak üzere bir çocuğun temel ihtiyaçlarını karşılayamadığı bir durumu ifade eder (Manful ve Abdullah, 2018).

Fiziksel ve duygusal ihmal dünya çapında çocuklara kötü muamelenin en yaygın biçimleridir. Fiziksel ihmal bulgularını saptamak mümkünken, duygusal ihmal bulgularının saptanması çok güçtür (Polat, 2007b).



ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SAVUNMA MEKANİZMALARI

3.1. Savunma Mekanizmaları Kavramı

Sigmund Freud'un insan psikolojisine en orijinal katkısı, 1894'te bilinçdışı "savunma mekanizmalarının" bireyi acı verici duygu, düşünce ve gerçeklerden koruduğuna dair tümevarımsal varsayımıdır. Freud'un anlayışına göre, psişik yaşam, arzular ve yasaklar arasındaki sürekli bir savaştır. Freud'un bilinçdışı dürtülerle ilişkilendirdiği arzular, insan davranışını ve kararlarını etkilerken, yasaklar, yalnızca birtakım isteklerin belirli bir şekilde tatmin edilebildiği medeni yaşamı mümkün kılar. Bu ikisi arasında uzlaşmayı sağlayan ego, gerçeklikte veya fantezide yasaklanmamış bir tatmin bulmak amacıyla savunma mekanizmalarını devreye sokar (Freud, 1936).

Bir taraftan idde bulunan içgüdüler egonun sınırını geçip davranış için bir tehdit oluştururken (bu durum nevrotik kaygıya neden olur), bir taraftan süperegö mükemmellik arayışındadır ve idin isteklerinin saklanamadığı durumda egonun suçluluk duymasına sebebiyet verir. Bunu da Freud ahlaki kaygı olarak isimlendirmiştir. Bir de dış dünyanın sebep olduğu gerçeklik kaygısı vardır. Buna örnek olarak borsa çöktüğünde yapılan yatırımlarla ilgili duyulabilecek gerçekçi kaygılar gibi.. Bunaltı ya da kaygı, egonun kontrolü kazanması için bir şeylerin yanlış olduğu ve düzeltilmesi gerektiği bilgisini vererek savunma mekanizmalarını devreye sokar (Millon, Grossman, Millon, Meagher ve Ramnath, 2019).

Savunma mekanizması kavramı, farkındalığın dışında gerçekleşen zihinsel bir süreci ifade eder. Bu kavram, klasik psikanalitik teorisinin en önemli parçalarından biridir. Çağdaş teoride, kavram genişletilmiş ve işlevi detaylandırılmıştır. Savunma mekanizması, bilinçli olarak fark edildiğinde kaygı ya da özgüven kaybına yol açabilecek düşünce ve duygulardan bireyi haberdar etmemek için çalışır. Savunmalar normal gelişimin bir parçası olarak ortaya çıkar, ancak aşırı kullanılırsa veya yaşa uygun değilse, psikopatolojinin varlığına işaret edebilirler (Cramer, 2020). Savunma mekanizmaları, ister dış ister iç kaynaklardan temel alsın, bireylerin çatışma ve strese tepkilerini yönlendiren otomatik ve bilinçsiz psikolojik süreçlerdir (APA, 2013).

Son araştırmalar savunmalarla ilgili yedi temel ilkeyi desteklemiştir. Bunlar şunları içerir: (1) savunmalar farkındalık dışında işlev görür; (2) savunma gelişiminin bir kronolojisi vardır; (3) savunmalar normal kişilikte mevcuttur; (4) stres koşulları altında savunma kullanımı artar; (5) savunma kullanımı, olumsuz duyguların bilinçli deneyimini azaltır; (6) savunma fonksiyonu otonom sinir sistemine bağlıdır; (7) Savunmanın aşırısı kullanımı psikopatoloji ile ilişkilidir (Cramer, 2008).

Vaillant (2011) 'a göre, savunmaların altı önemli özelliği şunlardır:

1) İ çatışmayla ilişkili duygu ve zihinsel temsillerden kaynaklanan psikolojik sıkıntıyı hafifletirler;

2) oğunlukla bilinçsizdir;

3) Birbirlerinden farklıdır;

4) Dinamik ve tersine çevrilebilir;

5) Hepsi patolojik değildir, daha çok uyumlu, hatta yaratıcı olabilirler; ve

6) Birey için görünmez olmalarına rağmen, gözlemci için tuhaf, hatta sinir bozucu olabilirler.

Bireyin mizacı, çocukluk ağı travmalarının yapısı, birincil bakımverenlerden çocuğa aktarılanlar (ebeveynlerden öğrenilen savunmalar), birtakım savunmaların kullanımının sonuçları (pekiştirmenin etkisi) gibi faktörlerin etkileşiminin bir sonucu olarak savunmaların otomatik kullanımı görülür (McWilliams, 2017).

Organizmanın ruhsal bütünlüğünü ve dengesini korumayı hedefleyen savunma mekanizmaları, psikolojik onarıma yönelik olanlar ve inkara yönelik olanlar şeklinde ikiye ayrılır. İnkara yönelik olan savunmalar haklı bir neden bulmaya çalışmak gibi kişinin değerini korumayla ilgiliyken, psikolojik onarıma yönelik olanlar, ağlama ve sürekli konuşma gibi davranışlarda ortaya çıkar (Geçtan, 2006).

Savunma mekanizmaları, olgunlaşmamış savunmalardan olgun savunmalara kadar kişilik gelişimi spektrumu boyunca düzenlenir ve daha olgunlaşmamış mekanizmalar daha şiddetli psikopatoloji ile ilişkilidir (Andrews, Singh ve Bond 1993).

Mc Williams (2017) savunma mekanizmalarını ilkel ve üst düzey savunmalar olarak iki grupta toplamıştır. Buna göre, inkar, projeksiyon, introjeksiyon, tüm-güçlü kontrol, projektif identifikasyon, ilkel idealizasyon, splitting ve ayrışma ilkel savunmalar arasına yer alır. Bastırma, regresyon, rasyonalizasyon, entellektüalizasyon, ahlaksallaştırma, tersine çevirme, kompartmantalizasyon, undoing, kendine karşı döndürme, yalıtma, yer-değiştirme, reaksiyon formasyon, özdeşim, acting out, cinselleştirme ve sublimasyon ise üst-düzey savunmalar kategorisinde bulunmaktadır (McWilliams, 2017).

3.2. Savunma Mekanizmalarının Sınıflandırılması

3.2.1. Birincil (İlkel) Savunma Süreçleri

Olgunlaşmamış savunma mekanizmaları (örneğin, içe atma, yansıtma, inkar) tipik olarak stresörlere ve gerçeklik çarpıtmasına karşı eylemsizliğe veya uygunsuz tepkilere yol açar (Cramer, 2007). Olgunlaşmamış savunma stilleri, kişinin kendisi veya başkaları hakkındaki algısını bozan savunmalarla karakterize edilir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 1994).

Kendilik ve dış dünya arasındaki sınırlarla bağlantılı olan ilkel savunmalar, emosyonel, bilişsel ve davranışsal alanları birbirine karışmış ve ayrılaşmamış şekilde devreye sokarlar. Bireyin savunma biçiminin olgunlaşmamış ya da ilkel olabilmesi için gelişimsel sürecin dil öncesi zamanı ile ilişkili bazı deliller sunması gereklidir ki bunlardan ilki kişinin gerçeklik ilkesine sahip olmaması ve diğeri öteki kişilerin kendilikten ayrı olma durumunun ve sabitliğinin kavranmamış olmasıdır. Bir kişide psikotik ya da sınır durum örgütlenmeyi oluşturan temel, bebeğin dış dünyayı kavrama şekli olan ilkel savunmaların kullanılması değil, olgun savunmaların kullanılmamasıdır (McWilliams, 2017).

İlkel savunmalar çoğunlukla Melanie Klein tarafından, ardından Otto F.Kernberg tarafından tanımlanmıştır. Bu terim, bu gruba ait savunma mekanizmalarının gelişimsel olarak daha erken olduğunu ve bunların çoğunlukla daha kırılgan kişilik organizasyonlarına sahip veya önemli ölçüde gerilemiş işlevsellik durumundaki kişiler tarafından kullanıldığını savunur (Dimitrijević, 2020).

3.2.1.1. İlkel Geri-Çekilme

Bu mekanizma bebeklerde de görülebilen kendini korumaya yönelik geliştirilen değişik bir bilinç durumuna ruhsal olarak geri çekilme şeklinde nitelendirilir. DSM'nin bazı baskılarında otistik fantezi olarak da nitelendirilen ve bireysel ilişkiden kaçınmaya atıfta bulunan, ilkel geri çekilme (Mc Williams, 2017), yatkın bir bireyin, yaşamın herhangi bir aşamasında ve herhangi bir zaman diliminde, erken çocukluk çağı travmasının bir sonucu olarak zarar görmüş, kendiliğin ilkel, kapalı bir parçasına karşı savunmacı bir geri çekilme olarak anlaşılabilir (Mitrani, 1992; Nissen, 2008; Tustin, 1981). Benliğin bu zarar görmüş parçası, intrapsişik yapının geri kalanından savunma amaçlı "kesilmiş" kapalı bir "kist" veya "tümör" olarak tasavvur edilebilir (Klein, 1980).

Erişkinlerde görülen şeklinde, diğerleriyle ilişki içinde olmanın yol açtığı stres durumundan kaçınmak için kişiler içsel fantezi dünyalarına çekilirler. Farklı bir bilinç durumuna geçmenin görüldüğü alkol ya da madde kullanım bozuklukları da bir tür ilkel geri çekilme olarak değerlendirilebilir (Mc Williams, 2017).

3.2.1.2. İnkâr

Bilişsel olarak basit bir savunma olan inkar, tek bir işlemi içerir; inhibisyon. İnkâr, dikkatin bir uyarandan çekilmesi yoluyla algısal sistemin engellenmesine neden olabilir: "Hiçbir şey görmüyorum", "Orada değil." İnkâr, fikre veya duygulanıma olumsuz bir belirteç ekleyerek düşünce veya duyguyu engeller: "Öyle bir şey olmadı", "Korkmuyorum" (Cramer, 2003).

Yadsınan gerçek yeni şekliyle kabul edilir. Bu savunma mekanizması aktif hale geldiği zaman gerçeği değerlendirme yetisi kısıtlanmış bir hale gelir. İlk başta fantezilerin kaygıya karşı savunma rolü vardır ancak daha sonra fantezi ve gerçek birlikte bulunamaz bir hal alır. Bu savunma mekanizması fallik dönemden sonrasında aktif olarak kullanılırsa yani yetişkinlik döneminde ortaya çıkarsa kişinin gerçeklik değerlendirmesi ciddi ölçüde zarar görür (Freud, 1936).

İnkârın belirgin olarak görüldüğü en temel patoloji örneği manidir. Mani durumunda kişiler ihtiyaçlarından uyku gereksinimi, maddi sorunlarını, bireysel yetersizliklerini, bedensel sınırlarını ve ölümlü olmalarını dahi şaşkınlık veren bir düzeye kadar yadsıyabilirler. Depresyonda kişiler yaşamın acı veren gerçekleriyle

sürekli yüzleşirken, manik kişiler bu gerçekleri görmezden gelerek önemsizleştirir (Mc Williams, 2017). 'İnkâr', manik hastanın kendisini üzen olayları ya da duyguları yok saymasını ya da dönüştürmesini sağlar; kişi rahatsız edici duyguların orada olduğunu kabul etmeyi reddeder. İnkâr, manik hastanın iyi nesnelerin önemini ve kötü nesnelerden algıladığı tehlikeleri yok saymasına yardım eder (Sharma ve Sinha, 2010).

3.2.1.3. Tümgüçlü Kontrol

Tümgüçlü kontrol, kişinin özel güçleri varmış ve diğerlerinden üstünmüş gibi hissetmesini veya hareket etmesini sağlar. Hastaya abartılı bir özgüven veren tümgüçlü kontrol savunma mekanizmasının kullanılması, kişinin dünyayı kontrol ettiği ve herhangi bir güç tarafından sabote edilemeyecek kadar güçlü olduğu fantezisine, hissedilen korkuya karşı bir kalkan görevi görür (Klein, 1974).

Şizofrenik, manik-depresif ve paranoid psikozdaki sanrısız büyüklük ve tümgüçlülüğün savunma işlevlerine ilişkin gözlemler 1950'ler ve 1960'ların alanyazında ortaya çıktı ve daha sonra, borderline ve patolojik narsisizmin psikanalitik tedavisinde tümgüçlü kontrolün önemine ilişkin gözlemler aktarıldı. Tümgüçlülük kavramı, ilkel bir fantaziye, bir savunma mekanizmasına ve patolojik bir psişik yapıya atıfta bulunur.

Agresif nesne ilişkilerinin gelişimiyle paralel bir süreç olan tümgüçlü kontrol savunma mekanizması saldırgan duygulanımlarla başa çıkmakta kullanılır ve yoğun hayal kırıklığı, travma ve acıdan gelişir. Tümgüçlü kontrol, sadistik gücün ifadesiyle ilgili güçlü bir savunma haline gelir ve gücün sürdürülmesi, bireyin psikolojik güvenliğinin temel bir önkoşulu olur. Tümgüçlü kontrol kişiyi korkutan ayrılık, bağımlılık ve hasetten koruyarak idealize edilmiş patolojik büyülenmeci kendiliğinin sürdürülmesine yardımcı olur (Kernberg, 1995a).

3.2.1.4. İlkel İdealizasyon ve Değersizleştirme

İlkel İdealizasyon, kişiyi "kötü" nesnelere karşı koruyabilme, kişinin kendi saldırganlığıyla veya başka nesnelere yansıtılan saldırganlıkla kirlenmeyeceğinden, bozulmayacağından veya yok edilemeyeceğinden emin olmak için dış nesneleri tamamen iyi görme eğilimini ifade eder. (Kernberg, 1975, s. 30). İlkel değersizleştirme idealizasyonun tam tersi ve kaçınılmaz sonucudur. Bir nesne idealize edildiği ölçüde değersizleştirilir (Mc Williams, 2017). İlkel İdealizasyon ve değersizleştirme, tüm iyi

ve tüm kötü nesnelere büyük bir güç bahşederek, birincisinin ideal olarak görülmesine ve ikincisinin değersizleştirilmesine neden olur (Vaillant, 1977).

Bir nesnenin değersizleştirilmesi, omnipotansındağal bir sonucu olarak görülür. İdealleştirilmiş bir nesne daha fazla fayda sağlamıyorsa, reddedilir. Biri diğerine karşı bir savunmadır ve hem idealleştirme hem de değersizleştirme yakınlığa karşı savunma görevi görür (Rosenthal, 1986).

3.2.1.5. Yansıtma, İçe Atma, Yansıtımlı Özdeşim

Yansıtma ya da projeksiyon savunma mekanizması, kabul edilemez arzuları, duyguları veya içsel nesneleri dışsallaştırır, böylece diğer insanlarda onları tanır ve kendilerinde değil başkalarında olduğuna inanırlar. Paranoid ve fobik bozukluklar için tipik olarak kabul edilir (Freud, 1936). Yansıtma mekanizması kişiden rahatsız edici düşünce ve duyguları uzaklaştırıp başka birine veya bir şeye atfetme işlevi görür. Bilişsel olarak, yansıtmanın kullanımı, iç ve dış uyaranlar arasında ayırım yapma becerisini ve belirli düşünce ve duyguların kabul edilemez olarak yargılandığı içsel standartların geliştirilmesini gerektirir (Cramer, 2008).

Yansıtma, deneyimi öyle değiştirir ki, kabul edilemez itkilerin ve tutumların benlikten değil, dışarıdaki bir nesneden kaynaklandığına inanılır. Bu nedenle, saldırgan dürtüler, gerçekten size ait olduklarında başka birinden geliyormuş gibi algılanır ve tepki verilir (Vaillant, 1977). Sadock, Sadock ve Ruiz (2016)'e göre narsistik ve psikotik düzey yansıtma, onaylanmayan içsel dürtüler ve çeşitlerini kendilikten ayrı olarak algılamayı ve tepkide bulunmayı içerir. Psikotik örgütlenmede dış gerçeklikle ilgili açık hezeyanları içerir ve bunlar zulüm görme olarak ortaya çıkar. Bireyin kendi emosyonları ve diğerleriyle ilgili algıları ve bununla ilgili eylemleri bu açık paranoid hezeyanları içerir. Varsanısal suçlamalar id ya da süperegoda temel alabilir. Az gelişmiş savunmalar kategorisinde ise yansıtma mekanizması kişinin kendisinin de kabul edemediğı duyguları bir başkasına yöneltmesini kapsar. Psikotik olmayan bu düzeyde, kuşkuculuk sebebiyle yakınlığın inkarı, peşin hükümlülük, dışşal tehditlere karşı aşırı uyarılmış ve tetikte olma hali olabilir. Yansıtma içe atma savunma mekanizmasıyla bağlantılı olarak işler. Burada projekte edilen materyal içe atan kişi tarafından içselleştirilen materyalin bilinçdışı düzeyde şekillendirilmesinden oluşur. İşlevsel olarak daha üst düzeyde yansıtma ise güdüler, tavırlar, emosyonlar veya

kişilerin niyetini yanlış anlama ve yorumlama olarak ortaya çıkabilir (Sadock ve diğerleri, 2016).

Bir insanın dış dünyayı anlamlandırmakta ve yaşamla baş etmekte kullandığı en belirgin mekanizma projeksiyon olduğunda kişinin paranoid tipte bir karakter biçimi olduğu ortaya konmuştur (McWilliams, 2017).

İçe atma savunma mekanizması, projeksiyonun tam zıttı olup, dışsal olanın içsel kaynaklardan geliyor olarak yanlış algılandığı bir süreci temsil eder. Bu mekanizma, kişinin diğer bir kişinin ya da topluluğun birtakım niteliklerini ve görüşlerini kendi benliğine entegre ederek kişiliğinin bir parçası haline dönüştürmesidir (Geçtan, 2006).

İçe atma mekanizması, Sandor Ferenczi tarafından 1908'de sunulan ilk psikanalitik makalesinde tanıtıldı (Dimitrijević, 2020). Yansıtmanın aksine, dışsal bir şeyi egonun veya süperegounun bir parçası haline getirme sürecini ifade eder, ancak tam olarak bütünleşemez. Sıklıkla önemli bir nesnenin kaybıyla bağlantılı olduğu için, depresyonun tipik bir savunması olarak kabul edilir. İçe atma aynı zamanda normal bir gelişim süreci, beceri kazanmanın ve bilgi edinmenin bir yolu olabilir (Freud, 1936).

İçe atma savunma düzeneğinde nesne adeta kişiden farklı bir varlık şeklinde yaşatılarak varoluşu sürdürülür. Bazen nesnenin bütünü içe alınabildiği gibi bir parçası da içe alınıp yabancı bir varlık gibi ilişki kurularak, benliğin içine yutulmuş olarak eklenir. İçe alınmış sevgi nesnesine karşı duyulan nefret bazen öyle bir boyutta olabilir ki kişi bu nesnenin yok edilmesi amacıyla kendi yaşamına son verebilir. İçe atımda, nesnenin benlikten kopuk bir şekilde ayrı olarak içerde yaşatılmak ya da yok edilmek amacıyla benliğe alınması ve nesneye olan duygunun türüne göre yaşatılıp, yok edilmesine karar verilen ilkel bir süreçten söz edilir (Öztürk ve Uluşahin, 2018).

Melanie Klein, "yansıtımlı özdeşim" terimini ilk olarak, insan öznenin kendiliğın kötü veya dayanılmaz yönlerini ayırdığı ve onları başka bir nesneye yönlendirdiği bilinçdışı süreci açıklamak için kullanmıştır (Klein, 1946).

Temelde, yansıtımlı özdeşim süreci, "bir kişinin kendisinin bir yönünü deneyimlemek ve içine almak için başka bir kişiyi kullanma biçimidir" (Ogden, 1982). Kleinci psikologlar, sürecin yansıtma yapan özne üzerindeki etkilerini açıklamak için

yansıtma özdeşimi kullanırken, alıcı üzerindeki etkisinin de farkındadırlar (Gatchet ve Gatchet, 2017). Bu bilinçdışı yansıtma fanteziyle bağlantılı olarak, alıcının yansıtma fantezide somutlaşan benlik ve nesne temsilleriyle ve dışarı atılan duygularla uyumlu bir tarzda düşünmesi, hissetmesi ve davranması için baskı altına alındığı kişilerarası bir etkileşim vardır (Ogden, 1982). Yansıtma özdeşim, yansıtmanın alıcıdaki kendi kötü benliğini tanımladığı ve karşılığında alıcının da bu özdeşime göre hareket etmeye zorlandığı kişilerarası etkileşimler olarak anlaşılır. Daha da önemlisi Klein, yansıtma özdeşimin projekte zarar verme potansiyeline sahip olduğunu da farkındaydı. Projekte edenin kendisinin istenmeyen kısımlarını dışarı atmasını gerektiren bu süreçte bir başkasını kontrol etmek için, projekte eden, benliğin yansıtılmış kısımlarını yeniden içselleştirene kadar bölünür veya fakirleşir (Gatchet ve Gatchet, 2017).

McWilliams (2017), içsel olanla dışsal olanın yansıtma ve içe atma savunma süreçlerinin her ikisinde de benzer olarak ayırt edilemediği, bu iki sürecin süreklilik hattının ilkel tarafında iç içe geçtiği ve birbirine karıştırıldığı durumu yansıtma özdeşim olarak tarif eder (McWilliams, 2017).

Dimitrijević (2020)'ye göre yansıtma özdeşim mekanizması, benliğin daha önce bölünmüş kısımlarını, daha sonra yansıtılan kısımla özdeşleşen diğer kişiye bırakmakla ilgilidir. Başkaları üzerinde her şeye gücü yeten bir kontrol kurma çabasıdır, ancak aynı zamanda günlük iletişimin iyi huylu bir biçimi de olabilir (Dimitrijević, 2020).

3.2.1.6. Ego Bölünmesi

1920'lerde ve 1930'larda Klein, nesneye karşı iyi veya kötü olan bir ego durumundan bahsetmiştir (Klein, 1930). Hasta kendisinin, yani egosunun tehlikeli ve analistine karşı düşmanca olduğunu hissettiği kısımlarını ayırır. Yıkıcı dürtülerini nesnesinden egosuna yöneltir ve bunun sonucunda egosunun bazı bölümleri geçici olarak yok olur. Bilinçdışı düşlemede bu, kişiliğinin bir kısmının yok edilmesi anlamına gelir ve kaygısını gizli bir durumda tutar (Klein, 1946). Melanie Klein (1975)'a göre bölme, en ilkel savunma mekanizmasıdır. Bölme, dışardaki nesnelerin yani insanların bir uçtan diğer uca yer değiştiren nesneyle birlikte tamamen iyi ya da tamamen kötü olarak bölünmesidir (Vaillant, 1977).

Sınırdaki kişilik organizasyonu, erken nesne temsillerinin idealleştirilmiş ve zulmedici unsurlarının bütünleşme eksikliğini içerir. Bu temel bütünleşme eksikliği, sendromik düzeyde yüksek düzeyde bir kimlik dağılmasıyla ilişkilidir ve savunma işlevi açısından kendilik ve diğer temsillerin bölünmesiyle paralellik gösterir (Kernberg, 1975). Diğer tüm savunma mekanizmalarında olduğu gibi, bölmenin de özellikle fiziksel veya cinsel istismara uğramış çocukta uyumsal bir değeri vardır. ‘İstismara uğrayan çocuk, ister çocuğun temel ihtiyaçları karşılansın, ister tehditte bulunulsun, isterse acı verici veya yaralayıcı bir saldırı gerçekleşsin, iyisiyle kötüsüyle, her şeye gücü yeten bakıcılarla bağımlılık ilişkisini sürdürmek zorunluluğundadır’ (Perry ve Herman, 1992, s. 134). Koenigsberg (2010), Bower’ın çalışmalarına da atıfta bulunarak, bölmeyi savunma mekanizması olarak kullanmanın bir sonucu olarak, "anıların iki kütüphanesi" benzetmesini yapar: "Bu tür hastalar başkalarıyla öngörülemez bir şekilde, sanki diğer kişinin imajı bir an iyi temsillerden oluşan bir kitaplıktan, bir sonraki an ise sanki kötü temsillerden oluşan bir kitaplıktan alınır" (Koenigsberg, 2010, s. 75).

3.2.1.7. Dissosiyasyon

Hafıza ve bilincin çatışma ile baş edebilmek için iç ve dış dünyaya yönelik algıların bütün olma durumunun zarar görmesiyle ilgili bir savunmadır (Millon ve diğerleri, 2019). Vaillant (1977), ayrışmanın egonun içsel durumu değiştirmesine izin verdiğini, böylece çatışmanın acısının alakasız görüldüğünü ileri sürer. Ayrışma, esas olarak, olumsuz duygusal durumlardan ayrılma yeteneği sağlar. Dissosiyatif deneyimler, duygusal uyuşma, özümseme ve hayal gücüne dayalı katılım, depersonalizasyon, derealizasyon, amnezi ve kimlik parçalanması gibi farklı biçimler alır (Ross, Joshi ve Currie, 1990; 1991; Allen ve Lolafaye, 1995).

Travmatik durumlara maruz kalan kişiler için bu savunmanın avantajı nettir. Ayrışma durumu kişilerin ızdırıp, dehşet, kaygı ve ölümün yakında olduğu düşüncesiyle olan bağın kopmasını sağlar. Ayrışmanın en önemli dezavantajı ise insanın yaşamının hakikaten tehlikede olmadığı ve riskin özelliklerini daha iyi seçebilmeye yönelik adaptif eylemlerin bireyin genel fonksiyon seviyesini çok daha az etkileyeceği olaylarda bile kendiliğinden devreye girme yönelimidir (McWilliams, 2017).

3.2.2. İkincil (Üst Düzey) Savunma Süreçleri

Yüceltme, özdeşim, yalıtma ve bastırma gibi olgun savunmalar, daha az olgun savunmaların iyi düzenlenmiş bileşimlerini temsil eder (Kaplan, Saddock ve Grebb, 1994; Vaillant, 1977; 1994). Bu olgun savunmalar, büyük ölçüde istenmeyen deneyimlerin zayıflamasından oluşan nispeten küçük bilişsel çarpıtmalar içerir (Steiner, Araujo ve Koopman, 2001).

3.2.2.1 Bastırma

Psikonevrozlarda sıkça görülen savunma mekanizmaları arasında bastırma, ayrı bir önem arz eder. Freud buna ilişkin görüşlerini 1915 yılında yayınladığı ‘Bastırma’ isimindeki makalesinde dile getirmiştir. Herhangi bir canlının bir dış tehdide yönelik savunması kaçma eylemi olacaktır. Eğer tehdit içsel bir dürtüden kaynaklanıyorsa benlik açısından kaçmak işlevsiz olacaktır. Böyle bir durumda bu içsel dürtünün hedefine ulaşması, haz yerine hoşnutsuzluğa neden olacağından benlik bunu bastırarak bu hoşnutsuzluğu engellemiş olur (Akvardar ve diğerleri, 2019).

Bastırma en etkili ve doğrudan savunma mekanizmasıdır. Bastırma, zihinsel bir imgeyi bilincin dışında tutarak kaygıyı azaltır. Sadece bastırmanın işlevsel olmadığı durumda dolaylı yollarla çalışan diğer birçok savunma mekanizmasının temelidir. Aynı zamanda oldukça "pahalı" bir mekanizmadır, çünkü görüntünün bilince geri dönmesine izin vermemek için sürekli olarak enerji harcamak gerekir. Histerik kişilikler için tipik olarak kabul edilir (Freud, 1936).

Egonun bütünlük kazanması dış gerçekliğe uyumu geliştirir, bilinçdışı süreçlerin tam olarak bütünleşmesiyle, yani egonun ve süperegonun bilinçdışı kısımlarının işlevsellik kazanmasıyla, bilinç ve bilinçdışı arasındaki sınır daha da belirgin hale gelir. Bu gelişmeler, bastırmanın savunmalar arasında öncü bir yer tutmasını mümkün kılmaktadır. Bastırmada önemli bir faktör, süperegonun baskılayıcı ve yasaklayıcı yönüdür; bu yön, süperego örgütlenmesindeki ilerlemenin bir sonucu olarak güç kazanır. Süperegonun, hem saldırgan hem de libidinal nitelikteki belirli itkileri ve düşlemleri bilinç dışında tutma talepleri, ben tarafından daha kolay karşılanır çünkü süperegonun hem bütünleşmesi hem de özümsemesi ilerlemiştir (Klein, 1977).

Bastırma, rahatsız edici bir düşüncenin bilinçten atılmasını içerir. Bununla birlikte duygulanımın kalmasına izin verirken, hangi nesnenin ya da durumun duygulanımla ilişkili olduğunun bilinçli kavrayışını zayıflatır (Trijsburg, Van T'Spijker, Van Hesselink, ve Duivenvoorden, 2000).

3.2.2.2. Regresyon

Çocuğun temel ihtiyaçları söz konusu olduğunda daha önceki gelişim dönemine ait davranış biçimlerine geri dönmek olarak bilinen regresyon birçok bakım-veren için tanındır (Mc Williams, 2017). Regresyon, tırnak yeme, çocukça böbürlenme ve yapışma davranışları gibi çocuksu ve olgunlaşmamış eylemlere dönüş olarak tanımlanır (Segal, Coolidge ve Mizuno, 2007).

Regresyon bir savunma mekanizması olarak kullanıldığında, bireyler çocukça, olgunlaşmamış veya yaşa uygun olmayan bir şekilde davranarak stresörlerle başa çıkarlar, yani aşırı bağımlılığa veya öfke nöbetlerine sahip olmanın normal olduğu zamanlar gibi daha erken gelişim aşamalarına gerilerler (Costa, 2020a).

Regresyon, olgun bir problem çözümünün gerektirdiği zorluklardan ve büyük ölçüde bunların farkındalığından ısrarla kaçınmaya yol açabilir. Stresörlerle başa çıkmak için regresyon çoğu durumda etkisiz olduğundan, bu savunma genellikle uyumsuz olarak görülür. Regresyon, güvensizlik ile güçlü bir şekilde ilişkili olabilir, çünkü bireyleri karar vermek için başkalarına bağımlı hale getirir (Weinstock, 1967).

Yaşamın içinde olan stresle başa çıkmada regresyon temel mekanizma olarak görev yaptığında bireyin kişiliği çocuksu kişilik olarak tanımlanabilir (McWilliams, 2017).

3.2.2.3. Yalıtma

Bu mekanizma, bir deneyimi veya anıyı duygulardan ayırır, böylece "kuru" kalır ve kaygıya yol açmaz: "Deneyim unutulmaz, bunun yerine etkisinden yoksun bırakılır ve çağrışımsal bağlantıları bastırılır veya kesintiye uğrar, izole edilmiş gibi kalır" (Freud, 1926, s. 120). Sadock ve diğerlerine (2016) göre bu mekanizmada duygulanım içerikten ruhsal olarak ayrılır veya bölünür, sonuç olarak düşünce ya da duygu baskılanarak ya da duygunun yerine geçecek herhangi bir içerikle eşleme yapılarak yer değiştirmesi söz konusu olur.

Yalıtma savunma mekanizmasında bir hatıranın bilişsel kısmı olan tanıma, hatırlama ve bilme ile ilgili bölümleri eksiksiz hatırlanırken, duygusal kısmı ayrı tutularak bilinçdışında kalmak üzere bastırılır. Burada olay adeta başka bir kişi tarafından yaşanmış gibi kuru bir anlatım söz konusudur. Dolayısıyla kişinin erken dönemde yaşamış olduğu acı verici bir olay herhangi bir duygusal yük olmadan hatırlanarak anlatılır. Bu derece duygu yükünden arındırılmış bir anlatım biçimi dikkatli dinleyiciler tarafından da ilginç bulunabilir (Öztürk ve Uluşahin, 2018).

Yalıtma savunma düzeneğinin kullanımı obsesif kişilikler için tipik olarak kabul edilir (Dimitrijević, 2020).

3.2.2.4. Düşünselleştirme

Düşünselleştirme, Anna Freud'un tanımladığı şekliyle, bir savunma düzeneği olarak ergenlerde dürtüye olan merakın artması olarak karakterize edilmiştir.

Bu ilgi adolesanın düşüncelerine yönelik entelektüel özelliktedir. Adolesanın somut olmayan düşüncelerine yönelik diyaloglarında ortaya çıkan realitenin önüne getirdiği problemlerin çözümüyle ilgili bir sonuç değildir. Dürtüsel süreçlerin düşünce düzleminde dile getirilmesi söz konusudur. Bu düşünce ve eylemler dikkatli bir şekilde gözlenerek duyumsananlar soyut düşüncelere çevrilir. Dikkatin artmış bir şekilde dürtüye yönelik olmasının sebebi, dürtüyü farklı bir platformda yakalayıp devre dışı kalmasını sağlamaktır. Kişinin en önemli kazançlarından biri, dürtüsel yaşamın düşünselleştirilmesi olan itkisel prosesleri, bilinç seviyesinde işe yararlığı olan imajlara bağlayarak bu süreçlere hakim olma gayretidir (Freud, 1936).

McWilliams (2017)'a göre düşünselleştirme yalıtımın gelişmiş biçimidir. Yalıtma savunması aktif olan kişi, duygularının olmadığını iletirken, düşünselleştirme savunması aktif olan kişi, duygudan arınmış bir ses tonu ve konuşma biçimiyle, duygularla ilgili konuşur. Yani katı, uzak ve ilgisiz bir tonda da olsa duyguların var olduğu ifade edilir ancak dile getirilme şekli duygulanımdan kopuk şekilde ve uzaktır (McWilliams, 2017).

3.2.2.5. Akılcılaştırma

Ernest Jones, psikanalitik terimler alan yazında rasyonalizasyonu ilk olarak 1908'de bireylerin bilinçdışı motivasyonlarını nasıl anlamlandırdıklarını tanımlamak

için tanıttı. Rasyonelleştirmeyi, birinin irrasyonel eylemlerini başkalarına haklı çıkarmak için makul ama yanlış bir açıklama sağlamak olarak öne sürdü. Kişi bu tür eylemleri kendine haklı çıkarırken, bahane terimini kullanmıştır. Bununla birlikte, çağdaş psikanalitik dilde rasyonelleştirme, eylemleri hem başkalarına hem de kendine haklı çıkarmayı ifade eder (Jones, 1908).

Akılcılaştırma, bireyi, eylemlerinin yerine toplumsal olarak daha kabul edilebilir nedenler koyarak kabul edilmesi zor olabilecek güdülerden uzaklaştırma işlevi görür.

Rasyonalizasyon, davranışı tanımlamak için aşırı detaylandırmalar şeklinde kendini gösterebilir veya alternatif olarak, başarısızlıkların makul, dışsal nedenlerine atıfta bulunarak kişisel sorumluluktan kaçınmayı içerebilir. Rasyonalizasyon genellikle bir birey kişisel güdülere atıfta bulunmayı ihmal ettiğinde, kabahatler, başarısızlıklar veya hatalar belirgin bir endişe veya utanç olmadan tanımlandığında; veya antisosyal düşünceler, eylemler veya duygular için sorumluluk reddi olduğunda ortaya çıkar (Perry, 1990).

Akılcılaştırmanın kullanımından zaman içinde düşünselleştirmenin kullanımına doğru bir kayma olabileceği öne sürülmüştür. Akılcılaştırmada, düşüncelerin, eylemlerin veya duyguların gerçek nedenlerinin bilinçsiz bir şekilde örtbas edilmesi vardır. Bir birey, gerçekleri çarpıtmama kaygısına tahammül etmeye daha istekli hale geldikçe, soyut düşüncenin aşırı kullanımı yoluyla kendilerini çatışmanın duygusal bileşeninden ayırmaya yönelebilirler. Böylece, şimdi gerçekliği kabul ederken, kendilerini rahatsız edici ilişkili duygulardan korurlar (Knoll, Starrs ve Perry, 2020).

3.2.2.6. Ahlaksallaştırma

Ahlaklaştırma ile akılcılaştırma savunma düzenekleri birbiriyle yakın ilişkilidir. Akılcılaştırmada birey eylemleri için haklı nedenler bulmaya çalışırken ahlaklaştırmada bu eylemler ahlaki bir alana aktararak kişinin vazifesi olduğunu duyumsamasını sağlayan yollar bulmaya çalışılır. Süperegoyu aktif hale getiren ahlaklaştırma mekanizması katı ve cezalandırıcıdır. Bu mekanizma daha gelişmiş düzeydeki örgütlenmelerde komplike haldeki duyguların ahlaki bir özellik taşımasını sağlayarak karmaşayı giderir. Oldukça pahalı bir estetik operasyon geçiren bir iş

kadınının bu davranışının arkasındaki nedeni, müşterilerine çekici görünmenin mecburi bir görevi olduğunu söyleyerek ahlaklaştırması bu mekanizmayı anlayabilmek amacıyla verilebilecek bir örnektir (McWilliams, 2017).

3.2.2.7. Bölmeleme

Bölmeleme genellikle kişinin bilinçli karışıklık, suçluluk, utanç veya endişe duyguları olmadan çelişkili tutumları, fikirleri veya davranışları tutmasına izin veren bir savunma mekanizması olarak anlaşılır. Bu savunmanın görevi iki çelişkili durumun bilinç bölümünde kaygı uyandırmadan barınabilmesini sağlamaktır (McWilliams, 2017). Bu bilinçdışı süreç, ego esasen çatışmalı psikolojik içeriklerin bölümlerini ayrı bölmelere veya bileşenlere ayırdığında ortaya çıkar (Laughlin, 1979).

Bölmeleme genellikle bastırma, duygulanımın yalıtılması, bölme, bastırma, dissosiyatif savunmalar ve rasyonalizasyon gibi diğer savunmalarla birlikte çalışır; ve genellikle birey çelişkilerle karşı karşıya kaldığında kullanılır. En olgunlaşmamış biçimde, bölme, bastırma ve ayrışma savunmalarının eşlik etmesiyle meydana gelebilir. Bu tür savunmaların birleşimi, kişinin yaşamında zaman zaman ifade edilen ancak kişinin olağan kimliğiyle ilgili olmayan bir veya daha fazla çelişkili alana sahip olmasına izin verir. Örnek olarak, kamusal alanda pornografiye karşı vaaz veren ancak evinde büyük bir erotik malzeme koleksiyonu olan biri; ya da çocuklarını taciz eden kamu görevlisi verilebilir. Sağlıklı ve uyumlu bir düzeyde, bölmeleme bir bastırma savunmasından kaynaklanabilir. Örneğin, rahatsız edici bir şeyle uğraştıktan sonra, birey, eninde sonunda ele alınması gereken ancak mevcut faaliyetlerinden ayrılabilen bir çatışma veya stres etkeni olduğunu bilerek, odağını başka bir konuya çevirir (Mc Williams, 2017).

3.2.2.8. Yapıp-Bozma

Yapıp bozma, bireylerin, yalnızca sembolik düzeyde olsa bile, rahatsız edici dürtüleri geri döndürmeyi amaçlayan bir şekilde düşünerek veya hareket ederek bu rahatsız edici dürtülerin bilinçli farkındalığından kaçındıkları savunma mekanizmasıdır (Costa, 2020b).

Bir savunma mekanizması olarak yapıp bozma, bireyin psikolojik olarak savunmak istediği suçluluk uyandıran rahatsız edici dürtüleri, tersi anlamına gelen eylemlerde bulunarak telafi etmeye çalışılır. Örnekler arasında saldırıganca

davrandıktan sonra özür dilemek veya aynı kişiye karşı saldırgan bir düşünceye sahip olduktan sonra iyi davranmak yer alır. Yapıp bozmanın kullanılması yoluyla, bireyler sembolik olarak yalnızca bir olayın sonuçlarını değil, aynı zamanda olayı, sanki hiç var olmamış gibi, tersine döndürmeye çalışır. Bu bağlamda, geri alma, büyüü düşünme ile ilişkilendirilmiştir (Baumeister, Dale ve Sommer, 1998).

Yapıp bozma, obsesif-kompulsif bozuklukta temel savunma mekanizmalarından biri olarak kabul edilmiştir. Aslında, varlığı ilk olarak Freud (1909) tarafından "Takıntılı nevroz vakası üzerine notlar" da belirtilmiştir. Ampirik kanıtlar, sağlıklı kontrollere kıyasla, yapıp bozmanın obsesif-kompulsif bozukluk tanısı alan hastalar tarafından gerçekten daha fazla kullanıldığını göstermiştir (Blaya ve diğerleri, 2006; Pollock ve Andrews, 1989). Ek olarak, panik bozukluğu, sosyal fobi ve depresyonu olan hastalar arasında da yapıp bozmanın sık olduğu bulunmuştur (Blaya ve diğerleri, 2006).

3.2.2.9. Kendine Karşı Döndürme

Kendine karşı döndürme, kişinin benlik saygısına yönelik algılanan tehditleri azaltmak ve gerçekliği değiştirmek amacıyla uygulanan cezalandırıcı bir savunmadır. Bu manevralar genel olarak, en kötüsünü bekleyerek, kişinin benlik saygısını olumsuz deneyimlerin etkilerine karşı korur. Cezalandırıcı savunmalar genellikle kendi kendine veya başka bir şekilde acı ve hayal kırıklığı biçimini alır. Bu savunmalar sıklıkla abartılı ve ısrarlı özeleştirici, olumsuz beklentiler ve depresif duygulanımla ifade edilir (Ihilevich ve Gleser, 1993).

Bazı can sıkıcı olaylar üzerinde çok daha fazla kontrol yetkisinin olduğunu kendine kanıtlama eğilimi olarak bu olumsuz duygu ve tutumları kendine karşı döndürme yönelimi birçok kişide görülebilir. Kendine karşı döndürme mekanizması, kendisindeki olumsuz özellikleri inkar edip yansıtmak yerine, bu eğilimlerini kabul edip, bunları farkındalık alanının içine alan, bir dereceye kadar daha sağlıklı kişiler tarafından kullanılan bir savunmadır. Genellikle bu bireyler başkalarını suçlamak yerine kendilerini suçlama ve bir problemin nedenini kendileriyle ilişkilendirme yönelimindedirler. Bu savunma mekanizmasının kullanımına depresif ve mazoşist kişilik yapılarında sıkça rastlanır (McWilliams, 2017).

3.2.2.10. Yer Değiştirme

Yer değiştirme, bireylerin bir stresör hakkındaki duygularını, psikolojik olarak daha az tehdit edici olan diğer nesnelere veya faaliyetlere aktararak, örneğin zor kişisel ilişkilerin veya saldırganlığın farkındalığından kaçınmak için yemek yiyerek akut kaygı ile başa çıkmalarını sağlayan savunma mekanizmasıdır. Diğer uyumsuz savunmalarda olduğu gibi, orijinal stresör, yapıcı başa çıkmanın mümkün olmadığı ve yer değiştirmeyi psikopatoloji için bir kırılganlık faktörü haline getirdiği için bilinçli farkındalıktan çıkarılır (Costa, 2020c).

Bir savunma mekanizması olarak orijinal yer değiştirme kavramının kökeni, Freud'un rüya oluşumu teorisinde yatıyordu; burada yer değiştirme, rüya çarpıtma mekanizmalarından biridir, yani bilinçdışı içeriğin rüyayı gören kişi tarafından farkında olunan açık içeriğe dönüştürüldüğü süreçlerdir (Freud, Strachey ve Freud, 1953). Yer değiştirme ile rüya sahibi yalnızca bilinçsiz kalacak olan sıkıntılı bir zihinsel içeriğin önemsiz bir unsurunun farkında olacaktır.

Yer değiştirme mekanizması, Freud'un fobilerde ve obsesif-kompulsif nevrozlarda önemli bir role sahip olduğunu bulmasıyla mevcut anlamını ortaya çıkardı (Freud, 1907). Daha yeni araştırmalar, yer değiştirmenin panik bozukluğu olan bireyler ve çocukluk çağı cinsel istismarı mağdurları arasında yaygın olabileceğini göstermektedir (Bond, 2004). Katı bir süperegö nedeniyle kendisini pis, günahkar olarak hisseden bir bireyde, psişik olarak kirli hissetme duygusunun vücudunun ya da eşyalarının pis olduğu duygusuyla yer değiştirmesi obsesif kompulsif bozuklukta işleyen bu mekanizmaya örnek olarak verilebilir (Öztürk ve Uluşahin, 2018).

3.2.2.11. Karşıt Tepki Oluşturma

Bu mekanizma, öfkelenilen birine karşı çok nazik davranmak gibi, gerçekte hissedilen tam tersi bir duyguyu abartılı bir şekilde ifade etmeye dayanır. Süperegönün etkisi altında anal aşamada oluşmaya başladığına ve çok hızlı bir şekilde genellemelere yol açtığına inanılır (Freud, 1936).

Karşıt tepki oluştururken, bilinçdışında bulunan tehditkar bir düşünceden uzaklaşmak amacıyla bilinçdışındaki arzuların zıttı istikametinde eylemlerde bulunulur. Tekrarlayan bir şekilde annesine olan sevgisinden bahseden bir kadın, gerçekte annesine olan bilinçdışı öfkesini gizlemek için çaba göstermekte olabilir.

Pornografi karşıtı kişiler, bununla ilgili aşırı mücadelecilerde bulunurken gerçekte bilinçdışı düzeyde pornografiye olan ilgilerini saklıyor olabilirler. Bu düzende benlik tarafından söz konusu kavramlarla ilgili düşüncelerin onaylanamaz olması sebebiyle, kişinin bilinçdışı düzeyde o düşüncenin zıddına sahip olduğunu ispat çabasına girmesidir (Burger, 2016).

Titizlik, tertiplilik ve kibarlık gibi nitelikler olumlu da olsa, kişi örneğin kendisini aşırı derecede nazik olmak zorunluluğunda hissediyorsa, karşıt tepki oluşturma düzeneği ile bilinçdışı olumsuz güdülerine karşı mücadele içerisine girmiş olabilir. Karşıt tepki oluşturma savunması, anal kişilik adı verilen bu tür özelliklere sahip kişileri karakterize eden, obsesif kompulsif bozuklukta sık olarak kullanılan bir düzendir (Öztürk ve Uluşahin, 2018).

3.2.2.12. Tersine Çevirme

Tersine çevirme savunma mekanizması, algılanan bir tehdidin ciddiyetinin en aza indirilmesiyle tanımlanır. Bu savunma tarzını sergileyen bir birey, tehdit edici bir durum karşısında yanlış bir şekilde iyimser bir tutum benimser ve bu da kontrol yanılmasına neden olur. İnkâr, bastırma ve tepki oluşturma gibi savunma kategorileri buna dahildir. Tersine çevirme savunma tarzına örnek olarak, ırkçılığın Amerika Birleşik Devletleri'nde bir sorun olduğunu reddeden beyaz bir kişi verilebilir. Tersine çevirme, zayıf başa çıkma stratejileri, zayıf fiziksel sağlık ve içsel kontrol odağı ile ilişkilendirilmiştir (Gur ve Gur, 1975).

Bu savunmanın Freud tarafından yaşamın oldukça erken dönemlerinde devreye girdiği belirtilmiştir. Temel olarak, savunma amaçlı olarak sevgiyi nefrete ve nefreti sevgiye dönüştürmeyi ifade eder (Baek, 2011). Tersine çevirme düzeneği, olumsuz bir tepki uyandırması beklenebilecek rahatsızlık veren bir nesneye olumlu veya tarafsız bir şekilde yanıt vererek çatışmayla başa çıkan bir savunmadır (Nikam ve Uplane, 2013).

Tersine çevirme mekanizmasının faydası bireyin kendisinden beklenen rolün dışında arzu ettiği bir role girmesini sağlayacak biçimde bir alışverişin kuvvet paylaşımını kapsayan yerlerini dönüştürebilir hale getirmesidir. Bu durum kontrol hakimiyet kuramına göre edilgenin etkene dönüşümü olarak isimlendirilmiştir. Bir insanın, ilgi duyulma veya istenme arzusunun utanılacak ya da tehlike arz eden bir

yanı olduğuna dair bir hissi varsa, diğerine, ilgili ve sevgi dolu davranıp, o kişinin yaşadığı tatminle bilinçdışı şekilde özdeşleşip, kendisinin bağımlılıkla ilgili gereksinimlerini doyuma ulaştırabilmesi bu mekanizmaya örnek olarak verilebilir (McWilliams, 2017).

3.2.2.13. Özdeşim

Yaşamının erken dönemlerinden itibaren, ebeveynleriyle özdeşleşebilen ve onları hatırlayabilen çocuk, stres zamanlarında, anksiyete ve/veya depresyonu yatıştırmak için özdeşleşmeyi kullanarak ebeveynlerinin içsel temsiline başvurur. Ötekinin uzun süreli kaybı durumunda, umutsuzluğa karşı koruyan şey, özdeşleşmedir. Sanki çocuk ya da genç ergen bu özdeşleşmelerden ödünç bir güç alır. Özdeşleşme aynı zamanda güçsüzlük duygularına karşı bir savunma işlevi görebilir; daha güçlü bir ötekiyle özdeşleşerek, kişi bu gücü paylaşır ve bir "vekaleten kontrol" duygusu kazanır (Rothbaum, Weisz ve Snyder, 1982).

Bir savunma olarak özdeşleşme, gerçekliği değiştirmeye çalışmaktan çok, benlikte bir değişikliği içerir. Bu değişimin bir sonucu olarak, kişi bireysel olarak veya grup içinde daha çok beğenilen biri haline gelir ve bunu yaparken bir aidiyet ve güvenlik duygusu kazanır. Bilişsel olarak, bu, benlik ve diğerleri arasında ayırım yapabilme, diğerlerinin kalıcı zihinsel temsillerini oluşturmak için "diğerleri" arasında ayırım yapabilme ve başkalarının güvenlik ve özsaygısını destekleyen niteliklerini kendisininmiş gibi üstlenebilme becerisini gerektirir (Cramer, 1987). Bu bazen "saldırganla özdeşleşme" olgusunda görülür (Freud, 1936). Ferenczi (1933), "saldırganla özdeşleşme" terimini, bir kurbanın kendi öznelliğini "ortadan kaldırması" ve hayatta kalmak için bir saldırganın tam olarak ihtiyaç duyduğu şey "olması" için kullandı. Ferenczi, 'confusion of tongues' adlı makalesinde, çocuk istismarının çocuk için gerçekten dayanılmaz olan ve kalıcı hasara neden olan yönünün, büyük bir ihtiyaç anında duygusal olarak terk edilmesi olduğunu söylemiştir (s. 160). Saldırganla özdeşleşmenin en zarar verici yönünün, kurbanın kendisinin kötü olduğunu ve kendi tacizinden sorumlu olduğunu hissetmesi olduğu belirtilmiştir. Kurban, saldırganı kendi zihninde temize çıkarmak ve saldırganın iyi bir içsel nesne olduğunu hissetmeye devam etmek (Fairbairn, 1943) veya saldırganı yatıştırmak ve gerçek duygusal terk edilmeyi engellemek için bu kötülüğü üstlenebilir (Frankel, 2002).

3.2.2.14. Eyleme Koyma

Eyleme koyma, çelişkili bir zihinsel içeriği düşünce yoluyla ve kelimelere dökerek yönetemediğinde kullanılan bir savunma mekanizmasıdır. Bazı bireyler, içsel durumlarını sözel hale getirmek yerine hareket ederek kendilerini ifade etme eğiliminde olduklarından, eyleme koyma terimi, olumsuz sonuçları dikkate alınmaksızın eyleme geçmenin gerçekleştiği kendine veya başkalarına yönelik çok çeşitli davranışlara atıfta bulunmuştur. Genellikle suçlu, sapkın kişilerde, madde kötüye kullanımı, yemeyle ilgili bozukluklar, kişinin kendisine yönelik zarar verme davranışları ve suisid eylemleri bağlamında dürtüsellik ile eş anlamlı olarak kullanılır (Ponsi, 2020). Antisosyal kişilikte eyleme koyma, bilinçsiz bir arzunun ya da çatışmanın doğrudan motor ifadesinin, bireyin eyleme eşlik eden düşünce ya da duygulanımdan habersiz kalmasına izin verdiği bir süreci yansıtır. Bu nedenle, eyleme koyma, tüm sosyopatların suçluluk, kaygı veya depresyonun acı verici etkilerini deneyimlemediği yanılsamasına neden olur (Vaillant, 1975).

Freud ilk olarak, histerik hastalarından biri tedaviyi aniden yarıda kestiğinde, geçmişinin önemli bir yönünü hatırlamak yerine bilinçsiz bir fanteziyi canlandırdığından söz eder. 1914'te "Remembering, repeating and working through" makalesinde, hastanın unutulmuş geçmişi tekrarlamak için zorlayıcı bir dürtüye sahip olduğu zaman ortaya çıkan analitik çalışmaya karşı belirli bir direnç biçimini belirtmek için kavrama daha kapsamlı bir şekilde geri döndü (Freud, 1914). Onu hatırlamak yerine "Dışarıya aktarılan" davranışta, öznenin, kökenleri ve tekrarlayıcı doğası ne kadar tanınmazsa o kadar canlı olan bir yakınlık duygusuyla deneyimlediği bilinçdışı bir fantezi canlandırılır. Hatırlanmayan şeyi tekrar tekrar canlandırma eğilimi arttıkça, analitik çalışmaya karşı direnç de artar (Ponsi, 2020).

3.2.2.15. Cinselleştirme

Cinselleştirme, bir şeye veya birine cinsel karakter atama eylemidir (Rush ve La Nauze, 2006). McWilliams (2017), cinsel enerjiyi nesnelere yönlendirmenin "hayatın sıkıntılı yönlerini canlandırmak" gibi anında bir ödül sunduğunu öne sürmektedir. Çoğu insan cinselleştirmeyi bir dereceye kadar kullansa da, mizaçları, erken çocukluk deneyimlerini, cinsel enerjiyle acı verici deneyimlerden nötr

deneyimlere dönüştürmek konusunda güçlü bir zorunluluk hisseden kişiler, bu savunmayı daha sık kullanma eğiliminde olacaktır (Stoller, 1975).

Cinselleştirme, kişinin belirli kişiler, yerler, nesneler veya fikirlerle ilgili deneyimleriyle cinsel yönleri ilişkilendirmesi olarak tanımlanır. Cinselleştirme, genel olarak kişinin cinsel kimliğinin gelişimini ifade edebilir. Alternatif olarak, cinselleştirme, belirli fetişlerin gelişimine veya geleneksel olarak cinsel olmayan varlıklara cinsel göndermelere atıfta bulunabilir (Brody ve Costa, 2020).

McWilliams (2017), öğretmenlerin, politikacıların, ünlülerin ve üstün güce sahip diğerlerinin sıklıkla erotik bir varlık kazandığını savunur. Daha zayıf pozisyonlarda olanlar, kıskançlık, düşmanlık ve kötü muamele korkusu duygularını cinsel enerjiye dönüştürebilir, böylece ilişkinin erotik doğasının kontrolünü ele geçirerek resmi güç eksikliğini telafi edebilirler (Opdal, 2007).

Klinik gözlemler terapistleri, cinselleştirmeyi, kaygının üstesinden gelmeye, özgüveni korumaya/yenilemeye, utancı dengelemeye ve/veya içsel bir boşluk duygusundan uzaklaşmak için dikkati dağıtmaya yardımcı olduğu şeklinde yorumlamaya yöneltmiştir (Money, 1988; Stoller, 1975).

3.2.2.16. Yüceltme

Freud, yüceltme terimini ilk olarak 1897'de histeri fantezilerini tartışırken kullandı; ancak daha sonra bunu "bir çıkış yolu, içgüdüsel taleplerin baskı olmaksızın karşılanabileceği bir yol" olarak tanımlar (Freud, 1915, s. 95). Yüceltme yoluyla, kabul edilemez olumsuz dürtüler ve tepkiler daha kabul edilebilir olanlara dönüştürülür (Vaillant, 1992).

Yüceltme, genellikle cinsel veya saldırgan nitelikte olan kabul edilemez duyguların, arzuların ve dürtülerin, olumlu, sosyal olarak onaylanmış faaliyetlere yönlendirilmesidir. Bu aktiviteler genellikle yaratıcı ve yararlıdır. Yüceltme, en olgun savunma mekanizmalarından biri olarak kabul edilir ve Freud, yalnızca çok az sayıda insanın onu düzenli olarak kullanabildiğine inanır (Cohen ve Kim, 2020).

Freud, kişilerin pisletme, ısırma, emme, dövüşme, başkalarını izleme veya başkaları tarafından izlenme, çiftleşme, güçsüzü koruma gibi biyolojik kaynaklı güdülerinin yüceltme yoluyla, toplumsal olarak değerli şekillerde ifade bulduğundan

bahsetmiştir (Mc Williams, 2017). Savunma mekanizmaları içinde en sağlıklı olanının yüceltme olmasının nedenlerinden biri, kişiler açısından yararlı ve yaratıcı özellikte eylemlerin gelişmesini mümkün kılması ve dürtüyü başka bir alana yönlendirerek çok miktarda enerjinin boşa harcanması yerine o dürtünün boşaltılmasını sağlamasıdır. Böylelikle insan organizması denge durumunda kalır (Fenichel, 1945).

Çocukluk çağında görülen zarar verici itkiler erişkinlikte sosyal çevre tarafından kabul görmeyeceğinden, kişi silah ya da patlayıcı madde uzmanı olarak bu dürtülerini farklı bir alana yönlendirebilir, erken dönemde cinsellik konusuna yönelik aşırı merak, erişkinlikte bilimsel araştırmaya evrilebilir veya çocukluk döneminin gelişim özelliklerinden biri olan teşhircilik eğilimi, erişkin dönemde seyircilerinin beğenisini kazanmış bir oyuncu olmasıyla yüceltilebilir (Geçtan, 2006).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

NESNE İLİŞKİLERİ TEORİSİ

4.1. Nesne İlişkileri Kavramı ve Nesne İlişkileri Teorisi

Nesne ilişkileri, bireyin ilişkileri yürütme ve kendini başkalarıyla ilişkili olarak deneyimleme biçimini ifade eden ego işlevidir (Freud, 1986). Kernberg, (1995b)'e göre, bebek ve çocuğun önemli ebeveyn figürleriyle tüm etkileşimlerinde, bebeğin içselleştirdiği şeyin, diğerinin bir imgesi veya temsili değil, bir nesne imgesi veya nesne temsili ile etkileşime giren bir benlik imgesi veya kendilik temsili biçiminde, benlik ve öteki arasındaki ilişki olduğunu ifade eder. En erken diyadik nesne ilişkilerinin içselleştirilmesi bu yolla gerçekleşir.

Margaret Mahler, Melanie Klein, Heinz Kohut, ve Donald Winnicott gibi Freud'un kişilik kuramını benimseyip bu kurama eklemeler yapan kuramcılara nesne ilişkileri kuramcıları denir. Bu kuramcıların kuramla ilgili farklı yorumları olsa da bakış açılarının paralel olduğu bazı temel alanlar vardır. Bunlardan ilki, nesne ilişkileri psikologlarının erken dönem çocukluk deneyimlerine yeni Freudcu psikologlar gibi çok önem vermeleridir. Freud'dan farkları, dürtüler ve iç çatışmalar yerine çocuk için merkezi konumda olan kişilerle olan ilişkileri önemsemeleridir. Bu kişiler çoğunlukla çocuğun ebeveynleri ve özellikle annesidir. İkincisi, çocuk için önemli nesnelerin projeksiyonunun çocuğun bilinçdışını oluşturduğu görüşüdür. Çocuğun anne babası yanında yokken de onların bilinçdışındaki yansımaları yine nesne konumunda işlev görmeye devam eder. Çocuğun ebeveynlerini ne şekilde introjekte ettiği, gelecekte kişilerle olan ilişkilerine karşı bakış açısını önemli ölçüde etkiler. Bir bakıma erişkinlikte başkalarıyla anlamlı ilişki kurma becerisi, ebeveynleriyle doyurucu bir ilişkinin olup olmasına bağlıdır (Burger, 2016). Greenberg ve Mitchell'in (1983) belirttiği gibi, "Bir şekilde başkalarıyla çok önemli alışverişler izlerini bırakır; içselleştirilirler ve böylece sonraki tutumları, tepkileri, algıları vb. şekillendirmeye başlarlar" (s. 11).

Nesne ilişkileri ekolü kişilerin niçin işlevsel olmayan, onlara zarar veren ve uygunsuz ilişkiler içinde var olmaya çalıştıkları ile ilgili psikanalistlere ışık tutmuşlardır. Nesne ilişkileri kuramı çok değişik kültürler ve durumlarda uygulanmış

ve özellikle sınır ve narsistik kişilik bozukluğu gibi ciddi ve terapistleri zorlayan vakalarda başarılı olmuştur (Kernberg, 1975).

Nesne ilişkileri teorilerinin paylaştığı birkaç varsayım vardır. Bu varsayımlar; Şiddetli patolojinin ödipal öncesi kökenlerinin olduğu, yani, yaşamın ilk üç yılından köken aldığı, nesnelerle ilişki kalıbının gelişimle birlikte giderek daha karmaşık hale geldiği, bu gelişimin aşamalarının, kültürler arasında var olan, ancak yine de patolojik kişisel deneyimler tarafından çarpıtılabilecek olgun bir diziyi temsil ettiği, nesne ilişkilerinin erken dönem kalıplarının tekrarlandığı, bir anlamda yaşam boyunca sabitlendiği ve yeniden üretildiği, bu ilişkilerin gelişimsel sürekliliğinin patolojinin sürekliliği ile paralel olduğu ve hastaların terapistlerine verdikleri klinik tepkilerin erken dönem ilişki kalıplarının sağlıklı ve patolojik yönlerini incelemek için bir pencere sağladığıdır (Fonagy, Target, Steele ve Gerber, 1995).

Cogan ve Porcerelli (1996), yaptığı bir araştırmada nesne ilişkilerinin beş boyutunu ortaya koymuştur. Bunlar, *insan temsiline karmaşıklığı* içeren; kişinin kendi ve diğerlerinin düşünce, duygu, arzu ve isteklerinin farkındalığından, *temsiline duygu kalitesini* içeren; bireyin şimdiki ve gelecekteki ilişkilerinden beklentilerinden, ilişkileri hakkındaki olumlu ve olumsuz deneyimlerinden, anlatının duygusal yönünden, *ilişkiye duygusal yatırımı* içeren; kişinin duygusal paylaşımından, samimiyetinden, ilişkide olduğu kişilere karşı yaklaşımından, *değerlere ve ahlaki standartlara duygusal yatırımı* içeren; olay, durum veya kişilere karşı ahlaki yaklaşımından, şefkat ve merhametinden ve *sosyal nedenselliği anlamayı* içeren; bireyin olayları ve durumları anlamlandırmada kurduğu neden sonuç ilişkisinden oluşmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

GERÇEĞİ DEĞERLENDİRME

5.1 Gerçeği Değerlendirme Kavramı

En önemli ego işlevlerinden biri olan gerçeği değerlendirme; algı, hafıza, nesne ilişkileri, gerçeklik duygusu, süpereo ve daha yakın zamanda tartışılan gerçeklik sabitliği kavramı gibi faaliyetleri içeren ego fonksiyonları kümesinin bir parçasıdır (Frosch, 1966). Psikanalizde kullanıldığı gibi gerçekliğin değerlendirilmesi, algılar ve düşünceler arasında ayırım yapabilme yeteneğinin değerlendirilmesini ifade eder. Analitik terimlerle tanımlandığı şekliyle, dışsal olanın (nesne dünyasının) temsilleri ile içsel olanın (benliğin veya zihinsel yaşamın) temsilleri arasındaki ayırma vurgu yapılıır (Arlow, 2018). Bell, gerçeği değerlendirme yetisini, yansıtıcı farkındalık, algının doğruluğu ve gerçekliğin içsel durumunu dışsal durumlardan ayırt etme yeteneği gibi bileşenlerle tanımlar (Bell, Billington ve Becker, 1985).

Gerçeklik kademeli olarak gelişir. Bu sürecin ilk aşamalarını incelemek özellikle zordur. Temel ego aygıtlarının olgunlaşmasına ek olarak, gelişimin iniş çıkışları da çok önemlidir. Sahadaki tüm çalışanlar, gerçekliğin değerlendirilmesinin gelişimini, çocukta dünyaya karşı benmerkezci, zevk arayan, animist ve büyülü bir tutumdan, içsel fantezi ile nesnel gerçeklik arasında ayırım yapabilme kapasitesi olan daha sonraki bir kapasiteye doğru kademeli bir evrimsel süreç olarak görürler (Beres, 1956; Freud, 1952; Piaget, 1951).

Pozitif nesne ilişkileri ve bozulmamış gerçeklik algısı, sağlam psikolojik iyi oluşun bir parçasıdır (Brenner, 1974). Kişilik bozuklukları ve şizofreni gibi çeşitli psikopatoloji biçimlerine sahip bireylerde nesne ilişkileri ve/veya gerçeklik değerlendirmesi genellikle bozuktur (Bell, Lysaker ve Mestein, 1992). Ağır psikopatolojilerde, zayıflamış ego sınırları, daha fazla ego parçalanmasına karşı telafi edici savunmalar olarak hizmet eden gerçeklik çarpıtmalarına yol açar. Bu tür semptomlar psikotik durumları tanımlar ve sıklıkla borderline kişilik organizasyonunun geçici özellikleri olarak kabul edilirler (Gunderson ve Singer, 1975). Gerçeğin çarpıtılmasının daha az şiddetli olan türü, depresyon ve kaygı durumlarında ve felaket olaylarıyla normal başa çıkmada yaygındır (Bell ve diğerleri, 1985).

5.1.1 Bozulmuş Gerçeklik Algısı ve Psikoz

DSM-5, "psikotik özellikleri" "sanrılar, halüsinasyonlar ve biçimsel düşünce bozukluğu ile karakterize edilen özellikler" olarak tanımlar (APA, 2013) ve ICD-10 'psikotik' terimini, 'halüsinasyonların, sanrılarının veya kaba heyecan gibi bir veya sınırlı sayıda ciddi davranış anormalliklerinin varlığı olarak tanımlar (World Health Organization, 1992).

Psikozun net bir tanımının olmayışı, akademisyenlerin gerçeklik çarpıtmasının psikozun ortak bir paydası olabileceğini öne sürmelerine yol açmıştır (Gaebel ve Zielasek, 2015). Psikoz semptomları, bu bakış açısına göre, böyle bir gerçeklik çarpıtmasının işaretleri olarak görülür.

Semptomlara psikotik denmesinin nedeni, bunların şiddetli olması ve gerçeklikle temasın koptuğunu ve/veya içgörü eksikliğini işaret etmesidir (Waters, Blom, Jardri, Hugdahl ve Sommer, 2018). Bu düşünce çizgisini izleyerek, üç temel semptomu - sanrılar, halüsinasyonlar ve düşünce bozuklukları - ve bu semptomların psikozun bozulmuş gerçeklik boyutuyla (gerçekliğin çarpıtılması veya gerçeklikle temas kaybı) nasıl ilişkili olduğunun tespiti önemlidir (Grøning, Haukvik ve Melle, 2019).

5.1.2. Bozulmuş Gerçeklik Algısı ve Sanrılar

DSM-5'e göre sanrılar, "gerçeklikle çelişen kanıtlara rağmen (örneğin, kötülük görme (perseküsyon), referans, somatik, dini, büyüklük (grandiyöz)) değişmeye uygun olmayan sabit inançlar" olarak tanımlanır. Sanrı ile güçlü bir şekilde savunulan düşünce arasında ayırım yapmak zordur ve kısmen, doğruluğuna ilişkin açık, mantıklı ve çelişkili kanıtlara rağmen, sahip olunan düşünceye inanma derecesine bağlıdır (APA, 2013).

Araştırmacılar sanrı için, "başkaları tarafından paylaşılmayan, düzeltilemez inançlar" ve 'gerçeğin yanlış temsilleri' tanımlarını kullandılar (Bebbington ve Freeman, 2017). Sanrılar "hastanın öznel çerçevesindeki, kendisiyle, dünyayla ve diğerleriyle bağlantılı bakış açılarındaki değişiklikler" olarak tanımlanır (Parnas, 2013). Sanrılar şizofreni, sanrısız bozukluk ve bipolar bozukluk gibi psikotik bozukluklarda mevcut olabilir, ancak depresyon, duygusal değişkenliğin olduğu

kişilik bozukluklarında, demans ve obsesif-kompulsif bozukluk gibi birincil olarak psikotik olarak sınıflandırılmayan bozukluklarda da ortaya çıkabilir (Bebbington ve Freeman, 2017).

Sanrılar, en şiddetlisinin kontrol, etkileme, düşünce yayınlama sanrıları ve bizar sanrılar olduğu kabul edilen bir inançlar bütünüdür. Bu tür sanrılar, şizofreni tanısı için "a-kriteri"dir ve normal inançlardan ayırt edilmesi kolaydır (APA, 2013). Bununla birlikte, tuhaf olmayan bir düşüncenin normallikten sanrı eşiğini ne zaman geçtiğine dair klinik bir tespit yapmak zor olabilir. Aşırı değer verilmiş düşünceler, normal düşünceler ve sanrılar arasındaki sürekliliğe yerleştirilir ve 'sanrı yoğunluğundan daha az sürdürülen mantıksız ve sürekli bir inanç' olarak tanımlanır (yani, kişi, inancın doğru olmayabileceğini kabul edebilir) (Veale, 2002).

Aşırı değerli verilmiş düşüncelerin, psikotik olmayan uç düşünceler (örn. obsesyonlar) ile bozulmuş gerçeklik değerlendirmesi (yani psikoz) içeren sanrılar arasındaki sürekliliğin tüm karmaşıklığını kapsamadığı belirtilmektedir (Merikangas, 2016).

5.1.3. Bozulmuş Gerçeklik Değerlendirmesi ve Halüsinasyonlar

DSM-5, halüsinasyonları "dış bir uyaran olmadan meydana gelen algı benzeri deneyimler" olarak tanımlar. Normal algıların tüm gücü ve etkisiyle canlı ve nettirler ve gönüllü kontrol altında değildirler (APA, 2013).

İşitsel halüsinasyonlar için bilim adamları, 'içsel deneyimlerin ve düşüncelerin yanlış algılanması', 'konuşmanın yanlış atfedilmesi', 'dışsal olarak oluşturulmuş olarak yorumlanan dahili olarak oluşturulmuş olaylar' gibi çeşitli tanımlar kullandılar (Hugdahl, 2015).

Halüsinasyonlar duyular arasında ortaya çıkar ve işitsel, görsel, koku veya dokunsal olabilir. Psikozda en sık görülen halüsinasyonlar, şizofreni hastalarının yaklaşık %70-80'ini etkileyen işitsel halüsinasyonlardır (Hugdahl, 2015). Sanrılar gibi, halüsinasyonlar da teşhis sınırlarını aşar. Borderline kişilik bozukluğu, dissosiyatif bozukluk, depresif bozukluk, kaygı bozukluğu, otizm ve TSSB vb. birincil olarak psikotik olarak tanımlanmayan psikiyatrik bozukluklarda ve ayrıca Parkinson hastalığı, inme, migren, tümörler ve uyku bozuklukları gibi psikiyatrik olmayan

bozukluklarda bulunabilirler (Waters ve diğerleri, 2018). İşitsel halüsinasyonlar sağlıklı bireylerde de görülür. (Van Os, Linscott, Myin-Germeys, Delespaul, ve Krabbendam, 2009). Buna göre, halüsinasyonlara her zaman bozulmuş gerçeklik testi, içgörü eksikliği veya bozulmuş inançlar eşlik etmediğinden, bunlar kendi başlarına psikozu tanımlamaya hizmet edemezler (Waters ve diğerleri, 2018).

Psikozlu kişilerdeki işitsel halüsinasyonların özelliklerini psikozsuz kişilerdekinden ayırt etmek için Daalman ve diğerleri (2011) ikiyüzden fazla kişi üzerinde çalıştılar ve seslerin sayısının, gürültüsünün ve konumunun (başın içinde veya dışında) gruplar arasında farklılık göstermediğini buldular. Bununla birlikte, frekans, olumsuz duygusal değer ve sesler üzerinde algılanan kontrol eksikliği, psikozlu kişilerde önemli ölçüde daha fazlaydı ve seslerin olumsuz duygusal değeri, neredeyse %90 doğrulukla bir psikotik bozukluğun varlığını tahmin edebiliyordu (Daalman ve diğerleri, 2011). Bu, işitsel halüsinasyonlar üzerine onlarca yıllık araştırmalarının ardından bunların üç fenomenden oluştuğunu savunan Norveçli psikoloji profesörü Kenneth Hugdahl ile uyumludur: algısal deneyim, sesleri görmezden gelme konusundaki bilişsel yetersizlik ve seslerin olumsuz bir tona sahip olduğu duygusal bir boyut (Hugdahl, 2015). Algısal deneyim teşhis sınırlarını aşabilir ve sağlıklı bireylerde meydana gelebilirken, bilişsel ve duygusal boyut daha çok altta yatan gerçek bir psikotik bozukluk veya psikotik bir durumla ilişkili görünmektedir. İşitsel halüsinasyonların psikotik ve psikotik olmayan boyutları arasındaki bu ayrıma uygun olarak, bazı akademisyenler, algısal deneyimi, "sıkıntı ve işlev bozukluğuna neden olan algısal fenomenlerden oluşan, ancak gerçeklik değerlendirmesinde herhangi bir bozulma olmaksızın" oluşan "algısal bozukluklar" tanısına ayırmayı önerdiler (Waters ve diğerleri, 2018). Bu ayrımla, halüsinasyonların gerçeklik çarpıtmasını temsil ettiklerinde veya onunla birlikte ortaya çıktıklarında psikotik karaktere sahip oldukları belirtilmektedir. İşitsel halüsinasyonların algısal boyutundan psikotik boyutuna geçişle ilişkili bir nitelik değişikliği vardır. Hugdahl (2015)'e göre klinik olarak, hastayı hem bilişsel, duygusal hem de fiziksel olarak tüketen şey, devam eden diyalog ve sestən gelen tipik olumsuz yorumlar ve komutlardır; Halüsinasyonların varlığına karşıt olarak gerçekliğin çarpıtılması, psikotik bir fenomen olarak halüsinasyonların özünü oluşturur (Grøning ve diğerleri, 2019).

İşitme halüsinasyonları dışında ışık ve renk çakmaları şeklinde ortaya çıka görme halüsinasyonları şizofreni, deliryum, epilepsi ve Lewy cisimcikli bunama gibi nörolojik bozukluklarda görülmektedir. Temporal lob epilepsisinde ortaya çıkan koku ve tat halüsinasyonları, çevrede bulunmadığı halde yanık lastik veya çürümüş yumurta gibi nahoş kokuların algılanmasına yönelik olabilir. Şizofrenide de görülebilen koku varsanılarında başkasından ortama yayılan hoş olmayan bir koku algılanabilir. Bazen bu durumla beraber sanrılar da görülebilir. Başka birinin kendisini zehirleyeceğinden şüphelenen bir kişide, zehirli gaz kokusunu algılama biçimindeki varsanıyla beraber sanrıların görülmesi gibi. Organik bozukluklar, şizofreni ve epilepside görülebilen dokunma ile ilgili varsanılarda kişi vücudunun altında böcek yürüyor gibi bir algıya kapılabilir. Bu durum kokain zehirlenmesi esnasında sık görülür. Şizofrenide kişi vücuduna elektrik verildiğinden ya da vücut uzuvlarının kesildiğinden yakınabilir (Öztürk ve Uluşahin, 2018).

5.1.4. Bozulmuş Gerçeklik Algısı ve Biçimsel Düşünce Bozukluğu

DSM-5'teki biçimsel düşünce bozukluğunun tanımı biraz belirsizdir: Biçimsel düşünce bozukluğu tipik olarak bireyin konuşmasından çıkarılır. Hafif derecede düzensiz konuşma yaygın olduğundan ve spesifik olmadığından, semptom, etkili iletişimi önemli ölçüde bozacak kadar şiddetli olmalıdır (APA, 2013). Genel olarak, dağınık konuşma, gevşek çağrışımlar, teğetsel veya alakasız cevaplar ve tutarsızlık olgusunu içerir. Düşünce bozukluğunun daha kesin ve yararlı bir tanımı araştırma alanyazında verilmiştir: "düşüncelerin düzenlenmesi, kontrolü, işlenmesi veya ifade edilmesi dahil, düşünme biçimini etkileyen bir rahatsızlık söz konusudur (Hart ve Lewine, 2017). Biçimsel düşünce bozukluğunda bireyin içindeki anlam ve düşüncelerinin birbirine bağlılığında bir bozulma vardır (Cohen, Le, Fedechko ve Elvevåg, 2017).

Sanrılar ve halüsinasyonlar gibi, düşünce bozuklukları da şizofreni ve bipolar bozukluk gibi psikotik bozukluklarda ve ayrıca depresyon, kişilik bozuklukları, nörodejeneratif bozukluklar ve stres gibi öncelikle psikotik olmayan bozukluklarda ortaya çıkabilen tanılararası fenomenlerdir (Hart ve Lewine, 2017; Morgan ve diğerleri, 2017). Psikozda düşünce bozukluğunun önemi, sırasıyla durumu ilk tanımlayan ve 'şizofreni' terimini ilk kullananlar olan Krapelin ve Bleuler'e kadar

uzanır. Krapelin, psikozda zihinsel işlevlerin bozulmasının, hastanın konuşmasıyla gözlemlenebilen düşünce süreçlerinde nasıl 'yoldan çıkma' ve 'tutarsızlığa' yol açtığını anlattı (Hart ve Lewine, 2017). Bleuler, düşünce bozukluğunu, şizofreni (kelimenin tam anlamıyla 'zihnin bölünmesi' anlamına gelir) adını verdiği bozukluğun özü olarak kabul ettiği zihinsel işlevlerin 'bölünmesinin' birincil tezahürü olarak tanımladı.

Biçimsel düşünce bozuklukları, ruh sağlığı muayenelerinde nesnel ve doğrudan gözlemlenebilir olarak kabul edilir. Bu, varlığı hastanın düşüncelerinin (bazen gizli) içeriğine ilişkin öznel bildirimlerine dayanan halüsinasyonlar ve sanrılarla zıtlık oluşturur (Roche, Creed, MacMahon, Brennan ve Clarke, 2015). Düşünce bozukluklarının dört nitel boyutu tanımlanmıştır: çağrışımlarda gevşeklik, birleştirici düşünme (algılar ve fikirler gerçekçi olmayan veya uygunsuz bir şekilde birleştirilir), düzensiz tepkiler (düşüncenin kafa karışıklığı veya net olmaması gibi) ve kendine özgü kelime kullanımı (Johnston ve Holzman, 1979).

Düşünce bozuklukları 'dezorganize alan' ve 'negatif alan', olmak üzere iki ana alanda kümelenir. Dağınık alan tutarsızlık, amaç kaybı ve bir konuşmanın ana noktasından sapan dolambaçlı ve doğrudan olmayan düşünme veya konuşma gibi öğeleri içerir (Andreasen, 1979). Negatif alan, konuşmanın yoksulluğu ve konuşma içeriği gibi öğeleri içerir ve psikotik, yani sanrılı düşünce içeriğine daha yakın olabilir (Roche ve diğerleri, 2015).

Bir yandan, düşünce bozuklukları kendi içlerinde hem psikoz hem de gerçekliğin çarpıtılmasının kesin bir sonucu değildir. Öte yandan, Krapelin ve Bleuler'in erken dönem psikoz metinlerinde gösterildiği gibi, psikozun ayırt edici özelliği olarak kabul edilirler. Sonuç olarak düşünce sistemindeki arızalar, özünde psikolojik ve sosyal esenlik ve dünyada uyum sağlama yeteneği ile ilgili zorluklarla bağlantılıdır ve en uç noktasında, bu rahatsızlıklar psikotik deneyimlerin özüdür (Hart ve Lewine, 2017).

ALTINCI BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

6.1. Araştırmada Yer alan Değişkenler Arası İlişkilere Dikkat Çeken Çalışmaların İncelenmesi

İlk kez Lenore Terr (1991) tarafından tanımlanan çocukluk çağı travması çerçevesi, tek olaylı travma (Tip I) ile kişiler arası ilişkilerde meydana gelen tekrarlayan veya kronik travma (Tip II) arasında ayrım yapar (Terr, 1991). Bu tez çalışmasının odak noktası ikinci tiptir. Alanyazında, buna genellikle çocukluk çağı kötü muamelesi denir. Çocukluk çağı kötü muamelesi, çocuğun hayatta kalmasına, sağlık ve gelişimsel durumuna ya da güç, güven ve sorumluluk ilişkisi temelinde onuruna yönelik eylemsel hasar bırakan duygusal, fiziksel, cinsel istismar ya da ihmal, çocukların ekonomik ya da başka şekillerde sömürülmesi şeklinde tanımlanır (Krug, Dahlberg, Mercy, Zwi, ve Lozano, 2002). Dört tür kötü muamele yaygın olarak kabul edilmektedir: psikolojik, cinsel ve fiziksel istismar ve ihmal (Butchart ve diğerleri, 2006). Genellikle, ciddi bir fiziksel yaralanma veya bu tür yaralanma riski ile sonuçlanan bir eylem fiziksel istismar olarak tanımlanır (Dubowitz, 2002). Cinsel istismar, çocukla yetişkin kişi arasında olan yakınlık ya da ilişkinin, söz konusu yetişkin kişinin veya bir başkasının cinsel stimülasyonuna yönelik gerçekleşmesidir (American Academy of Pediatrics Committee on Child abuse and Neglect, 1991). İhmal, genellikle, bakım verenlerin ciddi bir zarar ya da zarar riski ile sonuçlandırdığı ‘bakım ihmali’ şeklinde tanımlanmaktadır (Dubowitz, 2002). Duygusal istismar, çocuk ve bakıcı arasındaki fiziksel olmayan zararlı etkileşim kalıplarıyla karakterize edilen bir ilişki olarak tanımlanmıştır (Glaser, 2002). Benzer şekilde, duygusal istismarın “çocuğun duygu deneyimine ve buna eşlik eden dışavurumcu davranışına sürekli, tekrarlayıcı, uygunsuz duygusal tepki” anlamına geldiğini ileri sürülmüştür (O'Hagan, 1995).

Savunma mekanizması kavramı, öncelikli olarak Sigmund Freud (1894) tarafından “Savunmaların Nöropsikozu” isimli çalışmada tanımlanmış bir kavram olup, sonrasında Melanie Klein, Anna Freud ve Kernberg de bu kavramı detaylandırmıştır (Freud, 1966; Kernberg, 1967; Klein, 1973). Savunma kavramını ve kişilerin sahip olduğu savunma mekanizmaları tiplerini iyi bilmek psikanalitik

karakter tanısının anlaşılmasında çok önemlidir (McWilliams, 2017). Savunma biçimleri, benliği istenmedik ve anksiyeteye yol açan olaylardan uzak tutması fonksiyonuyla birlikte itkisel eylemler, emosyonlar ile içgüdülerin yönlendirdiği arzulara yönelik hakimiyet kurmayı kolaylaştıran yapılardır (Freud, 1966). Savunmaların çocuk büyüdükçe ve geliştikçe düzenli bir sırayı izleyerek ortaya çıktığı konusunda kesin bir kanıt olmasa da psikanalitik yönelimli terapistler bazı savunmaların diğerlerine göre daha ilkel ve olgunlaşmamış bir süreci belirttiği yönünde yaygın bir fikir birliği bulunmaktadır. Çoğunlukla immatür savunmalar kendilik ile kendilik dışındaki dünya arasında bulunan sınırlara yönelikken, matür savunma mekanizmaları benlik ya da üst benlikle alt benlik arasında bulunan ya da egonun deneyimleyen ve gözlemleyen kısımları arasında bulunan daha içsel sınırlarla ilişkilidir (McWilliams, 2017).

6.1.1. Çocukluk Çağı Travmaları ve Savunma Mekanizmaları Arasındaki İlişkiye Dikkat Çeken Çalışmalar

Bu tez çalışmasının konusu kapsamında çocukluk çağı travmaları ve savunma mekanizmaları arasındaki ilişkinin incelenmesi de hedeflenmektedir. Alanyazında bu ilişkiyi konu alan araştırmalardan bahsedilmektedir. Bu araştırmalar arasında Finzi ve diğerlerinin 2002 ve 2003 yıllarında yaptığı çalışmalar dikkati çekmektedir. Fiziksel olarak istismara uğramış çocukların, klinik görüşme derecelendirmeleri ve çocuğun öz raporundan belirlendiği üzere, ihmal edilenlere göre daha fazla inkar, yansıtma ve içe atma savunmalarını kullandıkları ve sırayla bu savunmaları, istismar edilmeyen bir kontrol grubuna göre daha sık kullandıkları bulunmuştur (Finzi-Dottan, Har-Even, Shnit ve Weizman, 2002; Finzi-Dottan ve Karu, 2003). Yazarlar, hem kaçınmacı bağlanma stilinin hem de ilkel savunmaların kullanılmasının, istismara uğramış çocuklar tarafından acı veren anksiyeteye baş etmek için benimsenen hayatta kalma stratejileri olduğunu belirtiyorlar.

Çocukken istismara uğramış yetişkinlerin savunma biçimlerinin incelendiği başka bir çalışmada, cinsel istismara uğramış kadınların, istismar edilmeyenlerle karşılaştırılması amaçlanmış ve Savunma Tarzı Anketinin Olgunlaşmamış savunmalar ölçeğinden daha yüksek puan aldığı tespit edilmiştir (Romans ve diğerleri, 1999). Benzer şekilde, yetişkin psikiyatri polikliniği hastalarından oluşan bir örnekleme,

çocuklukta cinsel istismar öyküsü bildirenlerin, istismar öyküsü bildirmeyen bireylere kıyasla daha fazla olgunlaşmamış, savunmalar kullandıkları bulgulanmıştır (Callahan ve Hilsenroth, 2005).

Bora (2019)'un, 349 kadın ve 181 erkeğe yönelik toplam 530 kişiden oluşan bir örneklem grubuyla yaptığı araştırmada, yapılan doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre çocukluk çağı travmaları ile ilkel savunma mekanizmaları arasında pozitif yönlü; olgun savunma mekanizmaları ile negatif yönlü bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların çocukluk çağı travmatik yaşantıları ile nevroitik savunma mekanizmaları arasında herhangi bir ilişkinin olmadığı ortaya konmuştur (Bora, 2019).

Öztürk, Derin ve Okudan (2020)'ın üniversitede okuyan öğrenciler arasında çocukluk çağı travmaları ile savunma biçimleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri 266'sı kadın ve 264'ü erkek toplam 530 kişiye yönelik bir çalışmada, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (CTQ) toplam puanları ile Savunma Biçimleri Testi (SBT) toplam puanları arasında, pozitif, orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmuştur.

Erken yaşta yaşanan stres verici olayların çocukların, yetişkin olduklarında olgunlaşmamış inkar savunmasını aşırı kullanmasına yol açabildiğini başka araştırmalar da göstermiştir (Cramer ve Block, 1998). İnkâr savunmasının kullanımının, özellikle çocuğun istismarcıya karşı kendilerini fiziksel olarak savunamadıkları erken bir aşamada meydana geldiği (Prodgers, 1984; Arcaya ve Gerber, 1990; Briere ve Runtz, 1993), ve inkar savunmasının küçük çocuğun hem fiziksel acıya hem de bakıcının duygusal ihanetine karşı öfkesine yönelik kullanımı nedeniyle, bu savunmanın kullanımının o zaman yoğunlaşmış olması (Lewis, 1992; Spaccarelli, 1994) ve çocuğun yaşı ilerledikçe ve yetişkinlikte de strese bu şekilde tepki vermesinin karakteristik bir tarzı haline gelmesi muhtemel olduğu belirtilmektedir. Ayrıca erken dönem istismar yaşantılarının ego işlevlerinin, savunma mekanizmalarının ve dürtü kontrolünün olgunlaşmasına müdahale ettiğine inanıldığından (Arcaya ve Gerber, 1990; Blizard ve Bluhm, 1994) bu yetişkinler tarafından olgunlaşmamış inkar savunmasının daha fazla kullanılması beklenebilir.

Price (2007)'a göre çocukluk çağı travmaları kişilerin yetişkin olduklarında olgunlaşmamış savunma mekanizmalarını kullanmalarına sebep olmaktadır. Bunun nedeni, bu kişilerin erken dönemde bakımverenlerle olumsuz nesne ilişkilerine sahip olmalarıdır. Bu yüzden örseleyici yaşam olayları sonrasında etkili savunma ve baş etme stratejileri geliştirememişlerdir. Çocukluk çağı travmaları ve savunma mekanizmaları arasındaki ilişkinin değerlendirildiği bir araştırmada duygusal istismar ve ilkel savunma mekanizmaları arasında pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmuştur (Finzi-Dottan ve Karu, 2006).

6.1.2. Çocukluk Çağı Travmaları ile Gerçeği Değerlendirme ve Nesne İlişkileri Arasındaki İlişkiye Dikkat Çeken Çalışmalar

Alanyazında bu tez çalışmasının içeriğiyle bağlantılı olarak çocukluk çağı travmaları ile gerçeği değerlendirme ve nesne ilişkileri arasındaki ilişkilerin ortaya konduğu çalışmalar da incelenmiştir. Catujar ve diğerlerine (2010) göre çocukluk çağı cinsel istismar mağdurlarının psikotik bir bozukluk geliştirme riski iki kat daha fazladır. Fiziksel ve cinsel İstismara uğramış ergenlerde nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirmenin' araştırıldığı bir çalışmada örneklem grubu, çeşitli davranış sorunları olan çocuklar için özel bir yatılı okula kayıtlı 16 erkek ve 21 kız öğrenciyi kapsayan 37 kişiden oluşuyordu. Öğrencilere, Çocuk Travma Sonrası Stres Bozukluğu Reaksiyon İndeksi (CPTSD-RI) ve Bell Nesne ilişkileri ve Gerçeklik Testi Envanteri dahil olmak üzere çeşitli psikolojik testler verildi. 37 öğrenciden 22'sinde (%59,5) şiddetli ve çok şiddetli aralıklarda CPTSD-RI puanları vardı. En yaygın nesne ilişkileri ve gerçeklik testi bozuklukları sırasıyla güvensiz bağlanma ve algı belirsizliğiydi. CPTSD-RI puanları, dört nesne ilişkileri puanından ikisi (güvensiz bağlanma ve benmerkezciliği) ve üç gerçeklik test puanıyla (gerçeklik bozulması, algı belirsizliği ve halüsinasyonlar/ sanrılar) pozitif olarak ilişkiliydi. Ortalama CPTSD-RI puanları, cinsel ve fiziksel istismar geçmişi olan ve yalnızca cinsel istismar geçmişi olan öğrenciler için, sadece fiziksel istismar geçmişi olan öğrencilere göre daha yüksekti. Yabancılaşma ve sosyal yetersizlik, TSSB semptom şiddeti ile ilişkili olmayan iki nesne ilişkileri alt ölçeği puanları, erken yaşta istismara uğramış ve bir ebeveyn veya üvey ebeveyn tarafından istismar edilmiş olmakla ilişkili olmayı göstermiştir (Haviland, Sonne ve Woods, 1995).

Whitfield, Dube, Felitti ve Anda (2005)'in çalışmasında Amerika Birleşik Devletleri'ndeki bir sağlık kuruluşunda bulunan 9.367 (%54) kadın ve 7.970 (%46) erkeği kapsayan toplam 17.337 yetişkin hastanın anket analizinden elde edilen veriler, çocukluk çağı travması öyküsü (istismar [duygusal, fiziksel ve cinsel], aile içi şiddete tanık olmak, ebeveyn ayrılığı veya boşanma ve madde bağımlılığı, akıl hastası ve çocukken izole bir şekilde aile üyeleriyle yaşamak) ile halüsinasyonlar arasında (madde bağımlılığı geçmişinden bağımsız) anlamlı derecede bir ilişki olduğu gösterilmiştir. Çocukluk çağı travma öyküsü olmayan kişilerle karşılaştırıldığında, olumsuz çocukluk çağı yaşantıları olanlarda halüsinasyon bildirme beş kat daha fazla bulunmuştur (Whitfield ve diğerleri, 2005).

Kısa halüsinasyon olayları içeren ve psikotik durumlarla oldukça ilişkili olan Limbik Sistem Kontrol Listesi-33 kullanılarak 253 yetişkin psikiyatri polikliniği hastası üzerinde yapılan bir çalışmada, çocukluk çağı kötü muamelesinin halüsinasyonlar ve refrakter psikoz ile önemli ölçüde ilişkili olduğunu bulunmuştur (Teicher, Gold, Surrey ve Swett, 1993).

6.1.3. Savunma Mekanizmaları ile Gerçeği Değerlendirme ve Nesne İlişkileri Arasındaki İlişkiye Dikkat Çeken Çalışmalar

Mevcut alanyazında bu araştırmanın konusuyla bağlantılı olarak savunma mekanizmaları ile gerçeği değerlendirme ve nesne ilişkileri arasındaki ilişkiye dikkat çeken çalışmalar da incelenmiştir. Savunma mekanizmaları dört temel grupta incelenmektedir. İlk düzeyde kişilerin gerçekliği algılama biçimleriyle ilişkisi olan ve zarar veren patolojik savunmalar bulunur. İkinci düzeyde kişilerin ruhsal gerilim ve yüksek düzeyde anksiyete gibi negatif emosyonlarının seviyesini azalmasına yardımcı olan arkaik mekanizmalar bulunur. Üçüncü düzeyde kişilerin birbiriyle olan ilgisine, meslek yaşamlarına ve hayatla ilgili tatminle ilişkili problemlerin neden olduğu negatif emosyonlarını dengede tutmaya yönelik nevrotik düzey savunmalar yer almaktadır. En son düzeyde de dış gerçeklikle iç kaynaklı ruhsal gerilimleri denge durumuna getirme amacına yönelik bulunan gelişmiş düzeyde savunmalar yer alır (Vaillant, 1977). Schaf (2011) olgun ego savunmaları ile sağlıklı nesne ilişkileri arasında bir ilişki olduğunu, patolojik nesne ilişkilerinin ise yaşam kalitesini düşürdüğünü göstermiştir (Schaf, 2011). Yine Vaillant (1971)'e göre, ego savunma

mekanizmalarının kullanılmasının bireyin hem içsel hem de dışsal gerçeklikler hakkındaki algısını değiştirebileceğini belirtmektedir (Vaillant, 1971).

Gürol Işık (2016)'ın savunma biçimleri ve nesne ilişkileri arasındaki ilişkilerin değerlendirildiği çalışmasının bulgularına göre, Bell Nesne İlişkileri Envanterinin sosyal yetersizlik ve güvensiz bağlanma alt testleri puanları yüksek olan katılımcıların, immatür savunma biçimlerini kullanmaya daha eğilimliken, güvensiz bağlanma ve yabancılaşma alt testlerinden daha düşük puan alanların, üst düzey savunma biçimlerini daha çok kullandıkları ortaya konmuştur. Güvensiz bağlanma ve benmerkezcilik alt testinden yüksek puan alan fakat yabancılaşma alt testinden düşük puan alan katılımcıların, daha fazla nevrotik savunmaları kullandıkları ortaya konmuştur (Gürol Işık, 2016).

Kernberg'e (1976) göre, yetişkinlikte savunmaların kullanımı ve psikopatolojiye sahip olmak, egonun bütünleşme, tutarlılık ve gerçekçilik derecesine bağlıdır. Erken dönem introjeksiyonun ve bölmenin patolojik sürekliliği, erken dönem nesne ilişkilerindeki fiksasyonu gösterir. Bölmenin sürekliliğine ek olarak, temsil dünyasındaki parçalanma derecesi ve ilkel duygusal tepkiler de düşük düzeyli, psikotike yakın bir örgütlenmeden nevrotike yakın bir kişilik örgütlenmesine kadar olan gelişimsel spektrumun düzeyini tahmin eder. Bu kişilik örgütlenmesi düzeyleri psikotik, borderline, nevrotik ve normal olarak sıralanır (Kernberg, 1976).

Widiger (1992) ve Greene'nin (1996) çalışmaları, bölme ve inkar gibi ilkel savunmaların ve dünyada güvensiz, benmerkezci ve yabancılaşmış kendilik görüşünü içeren dağınık ve parçalanmış içselleştirilmiş nesne ilişkilerinin borderline ve narsisistik kişilik patolojisi semptomatolojileri ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Kısaca, hem bireysel gelişim hem de kişilik semptomatolojisi açısından özellikle nesne ilişkileri kuramında temel bir öneme sahip olan savunma mekanizmaları, psikanalitik çalışmalarda önemli bir yere sahiptir.

YEDİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Çalışmanın yöntem kısmında araştırmanın modeli, örneklem ve veri toplama araçları ile ilgili bilgiler yer almaktadır

7.1. Araştırma Prosedürü

Bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modeline göre iki ya da daha çok değişken arasında bulunan ilişkiler, söz konusu değişkenlere hiçbir manipülasyon veya müdahale yapılmadan incelenmektedir (Johnson ve Christensen, 2014, s. 44). Şiddet mağduru kadınlarda, çocukluk çağı travmaları, savunma mekanizmaları, gerçeği değerlendirme ve nesne ilişkileri arasındaki ilişkiler yapısal eşitlik modeli yardımıyla incelenmiştir.

7.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın örneklem grubunu, partneri ya da eşi tarafından herhangi bir şiddet türüne maruz kalmaları nedeniyle, İstanbul ilinin çeşitli semtlerinde ikamet eden kadınlar oluşturmaktadır. N>400 olan bir örneklem büyüklüğüne ulaşılmaya çalışılmıştır (Hair, Anderson ve Tapham, 1998; Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller, 2003).

Araştırma grubunun seçiminin uygun örneklemeyöntemi ile yapılması planlanmıştır. Uygun örnekleme yöntemi, örnekleme kolay ulaşılabilirliğin, zaman, işgücü ve para açısından sınırlı olduğu durumlarda, uygulama yapılabilir kaynaklardan seçilen kişiler, olaylar, nesneler ya da durumların örnekleme dahil edilmesidir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014). Uygun örnekleme yöntemi pratik ve ekonomik olması açısından tercih edilen, araştırmacının örnekleme ulaşmasının zor olduğu durumlarda kullanılan bir örnekleme yöntemidir (Monette, Sullivan ve Dejong, 1990).

Bu çalışmada, katılımcıların partneri tarafından gördüğü şiddet nedeniyle kadın konukevlerinde kalan kadınlara ulaşmak için Aile ve Sosyal Hizmetler

Bakanlığı'ndan gerekli izinler çıkmadığından ve örnekleme ulaşılması açısından kısıtlı zaman olduğundan uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

7.2.1 Araştırmaya Dahil Edilme Kriterleri

1. Partneri/Eşi tarafından en az bir şiddet türüne (duygusal-fiziksel-cinsel) maruz kalmış kadın cinsiyetinde olmak,
2. 20-65 yaşında olmak,
3. Okur-yazar olmak,
4. Bilgilendirme sonrası çalışmaya katılmayı kabul etmek
5. Ciddi fiziksel ya da nörolojik hastalığın olmaması,
6. Ağır psikiyatrik hastalık ve mental retardasyonun olmaması

7.2.2. Araştırmadan Dışlama Kriterleri

1. Erkek cinsiyetinde olmak
2. 20 yaşından küçük, 65 yaşından büyük olmak
3. Okur-yazar olmamak
4. Partneri/Eşi tarafından en az bir şiddet türüne (duygusal-fiziksel-cinsel) maruz kalmamış olmak.
5. Ağır psikiyatrik tanı ve mental reterdasyon varlığı
6. Ciddi fiziksel ve nörolojik hastalık varlığı

7.3. Verilerin Toplanması

7.3.1. Veri Toplama Araçları

Mevcut araştırmada, katılımcıların demografik bilgileri için Kişisel Bilgi formu, çocukluk çağı travmalarını değerlendirmek için Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği, savunma mekanizmalarını değerlendirmek için Savunma Biçimleri Testi, gerçeği değerlendirme ve nesne ilişkilerinin kalitesini ölçmek için, Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır.

7.3.1.1. Demografik Bilgi Formu

Demografik bilgi formunda annelerin yaşı, çocukla ilişkisi (biyolojik ebeveyn, üvey ebeveyn), eğitim düzeyi, mesleği, medeni durumu, çocuk sayısı, fiziksel ve psikiyatrik hastalık hikâyesi, bakmakla yükümlü olduğu kişiler, aile yapısı (düzenli aile, tek ebeveynli aile, boşanmış aile veya yeni oluşan aile), vb. bilgilere dair sorular yer almaktadır.

7.3.1.2. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (Childhood Trauma Questionnaire)

Bernstein ve diğerlerinin (1994) geliştirmiş olduğu Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (CTQ), 20 yaş öncesi travmatik yaşantıların niceliksel ve geriye dönük şekilde değerlendirilmesini sağlayan beş alt ölçekten oluşan (çocukluk çağı cinsel, fiziksel, duygusal istismar ve duygusal ve fiziksel ihmal) bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Ölçeğin üç maddesi (madde 10, 16 ve 22) travmatik yaşantıların inkârının ölçülmesine yöneliktir. Ölçeğin toplam madde sayısı 28 olup 5'li Likert tipli bir ölçektir. Maddelerin her biri, bir ile beş arası artış gösteren bir skalada puanlanarak yanıtlanmaktadır (Şar, Öztürk ve İkikardeş, 2012).

Ölçeğin uygulaması, yirmi dört kişilik çocukluk çağı travmaları ilişkisi olan dissosiyatif bozukluğu olan kişilere, elli kişiden oluşan dissosiyatif bozukluktan muzdarip hasta yakınlarına ve elli kişiden oluşan bu aile üyeleri ile eşleştirilen klinik dışı kontrol grubuna yapılmıştır. Ölçek test tekrar test güvenilirliğini gerçekleştirmek için iki hafta aralıkla klinik ve klinik dışı kırk sekiz birey uygulamaya alınmıştır. Karşılaştırmaların yapılması için bütün gruplara Çocukluk Çağı Kötüye Kullanım ve İhmal Soru Listesi (ÇÇKKİSL) ve Dissosiyatif Yaşantılar Ölçeği (DES) de uygulanmıştır.

Şar ve diğerleri (2012) ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirliğini yapmıştır. Yüz yirmi üç kişiyle gerçekleştirilen güvenirlik çalışmasına göre Cronbach alfa değerinin 0,93 olduğu bulgulanmıştır. Gutmann yarım test güvenirliği değerinin 0,97 olduğu ortaya konmuştur. Bu grupta, her bir maddenin puanıyla o madde dışarıda bırakılarak saptanan ortalama CTQ puanı arasında Pearson korelasyon katsayısı bulundu. 4. madde ($r=0,17$) haricinde olan bütün sonuçların 0,30'un üzerinde olduğu ve birçoğunun 0,50'nin üzerinde olduğu saptandı. Bu sonuçlara göre ölçeğin iç tutarlılık

katsayısı yüksektir. CTQ toplam puanının iki hafta aralıkla, kırk sekiz kişilik, klinik olan ve olmayan bireylere uygulanarak yapılan test yeniden testinde korelasyon katsayısının 0,90 olduğu bulunmuştur. Duygusal istismar alt ölçeği için korelasyon katsayısı 0,90, duygusal ihmal alt ölçeği için korelasyon katsayısı 0,85, fiziksel istismar alt ölçeği için korelasyon katsayısı 0,90, cinsel istismar alt ölçeği için korelasyon katsayısı 0,73, fiziksel ihmal alt ölçeği için korelasyon katsayısı 0,77 ve minimizasyon

Yapı geçerliliğine göre, Çocukluk Çağı İhmal ve İstismarı Soru Listesiyle (ÇÇKKİSL) kazanılan derecelendirilmiş cevaplarla CTQ alt ölçekleri puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyon olduğu bulguları. Fiziksel istismar alt ölçeği korelasyon katsayısı 0,73 ve cinsel istismar alt ölçeği korelasyon katsayısı 0,62 olarak tespit edildi. CTQ toplam puanı ile ÇÇKKİSL ile ortaya konan toplam travma türünün sayısı ($r = 0,78$, $N=123$, $p<0.001$) ve DES puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon olduğu tespit edildi ($r = 0,60$, $p<0.001$). Ölçeğin yapısal geçerliğe sahip olduğunun göstergesi CTQ, ÇÇKKİSL ve DES sonuçları arasındaki tutarlılıktır. Yapılan varyans analizinin sonucuna göre CTQ toplam ve alt puan ortalamaları bu üç grubu anlamlı düzeyde birbirinden ayırmaktadır.

İstatistiksel olarak anlamlı olan Bartlett Küresellik Testi ($\chi^2 = 2594,53$, $SS=276$, $p<0.001$) ve yüksek KMO (0.84) değerinin sonucuna göre faktör analizinin uygulanabileceği sonucuna varıldı. Promaks rotasyonlu temel bileşenler analiziyle, ölçeğin asıl şekline paralel olarak beş faktör incelenmiştir. Söz konusu beş faktör toplam varyansın %72,5'si olan oldukça fazla bir kısmını açıklamaktadır. İlk faktör cinsel istismar faktörü olup toplam varyansın en fazla kısmını açıklamaktadır. Diğerleri ise, fiziksel taciz, duygusal ihmal, duygusal taciz ve fiziksel ihmal faktörleri olarak sıralanmaktadır. Maddelerin her birinin aldığı en fazla faktör yüklerine bakıldığında, bir, iki, altı ve on beşinci maddeler dışındaki bütün soruların CTQ alt puan hesaplaması amacıyla ölçeğin asıl formunda tavsiye edilen yerlerinde bulunduğu saptandı. Fiziksel ihmal ve Cinsel istismar arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olmaması şartıyla, bulunan beş faktör arasında başka bütün yönlerde anlamlı korelasyonlar saptanmıştır.

7.3.1.3. Savunma Biçimleri Testi (Defense Style Questionnaire)

Savunma Biçimleri Testi (40 maddelik Form) (SBT-40) bilinç dışı olan savunmaların bilinç düzeyinde olan tezahürünü deneysel olarak değerlendiren, kırk maddelik ve yirmi savunma mekanizmasını kapsayan bir öz bildirim testidir. Andrews, Singh ve Bond (1993)'un geliştirdiği ölçekte her bir madde bir (Bana hiç uygun değil) ile dokuz (Bana çok uygun) arasındaki bir skalada puanlanmaktadır.

Andrews ve diğerleri (1993), testin güvenilirlik ve geçerliğini, herhangi bir hastalığı olmayan grup, kaygı bozukluğu olan hasta grubu ve çocuklarını birtakım istismar türlerine maruz bırakan anne-babalara uygulayarak yapmıştır. Yirmi savunmadan oluşan ölçek, immatür, nevrotik ve olgun savunma biçimleri olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır.

Olgun olmayan savunma biçimleri, yansıtma, bölünme, mantıksallaştırma, pasif saldırganlık, otistik fantezi, dışa vurma, disosiyasyon, yalıtma, değersizleştirme, inkar, yer değiştirme, bedenselleştirme; Nevrotik savunma biçimleri, yapay özgecilik, undoing, idealleştirme, reaksiyon formasyon; Matür savunma biçimleri ise süblimasyon, beklenti, baskılama ve mizahtır.

Testin iç tutarlılık katsayısı Olgunlaşmamış Savunma Biçimleri için, .68; Nevrotik Savunma Biçimleri için, .58, ve Matür Savunma Biçimleri için .80'dir. Test yeniden test güvenilirlik katsayıları dört hafta aralıkla Matür, Nevrotik ve İmmatür Savunma Biçimleri için sırasıyla .75, .78 ve .85 olarak bulgulanmıştır.

Ölçeğin Türkçe uyarlamasını Yılmaz, Gençöz ve Ak (2007) yapmış olup uyarlamada, Bodur (1999)'un seksen sekiz maddelik SBT formu için yaptığı dil eşdeğerliği araştırması dikkate alınmıştır.

Araştırmanın katılımcı grubunu, Gülhane Askeri Tıp Akademisi'nde (GATA) görev yapan sağlık çalışanları ve psikiyatrik hastalığı olmayan veya psikiyatrik tedavi görmemiş akrabalarının oluşturduğu, elli üç erkek ve elli iki kadın toplam yüz beş birey oluşturmuştur. Hasta grubu, GATA Psikiyatri bölümünde, yatan hasta ve poliklinik kısmında tedavi için bulunan, DSM-IV'e göre depresif bozukluk tanı kriterlerine uyan, elli birey ile obsesif kompulsif bozukluk tanı kriterlerine uyan otuz beş bireyden oluşmaktadır. Altmış erkek ve yirmi beş kadın hastadan oluşan grubun yaşları on dokuz ile kırk sekiz arasında değişirken, söz konusu hasta grubunun yüzde

elli ikisi bekar, yüzde kırk ikisi evli ve yüzde altısı dullardan oluşmaktadır. Hastalardan oluşan grubun, yüzde elli dokuzu liseden, yüzde on dokuzu ilköğretimden ve yüzde yirmi ikisi üniversiteden mezun olmuştur. Elli üç erkek ve elli iki kadın katılımcının oluşturduğu hiçbir hastalığı olmayan grubun yaşları ise yirmi ila kırk beş arasındadır. Hiçbir hastalığı olmayan grubun yüzde elli dördü evli , yüzde kırk ikisi bekar, ve yüzde dördü dul katılımcılardan oluşmaktadır. Bunların yüzde kırk dokuzu liseden, yüzde on biri ilköğretimden, ve yüzde kırkı üniversiteden mezun olmuştur.

Verilerin toplanma işlemi, rıza dahilinde, GATA Psikiyatri bölümü personeli ve akrabaları ile GATA Psikiyatri bölümü, Yatan ve Ayaktan Hasta Takibi kısımlarında bulunan obsesif kompulsif bozukluk ve depresif bozukluk için tedavi olan kişilerle gerçekleştirilmiştir. Kişilerden, Demografik bilgi formu, SBT-40, BDE ve SKÖ'yi kapsayan soru formlarını uygulamaları istenmiştir. Formlar kişilere farklı sıralarla uygulanmıştır. Tekrar test güvenirliği için birinci uygulamadan bir hafta sonra hastalığı olmayan katılımcılardan tesadüfi şekilde saptanan kırk kişiye SBT-40 ikinci kere yeniden uygulanmıştır.

Testim güvenirlik çalışmasının sonuçlarına göre, matür, nevrotik ve olgunlaşmamış savunmalar için Cronbach Alpha katsayılarının sırasıyla .70, .61 ve .83 olduğu bulgulanmıştır. Guttman iki-yarım-test güvenirliğinin, matür savunmalar için .72, nevrotik savunmalar için .60 ve olgunlaşmamış savunmalar için .82 olduğu bulgulanmıştır. Ölçeğin test-tekrar test güvenirliği Matür, Nevrotik ve Olgunlaşmamış Savunmalar için sırasıyla .75, .88 ve .86'dır.

Beck Depresyon Envanteri (BDE) ile Matür Savunmalar ve Olgunlaşmamış Savunmalar için ölçüt geçerliği korelasyonlarının sırasıyla -.57 ve .57 (her iki değer için de $p < .001$) olduğu bulgulanmış ve BDE ile Nevrotik Savunma Biçimi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Sürekli Kaygı Ölçeği (SKÖ) ile savunma biçimleri arasındaki korelasyon katsayılarının, Matür ,Nevrotik ve Olgunlaşmamış Savunmalar için sırasıyla -.52, .25 ve .56 (her üç değer için $p < .001$) olduğu ortaya konmuştur. Sonuç olarak, depresyon yakınmaları ve anksiyete seviyesi ile Olgun Savunmaların kullanım sıklığı arasında negatif yönlü, Olgunlaşmamış Savunma Biçimlerinin kullanım sıklığı arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu

bulgulanmıştır. Buna ek olarak anksiyete seviyesi ile Nevrotik Savunmalar arasında da pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

7.3.1.4. Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği (Bell Object Relations and Reality Testing Inventory)

Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği (BORTTI) egonun sağlıklı geliştiğinin işaretlerinden, nesne ilişkilerinin kalitesi ve gerçeği değerlendirme yetisini objektif olarak ölçen bir kendini değerlendirme ölçeğidir.

Morris Bell'in 1995 tarihinde geliştirmiş olduğu aracın Türkçe uyarlama çalışmasını Uluç ve diğerleri, 2015 tarihinde yapmıştır.

Bell Nesne ilişkileri Ölçeği (BORI) aracın geliştirilen birinci formudur. BORI, nesne ilişkilerini ölçmeyi amaçlayan doğru ve yanlış şeklinde cevaplandırılan 45 sorudan oluşan kağıt kalem formunda bir kendini değerlendirme aracıdır. BORI'nin, Yabancılaşma, Güvensiz Bağlanma, Egoantrizm ve Sosyal Yetersizlik şeklinde dört tane alt ölçeği vardır. Sonrasında tekrar gözdem geçirilen BORI'ye 45 maddeden oluşan gerçeği değerlendirme kısmı eklenerek envanter, BORRTI (Bell Object Relations and Reality Testing Inventory) şeklinde yeniden isimlendirildi (Bell, 1995). Gerçeğin değerlendirilmesi kısmına yeni eklenen alt ölçekler, Algıların Belirsizliği, Halüsinasyonlar-Delüzyonlar ve Gerçekliğin Bozulması'dır.

Güvensiz Bağlanma, Yabancılaşma, Sosyal Yetersizlik ve Egoantrizm alt testleri Nesne İlişkileri Testini oluşturmaktadır. Sıfır ve yirmi iki puan, toplam yirmi iki maddeden oluşan Yabancılaşma (Alienation) (YAB) alt ölçeğinden alınabilecek en düşük ve en yüksek ham puanlardır. Yabancılaşma puanları yüksek olan katılımcıların, kişilerle ilişkilerde temel güven sorunları yaşadığı bildirilmektedir. Empati güçlükleri yaşayan bu kişilerin, yüzeysel sosyal ilişkilere sahip olduğu ve hakiki bir ait olma duygusu yaşayamadıkları ifade edilmiştir. Morris Bell tarafından 336 kişilik örneklem grubuyla yapılan özgün çalışmada, Cronbach Alfa katsayısının ,90 ve Spearman yarı test güvenilirlik katsayısının ,90 olduğu tespit edilmiştir (Bell, 1995). Toplam on beş maddelik Güvensiz Bağlanma (Insecure Attachment) (GzB) alt testinden alınabilecek en düşük ve en yüksek ham puan sırasıyla sıfır ve on beştir. Güvensiz Bağlanma puanları arttıkça kişilerle ilişkilerde reddedilmeye yönelik yoğun hassasiyet ve kırılganlık durumları artmaktadır. Kişilerarası ilişkilerde genellikle aşırı kaygı, endişe,

kıskançlık ve suçluluk duygularının yaşanabileceği ve sadomazoşistik örüntülerin bu ilişkilerde görülebileceği belirtilmektedir. Bell'in yürüttüğü özgün çalışmada, Güvensiz Bağlanma alt testinin iç tutarlılık katsayısı ve Spearman yarı test güvenilirlik katsayıları sırasıyla; .82 ve .81'dir (Bell, 1995). Toplam 12 maddeden oluşan Egosantrizm (Egocentricity) (EGO) alt ölçeğinden alınabilecek en düşük ve en yüksek ham puan sıfır ve on ikidir. Egosantrizm alt ölçeğinden alınan puanlar arttıkça, kişilerle ilişkilerde insanların niyetine karşı güvensizlik duyguları, onların varoluşunu yalnızca kendisiyle olan ilişkisi bazında anlamlandırma ve kişileri kendi çıkarı paralelinde manipülasyona uğratma durumları söz konusu olabilmektedir. Çoğunlukla kişilerarası ilişkilerde omnipotans duygusu ve dünyanın merkezi konumunda olduğunu algılama eğilimleri, yüksek egosentrizm puanlarına işaret etmektedir. Bell'in yürüttüğü özgün çalışmada egosentrizm alt ölçeğinin iç tutarlılık ve Spearman yarı test güvenilirlik katsayıları sırasıyla ,78 ve ,78'dir (Bell, 1995). Toplam altı maddeden oluşan Sosyal Yetersizlik (Social Incompetence) (SY) alt ölçeğinden alınabilecek en düşük ve en yüksek ham puan sıfır ve altıdır. Sosyal Yetersizlik puanlarındaki artış kişilerle ilişkilerde utangaçlık ve gergin olmayı, karşı cinsle etkileşim sorunlarını ve arkadaşlık kurma ve sürdürme konusundaki sorunları göstermektedir. Çalışmalar, erkeklerde cinsel kimlik karmaşası ile sosyal yetersizlik alt ölçeği puanlarındaki artış arasındaki bağlantıya işaret etmektedir. Sosyal yetersizlik bazen, üniversitede öğrenim gören erkeklerde artan tek boyut olarak ortaya çıkarken bazen de yetişkinlik döneminde görülen kronik psikotik bozuklukla bağlantılı olabilmektedir. Bell'in yürüttüğü özgün araştırmada, Sosyal Yetersizlik alt ölçeğinin iç tutarlılık ve Spearman yarı test güvenilirliği katsayıları, ,79 ve ,82 olarak bulunmuştur (Bell, 1995).

Gerçekliği Değerlendirme Testi, Algıların Belirsizliği, Gerçekliğin Bozulması ve Halüsinasyonlar-Delüzyonlar olarak üç alt ölçekten oluşmaktadır. Toplam yirmi bir maddeden oluşan Gerçekliğin Bozulması (Reality Distortion) (GB) alt ölçeğinden alınabilecek en düşük ve en yüksek ham puan sırasıyla sıfır ve yirmi birdir. Gerçekliğin Bozulması ölçeğindeki yükselmelerin, iç ve dış gerçekliğin algılanmasıyla ilgili ciddi hasarları tanımlayabileceği belirtilmektedir. Gerçekliğin Bozulması puanlarındaki artışın ayrıca düşüncelerinin çalınması-yayınlanması, etki delüzyonlarına vb. algısal yaşantılara yol açabileceği belirtilmektedir. Bell'in yürüttüğü özgün araştırmada, Gerçekliğin Bozulması alt ölçeğinin iç tutarlılık ve Spearman yarı test güvenilirliği

katsayılarının sırasıyla, ,87 ve ,85 olduğu ortaya konmuştur (Bell, 1995). Toplam on altı maddelik Algıların Belirsizliği (Uncertainty of Perception) (AB) alt ölçeğinden alınabilecek en düşük ve en yüksek ham puan sıfır ve on altıdır. İçsel ve dışsal gerçekliğin ayırt edilmesinde yaşanan güçlüklerle işaret ettiği kabul edilmektedir. İç-dış gerçekliğin algılanmasına yönelik kuvvetli şüphe duymanın ve kişinin sahip olduğu duygular ve diğer kişilerin sahip olduğu davranışlar ve duygularla ilgili kafa karışıklıklarının, Algıların Belirsizliği alt ölçeğindeki puan artışıyla ilişkili olabileceği belirtilmektedir. Bell'in yürüttüğü özgün araştırmada AB alt ölçeğinin iç tutarlılık ve Spearman yarı test güvenirliği katsayılarının sırasıyla, ,82 ve 0,77 olduğu saptanmıştır (Bell, 1995). Toplam on dört maddeye sahip Halüsinasyonlar-Delüzyonlar (Hallucinations and Delusions) (HD) alt ölçeğinden alınabilecek en düşük ve en yüksek ham puanlar sırasıyla sıfır ve on dördür. Çeşitli paranoid sanrılar ve delüzyonel deneyimler, Halüsinasyonlar-Delüzyonlar alt ölçeğindeki yükselmeyi gösterebilmektedir. Dolayısıyla HD alt ölçeğinin, egonun önemli işlevlerinden biri olan, gerçekliğin algılanmasında görülen çok yüksek seviyedeki kopuşa işaret ettiği ortaya konmuştur. HD puanlarındaki artışın, bazen, borderline, şizo-afektif, şizofrenik kişilik bozukluğu tanıları ile bağlantılı olabileceği; bazen de geri dönüş yaşantıları, yeniden yaşantılama ve TSSB ile bağlantılı olabileceği belirtilmiştir. Bell'in gerçekleştirdiği özgün araştırmada, HD alt ölçeğinin iç tutarlılık ve Spearman yarı test güvenirliği katsayılarının ,85 ve ,83 olduğu saptanmıştır (Bell, 1995).

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması amacıyla normal örneklem üzerinden veri toplanmasına karar verilmiş, katılımcıların herhangi bir klinik tanı alması dışlama ölçütü olarak kabul edilmiştir. Bu amaçla örneklem Hacettepe Üniversitesi personeli ve öğrencilerinin oluşturduğu iki yüz elli sekizi kadın ve yüz altmış altısı erkek olan toplam dört yüz yirmi dört kişiden oluşmuştur. Yaş ortalaması 28,7 ve standart sapması 9,9 olan örneklemin, kırk biri ortaokuldan, altmış beşi liseden, iki yüz dokuzu üniversiteden ve yüz dokuzu lisansüstünden mezun olmuştur. Örneklem grubunun yüz otuz sekizinin evli, iki yüz altmış dokuzunun bekar ve on dördünün eşinden ayrılmış veya dul olduğu saptanmıştır.

Testin güvenirliği, nesne ilişkileri boyutunu oluşturan bütün alt testler için Cronbach alfa değerleri hesaplanarak elde edilmiştir. Buna göre, Yabancılaşma (YAB) alt boyutu için Cronbach alfa değerleri 0.80; Güvensiz Bağlanma (GzB) alt boyutu için

0.74; Egosentrizm (EGO) alt boyutu için 0,70 ve Sosyal Yetersizlik (SY) alt boyutu için 0.73 olarak bulgulanmıştır. Gerçeği Değerlendirme Boyutunun alt ölçeklerinin Cronbach alfa değerleri ise GB, AB ve HD için sırasıyla, .77, .54 ve .70 olarak belirlenmiştir. Spearman-Brown katsayıları ise YAB için 0.75, GzB için 0.74, EGO için 0.72, SY için 0.72, GB için 0.76, AB için 0.45 ve HD için 0.70 olarak belirlenmiştir. Sonuçlar, iç tutarlılık ve yarı test katsayılarının Algıların Belirsizliği (AB) alt ölçeği hariç bütün alt ölçekler için yeterli düzeyde (>0.70) olduğunu göstermiştir.

Pearson korelasyon katsayısı kullanılarak alt testlerin toplam ham puanları arasındaki ilişkiler hesaplanmış ve ölçeğin yapı geçerliği elde edilmiştir. Bu sonuçlara göre alt ölçekler arasında orta düzey ve üzerinde anlamlı ilişkiler olduğu ortaya konmuştur.

Alt testlerin bir ya da daha çok anlamlı faktör oluşturup oluşturamadığını test etmek için Varimax rotasyon yöntemi ile Temel Birleşenler Analizi yapılmıştır. Veri setinin Temel Birleşenler Analizi için uygun olup olmadığının test edilmesinde, Bartlett testi ve Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) oranı esas alınmıştır. KMO oranı ve Bartlett testinin anlamlılık değeri verilerin Temel Birleşenler Analizi için uygunluğunu göstermiştir (Bartlett's Test Ki Kare=1904,073, KMO= 0.807, sd: 21, $p<.000$). Sonuçlar incelendiğinde öz değeri 1'den fazla iki bileşen bulunmuştur. Bu bileşenler birlikte ölçülmek istenen niteliğin %78'ini açıklamaktadır. Alt ölçeklerin Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme ölçeğinin boyutlarını oluşturacak şekilde faktörleşmiş olduğu görülmüştür. Güvensiz Bağlanma ve Egosentrizm alt ölçekleri ile bu boyutlar arasında yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmuştur. Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin boyutlarının her biri için madde düzeyinde faktör analizi yapılmıştır. Madde düzeyinde yapılan bu analiz bulguları, nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme alt ölçeklerinin her ikisi için, maddelerin bir ana faktöre yüklendikten sonra fazla sayıda küçük faktöre değişik yükler ile yerleştiğine işaret etmiştir. Bell'in yürüttüğü analizlerde buna yakın bir durum gözlenmiştir. Söz konusu araştırmada, Nesne ilişkileri ölçeği Oblimin rotasyon ile dört faktöre zorlandığında Bell'in önerdiği faktör yapısına yakın bir yapıya yaklaştığı görülmüştür. Buna yakın bir durum, Gerçeği Değerlendirme ölçeği Oblimin rotasyon ile üç faktöre zorlandığında da gözlenmiştir.

Ölçüt Geçerliği'ne göre Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Yetisi değişkenlerinin Güvensiz Bağlanma Örüntüleriyle (Kaygılı ve Kaçınıcı Bağlanma örüntüleri) paralel bir değişim sergileyeceği öngörülebilir. Dolayısıyla Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin ölçüt geçerliğini sınamaya yönelik ruhsal semptom seviyesinin tespit edilmesi amacıyla yaygın olarak kabul edilen ölçme araçlarından Belirti Tarama Listesi (SCL-90-R) ve Bağlanma biçimlerinin değerlendirilmesinde sıklıkla kullanılan ölçeklerden olan Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II (YIYE-II) kullanılmıştır.

Analiz sonuçları SCL90-R alt ölçekleri ile Nesne İlişkileri alt ölçeklerinin hepsi arasında anlamlı ve farklı düzeylerde ilişkiler olduğuna işaret etmiştir. Sonuçlar Yabancılaşma puanlarının en yüksek ilişkileri sırasıyla Kişilerarası Duyarlılık, Depresyon, Psikotizm ve Paranoid düşüncelerle gösterdiğine; Güvensiz Bağlanmanın, Kişilerarası Duyarlılık, Paranoid Düşünceler, Takıntı ve Zorlantı belirtileriyle; Egosantrizmin Öfke, Paranoid Düşünceler ve Psikotizm ile ve Sosyal Yetersizliğin Kişilerarası Duyarlılık ile gösterdiğine işaret etmiştir. Bulgular, Bağlanma Örüntüleri ve Nesne İlişkileri kıyaslandığında en yüksek ilişkilerin Kaygılı Bağlanma örüntüleri ile olduğunu göstermiştir. Bulgular, Gerçekliğin Bozulması ile en yüksek ilişkilerin sırasıyla Psikotizm ve Öfke ile, Algıların Belirsizliği için; Obsesif-Kompulsif Bozukluk ve Kişilerarası Duyarlılık ile, Halüsinasyon-Delüzyon için; Psikotizm ve Öfke ile olduğunu göstermiştir. Gerçeği Değerlendirme Testi alt ölçekleri ile Bağlanma örüntüleri arasında anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Ayrıca Gerçeği Değerlendirme Testi alt ölçekleri ile Kaygılı Bağlanma örüntüleri arasında Kaçınıcı örüntülere göre daha yüksek düzeyde ilişkiler olduğu ortaya konmuştur.

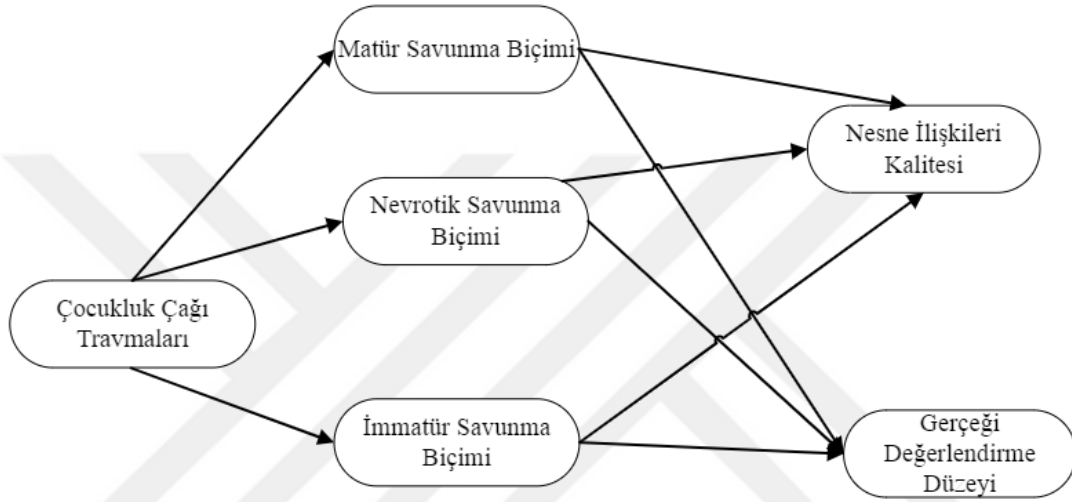
7.4. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada, çocukluk çağı travmalarının savunma mekanizmaları aracılığıyla gerçeği değerlendirme ve nesne ilişkileri üzerine etkisinin değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

Bu hedef doğrultusunda, değişkenler arasındaki nedensel ilişkilerin ortaya konmasına fırsat tanıyan ve test edilen modelin çeşitli uyum indeksleriyle araştırılmasını destekleyen yapısal eşitlik modeli kullanılmıştır.

Yapısal eşitlik modeli (YEM) davranış, eğitim ve sağlık vb. birçok farklı alandaki araştırmalarda yararlanılan bir analiz modelidir. YEM, gözlenen ve gizil değişkenler arasında neden ve sonuca bağlı ilişkilerin birlikte yer aldığı modellerin analizine yönelik uygulanan istatistiksel bir metottur. Bunun için gözlenen değişkenler aracılığıyla gizil değişkenlerin ölçülebileceğini varsayarak değişkenlerin arasındaki nedensel ilişkiyi ortaya koyar (Çelik ve Yılmaz, 2016, s. 5).

Bu araştırma kapsamında sınanacak yapısal model aşağıda sunulmaktadır:



Şekil 1. Çocukluk Çağı Travmaları'nın Nesne İlişkileri Kalitesi ve Gerçeği Değerlendirme Düzeyi Üzerine Etkisinde Savunma Mekanizmaları Aracılık Rolüne İlişkin Hipotetik Model

Demografik özelliklere ait veriler frekans ve yüzde analizleri ile sunulmuştur. Ölçeklere ait betimsel istatistiklerde en düşük ve en yüksek puan, aritmetik ortalama, standart sapma ve çarpıklık ve basıklık katsayılarına yer verilmiştir. Yapısal eşitlik modellemesine geçmeden önce değişkenler arasında ilişki olup olmadığı varsayımının değerlendirmesi için Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi uygulanmıştır. Daha sonra iki aşamalı yaklaşımdan önce ölçme modeli ve sonrasında yapısal model kurulmuştur.

Araştırma modelinin analizlerinde Excel, SPSS ve LISREL hazır yazılım programlarının kullanılması planlanmıştır.

7.5. Veri Analizi

Çalışma verilerinin analizlerinin yapılması amacıyla LISREL 8.51, Mplus 6.12 ve SPSS 25 (Statistical Package for the Social Sciences) yazılım paketleri kullanılmıştır. Örneklemin dağılımının belirlenmesi amacıyla frekans, standart sapma, yüzde ve aritmetik ortalamadan faydalanılmıştır. Ölçek güvenirliklerinin saptanmasına yönelik Cronbach's Alpha Katsayısı hesaplanarak, iç tutarlıkla ilgili bilgi verilmiştir. Çarpıklık-basıklık katsayıları, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanarak ölçek dağılımları tespit edilmiştir. Çoklu bağlantı problemini araştırmak için kullanılan VIF ve tolerans değerleri çoklu doğrusal regresyon analizi yardımıyla elde edilmiştir. Pearson çarpım-moment korelasyonu yardımıyla ölçeklerin birbiriyle olan korelasyonları saptanmıştır. Yapısal eşitlik modellemesinin iki aşamalı yaklaşımı, aracı değişkenlerin modele etkisinin incelenmesi amacıyla kullanılmıştır. Ölçek maddelerine parselleme yapılarak, tek boyutlu ölçeklerde, model-veri uyumu iyileştirilmiştir. Ölçek maddelerine parselleme tekniğinin uygulanması amacıyla düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayıları hesaplanarak sunulmuştur. Hesaplanan değerlerin büyükten küçüğe sıralanması sonrasında, sırayla parsellere ait toplam korelasyon değerlerinin birbiriyle dengeli bir şekilde dağıtılması sağlanmıştır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

BULGULAR

8.1. Analiz Yöntemlerinin Sonuçları

8.1.1. Araştırmada Yer Alan Katılımcıların Tanımlayıcı İstatistikleri

Araştırmada yer alan 395 katılımcıya yönelik tanımlayıcı istatistikler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmada Yer Alan Katılımcılara Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler		Minimum-Maksimum	Ort ± SS
Yaş (yıl)		19 – 65	35,37 ± 9,53
Değişkenler		n	%
Baskın Şiddet Türü	Duygusal	335	84,8
	Fiziksel	167	42,3
	Cinsel	56	14,2
Eğitim Durumu	Ortaöğretim	196	49,6
	Ön lisans	33	8,4
	Lisans	141	35,7
	Lisansüstü	25	6,4
Medeni Durum	Evli	228	57,7
	Hiç evlenmemiş	97	24,6
	Boşanmış	50	12,7
	Dul	20	5,1
Çalışma Durumu	Evet	203	51,4
	Hayır	192	48,6
Gelir Düzeyi Algısı	Düşük	118	29,9
	Orta	235	59,5
	Yüksek	42	10,6
Çocuğunuz var mı?	Evet	254	64,3
	Hayır	141	35,7
Psikiyatrik Tedavi Görme Durumu	Evet	50	12,7
	Hayır	345	87,3
İlaç Kullanım Durumu	Kullanıyor	88	22,3
	Kullanmıyor	307	77,7

Tablo 1'e göre araştırmaya katılan bireylerin yaşları 19 ile 65 arasında değişmekte olup ortalaması 35,37'dir (SS=9,53). Birden fazla şiddet türünün seçilebildiği sorunun cevaplarına göre bireylerin %84,8'i baskın olarak duygusal; %42,3'ü fiziksel ve %14,2'si cinsel şiddete uğradığını belirtmiştir. Bireylerin %49,6'sı ortaöğretim; %8,4'ü ön lisans; %35,7'si lisans ve %6,4'ü lisansüstü düzeyinde eğitim durumuna sahiptir. Bireylerin %57,7'si evli; %24'6'sı hiç evlenmemiş; %12,7'si boşanmış ve %5,1'i dul olarak medeni durumunu belirtmiştir. Bireylerin %51,4'ü çalışırken %48,6'sı çalışmamaktadır. Bireylerin %29,9'u gelir düzeyini alt; %59,5'i orta ve %10,6'sı yüksek olarak belirtmiştir. Bireylerin %64,3'ünün çocuğu varken %35,7'sinin yoktur. Bireylerin %12,7'si psikiyatrik tedavi görmekte iken %87,3'ü görmemektedir. Bireylerin %22,3'ü ilaç kullanırken %77,7'si kullanmamaktadır.

8.1.2. Ölçeklerden Elde Edilen Verilerin Betimsel Analiz Bulguları

Bu çalışma için çocukluk çağı travmaları ölçeğine ait iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach's alpha değeri 0,93; duygusal istismar alt boyutu için 0,84; fiziksel istismar alt boyutu için 0,92; fiziksel ihmal alt boyutu için 0,72; duygusal ihmal alt boyutu için 0,85 ve cinsel istismar alt boyutu için 0,90 olarak bulunmuştur.

Bu çalışma için nesne ilişkileri ölçeğinin yabancılaşma alt boyutuna ait iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach's alpha değeri 0,79; güvensiz bağlanma alt boyutu için 0,74; egosentrizm alt boyutu için 0,72 ve sosyal yetersizlik alt boyutu için 0,76 olarak bulunmuştur.

Bu çalışma için gerçekliği değerlendirme ölçeğinin gerçekliğin bozulması alt boyutuna ait iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach's alpha değeri 0,80; algıların belirsizliği alt boyutu için 0,61 ve halüsinasyonlar ve delüzyonlar alt boyutu için 0,75 olarak bulunmuştur.

Bu çalışma için savunma biçimleri testinin matür alt boyutunun iç tutarlılığını gösteren Cronbach's alpha katsayısı 0,74; nevrotik alt boyutu için 0,61 ve immatür alt boyutu için 0,80 olarak bulunmuştur.

Tablo 2. Ölçeklerden Elde Edilen Toplam Puanların Betimsel Analiz Sonuçları

	n	En düşük puan	En yüksek puan	$\bar{X}$	ss	Çarpıklık		Basıklık	
						İstatistik	SH	İstatistik	SH
DUYİST	395	5	25	11,31	5,24	0,68	0,12	-0,43	0,24
FİZİST	395	5	25	8,59	5,24	1,58	0,12	1,53	0,24
FİZİHM	395	5	22	9,64	3,89	0,79	0,12	-0,09	0,24
DUYİHM	395	5	25	13,76	5,10	0,18	0,12	-0,59	0,24
CİNSİST	395	5	21	7,37	3,97	1,77	0,12	2,32	0,24
ÇÇTÖ	395	25	100	50,67	18,50	0,82	0,12	-0,21	0,24
YABANCI	395	0	39	15,36	8,60	0,23	0,12	-0,60	0,24
GÜVBAĞ	395	0	23	12,31	5,38	-0,18	0,12	-0,67	0,24
EGO	395	0	21	11,53	5,35	-0,45	0,12	-0,69	0,24
SOSYET	395	0	15	5,59	4,95	0,45	0,12	-1,13	0,24
GERBOZ	395	0	34	13,30	8,14	0,27	0,12	-0,79	0,24
ALGİBEL	395	1	20	8,19	3,99	0,51	0,12	-0,08	0,24
HAD	395	0	24	6,02	5,48	0,85	0,12	-0,12	0,24
MATÜR	395	8	72	46,75	13,88	-0,27	0,12	-0,44	0,24
NEV	395	15	72	43,10	12,26	0,25	0,12	-0,19	0,24
İMMATÜR	395	36	204	117,45	30,66	-0,01	0,12	-0,28	0,24

*DUYİST: Duygusal İstismar; FİZİST: Fiziksel İstismar; FİZİHM: Fiziksel İhmal; DUYİHM: Duygusal İhmal; CİNSİST: Cinsel İstismar; ÇÇTÖ: Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği; YABANCI: Yabancılaşma; GÜVBAĞ: Güvensiz Bağlanma; EGO: Egosentrizm; SOSYET: Sosyal Yetersizlik; GERBOZ: Gerçekliğin Bozulması; ALGİBEL: Algıların Belirsizliği; HAD: Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar; NEV: Nevrotik

Basıklık ve çarpıklık katsayıları, normal dağılıma uygunluğu test etmek amacıyla kullanılan ölçütlerden biridir. Artı iki ve eksi iki değerlerinin arasında bulunan çarpıklık ve basıklık katsayıları (George ve Mallery, 2010) için normal dağılımdan bahsedilebilir. Ancak çarpıklık değeri +2 ile -2 arasında olduğu zaman basıklık değeri +7 ile -7 arasında olduğu zaman da normal dağılımdan söz edilebilir (Hair, Black, Babin ve Anderson, 2010; Byrne, 2010).

Ölçeklere ait toplam puanların en yüksek ve en düşük puanları, basıklık ve çarpıklık katsayıları, standart sapma değerleri, standart hata değerleri ve toplam puanların ortalamaları Tablo 2’de sunulmuştur. Tablo 2’de sunulduğu gibi, çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal istismarı ölçen boyutunun en düşük puanı 5; en yüksek puanı 25’tir. Aritmetik ortalaması 11,31 (SS=5,24) olan ölçeğe ait basıklık katsayısı ise -0,43 (SH=0,24) olup çarpıklık katsayısı 0,68 (SH=0,12)’dir. Ölçeğin fiziksel istismarı ölçen boyutunun en yüksek puanı 25 ve en düşük puanı 5 olup bu boyuta ait aritmetik ortalama 8,59’dur (SS=5,24). Bu ölçeğe ait basıklık ve çarpıklık katsayıları ise sırasıyla; 1,53 (SH=0,24) ve 1,58 (SH=0,12)’dir. En düşük puan ve en yüksek puanı 5 ve 22 olan fiziksel ihmal ölçen boyutun aritmetik ortalaması 9,64; basıklık katsayısı -0,09 (SH=0,24) ve çarpıklık katsayısı 0,79 (SH=0,12)’dur. En

düşük ve en yüksek puanı 5 ve 25 olan duygusal ihmali ölçen boyutun aritmetik ortalaması; 13,76 (SS=5,10) olup basıklık katsayısı -0,59 (SH=0,24) ve çarpıklık katsayısı 0,18 (SH=0,12)'dir. Ölçeğin cinsel istismarı ölçen boyutunun en yüksek puanı 21 ve en düşük puanı 5'tir. Aritmetik ortalaması 7,37 (SS=3,97) olan ölçeğe ait basıklık ve çarpıklık katsayıları sırasıyla; 2,32 (SH=0,24) ve 1,77 (SH=0,12)'dir. Çocukluk çağı travmaları ölçeğinden alınan en düşük puan 25; en yüksek puan 100'dür. Ölçeğin aritmetik ortalaması 50,67'dir (SS=18,50). Ölçekten elde edilen çarpıklık katsayısı 0,82 (SH=0,12) ve basıklık katsayısı ise -0,21'dir (SH=0,24). Nesne ilişkileri ölçeğinin yabancılaşıma alt boyutundan alınan en düşük puan 0; en yüksek puan 39'dur. Ölçeğin aritmetik ortalaması 15,36'dır (SS=8,60). Ölçekten elde edilen çarpıklık katsayısı 0,23 (SH=0,12) ve basıklık katsayısı ise -0,60'tır (SH=0,24). Nesne ilişkileri ölçeğinin güvensiz bağlanma alt boyutundan alınan en düşük puan 0; en yüksek puan 23'tür. Ölçeğin aritmetik ortalaması 12,31'dir (SS=5,38). Ölçekten elde edilen çarpıklık katsayısı -0,18 (SH=0,12) ve basıklık katsayısı ise -0,67'dir (SH=0,24). Nesne ilişkileri ölçeğinin egosentrizm alt boyutundan alınan en düşük puan 0; en yüksek puan 21'dir. Ölçeğin aritmetik ortalaması 11,53'tür (SS=5,35). Ölçekten elde edilen çarpıklık katsayısı -0,45 (SH=0,12) ve basıklık katsayısı ise -0,69'dur (SH=0,24). Nesne ilişkileri ölçeğinin sosyal yetersizlik alt boyutundan alınan en düşük puan 0; en yüksek puan 15'tir. Ölçeğin aritmetik ortalaması 5,59'dur (SS=4,95). Ölçekten elde edilen çarpıklık katsayısı 0,45 (SH=0,12) ve basıklık katsayısı ise -1,13'tür (SH=0,24). Gerçekliği değerlendirme ölçeğinin gerçekliğin bozulması alt boyutundan alınan en düşük puan 0; en yüksek puan 34'tür. Ölçeğin aritmetik ortalaması 13,30'dur (SS=8,14). Ölçekten elde edilen çarpıklık katsayısı 0,27 (SH=0,12) ve basıklık katsayısı ise -0,79'dur (SH=0,24). Gerçekliği değerlendirme ölçeğinin algıların belirsizliği alt boyutundan alınan en düşük puan 1; en yüksek puan 20'dir. Ölçeğin aritmetik ortalaması 8,19'dur (SS=3,99). Ölçekten elde edilen çarpıklık katsayısı 0,51 (SH=0,12) ve basıklık katsayısı ise -0,08'dir (SH=0,24). Gerçekliği değerlendirme ölçeğinin halüsinasyonlar ve delüzyonlar alt boyutundan alınan en düşük puan 0; en yüksek puan 24'tür. Ölçeğin aritmetik ortalaması 6,02'dir (SS=5,48). Ölçekten elde edilen çarpıklık katsayısı 0,85 (SH=0,12) ve basıklık katsayısı ise -0,12'dir (SH=0,24).

Savunma biçimleri testinin matür savunma biçimini ölçen boyutunun en yüksek puanı 72 olup en düşük puanı 8'dir. Aritmetik ortalaması 46,75 (SS=13,88) olan ölçeğin çarpıklık ve basıklık katsayıları sırasıyla; -0,27 (SH=0,12) ve -0,44'tür (SH=0,24). Savunma biçimleri testinin nevrotik savunma biçimini ölçen boyutunun en düşük ve en yüksek puanları sırasıyla; 15 ve 72'dir. Bu boyutun aritmetik ortalaması 43,10 (SS=12,26) olup basıklık katsayısı -0,19 (SH=0,24) ve çarpıklık katsayısı 0,25'tir (SH=0,12). En düşük ve en yüksek puanı 36 ve 204 olan savunma biçimleri testinin immatür savunma biçimini ölçen boyutunun aritmetik ortalaması 117,45'tir (SS=30,66). Bu ölçeğe ait basıklık ve çarpıklık katsayıları ise sırasıyla 0,28 (SH=0,24) ve -0,01'dir (SH=0,12). Bu durumda, araştırmada kullanılan ölçeklerin toplam puanlarının normal dağılımından söz edilebilir.

8.1.3. Ölçekler ve Alt Ölçekler Arası Korelasyon Bulguları

Korelasyon katsayısı 0,00 – 0,30 arasında ise çok düşük; 0,30 – 0,50 arasında ise düşük; 0,50 – 0,70 arasında ise orta; 0,70 – 0,90 arasında ise yüksek ve 0,90 – 1,00 arasında ise çok yüksek şeklinde yorumlanır (Hinkle, Wiersma ve Jurs, 2003).

Tablo 3. Ölçekler ve Alt Ölçekler Arası Korelasyonlar

Ölçekler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.DUYİST	1															
2.FİZİST	0,747*	1														
3.FİZİHM	0,589*	0,673*	1													
4.DUYİHM	0,523*	0,473*	0,658*	1												
5.CİNSİST	0,451*	0,477*	0,405*	0,193*	1											
6.ÇÇTÖ	0,859*	0,869*	0,836*	0,737*	0,615*	1										
7.YABANCI	0,482*	0,418*	0,462*	0,422*	0,331*	0,539*	1									
8.GÜVBAĞ	0,401*	0,278*	0,304*	0,276*	0,169*	0,369*	0,687*	1								
9.EGO	0,287*	0,263*	0,253*	0,222*	0,124*	0,297*	0,687*	0,734*	1							
10.SOSYET	0,367*	0,368*	0,400*	0,338*	0,311*	0,452*	0,724*	0,533*	0,472*	1						
11.GERBOZ	0,447*	0,383*	0,407*	0,310*	0,315*	0,474*	0,675*	0,706*	0,659*	0,581*	1					
12.ALGİBEL	0,423*	0,372*	0,411*	0,348*	0,343*	0,481*	0,634*	0,561*	0,516*	0,556*	0,710*	1				
13.HAD	0,359*	0,320*	0,366*	0,229*	0,394*	0,417*	0,557*	0,520*	0,456*	0,534*	0,830*	0,649*	1			
14.MATÜR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15.NEV	0,221**	0,150**	0,309**	0,355**	0,211**	0,313**	0,257**	-0,053	0,036	0,170**	0,150**	0,226**	0,177**	1		
16.İMMATÜR	-0,065	0,062	-0,096	-	-0,101*	-0,113*	0,076	0,194*	0,281*	0,144*	0,142*	0,023	0,042	0,574*	1	
R	0,382*	0,326*	0,278*	0,154*	0,190*	0,342*	0,499*	0,624*	0,583*	0,379*	0,586*	0,494*	0,465*	,120*	0,315*	1

*p<0,05; **p<0,01

Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal istismarı ölçen boyutuyla; fiziksel istismarı ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili ($r=0,75$; $p<0,01$); fiziksel ihmali ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde, ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,59$; $p<0,01$); duygusal ihmali ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,52$; $p<0,01$); cinsel istismarı ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,45$; $p<0,01$); çocukluk çağı travmaları ölçeği, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili ($r=0,86$; $p<0,01$); nesne ilişkileri ölçeğinin yabancılaşmayı ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,48$; $p<0,01$); güvensiz bağlanmayı ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,40$; $p<0,01$); egosentrizmi ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,29$; $p<0,01$); sosyal yetersizliği ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,37$; $p<0,01$); gerçekliği değerlendirme ölçeğinin gerçekliğin bozulmasını ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,46$; $p<0,01$); algı belirsizliğini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,42$; $p<0,01$); halüsinasyonlar ve delüzyonları ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,36$; $p<0,01$); savunma biçimleri testinin matür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, negatif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=-0,22$; $p<0,01$); savunma biçimleri testinin nevrotik savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı olmayan ilişkili ($r=-0,07$; $p>0,05$); savunma biçimleri testinin immatür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,38$; $p<0,01$)’dir.

Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin fiziksel istismarı ölçen boyutuyla; fiziksel ihmali ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,67$; $p<0,01$); duygusal ihmali ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,47$; $p<0,01$); cinsel istismarı ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,48$; $p<0,01$); çocukluk çağı travmaları ölçeği, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili ($r=0,87$; $p<0,01$); nesne ilişkileri ölçeğinin yabancılaşmayı ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,42$; $p<0,01$); güvensiz bağlanmayı ölçen boyutu birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,28$; $p<0,01$);

egosentrizmi ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,27$; $p<0,01$); sosyal yetersizliği ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,37$; $p<0,01$); gerçekliği değerlendirme ölçeğinin gerçekliğin bozulmasını ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,38$; $p<0,01$); algı belirsizliğini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,37$; $p<0,01$); halüsinasyonlar ve delüzyonları ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,32$; $p<0,01$); savunma biçimleri testinin matür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, negatif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=-0,15$; $p<0,01$); nevrotik savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı olmayan ilişkili ($r=0,06$; $p>0,05$) ve immatür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,33$; $p<0,01$)’dir.

Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin fiziksel ihmali ölçen boyutuyla; duygusal ihmali ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,66$; $p<0,01$); cinsel istismarı ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,41$; $p<0,01$); çocukluk çağı travmaları ölçeği, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili ($r=0,84$; $p<0,01$); nesne ilişkileri ölçeğinin yabancılaşmayı ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,46$; $p<0,01$); güvensiz bağlanmayı ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,30$; $p<0,01$); egosentrizmi ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,25$; $p<0,01$); sosyal yetersizlikliği ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,40$; $p<0,01$); gerçekliği değerlendirme ölçeğinin gerçekliğin bozulmasını ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,41$; $p<0,01$); algı belirsizliğini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,41$; $p<0,01$); halüsinasyonlar ve delüzyonları ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,37$; $p<0,01$); savunma biçimleri testinin matür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle, anlamlı, negatif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=-0,31$; $p<0,01$); nevrotik savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı olmayan ilişkili ($r=0,10$; $p>0,05$) ve immatür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,28$; $p<0,01$)’dir.

Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin duygusal ihmali ölçen boyutuyla; cinsel istismarı ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,19$; $p<0,01$); çocukluk çağı travmaları ölçeği, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili ($r=0,74$; $p<0,01$); nesne ilişkileri ölçeğinin yabancılaşmayı ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,42$; $p<0,01$); güvensiz bağlanmayı ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,28$; $p<0,01$); egosentrizmi ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,22$; $p<0,01$); sosyal yetersizliği ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,34$; $p<0,01$); gerçekliği değerlendirme ölçeğinin gerçekliğin bozulmasını ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,31$; $p<0,01$); algı belirsizliğini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,35$; $p<0,01$); halüsinasyonlar ve delüzyonları ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,23$; $p<0,01$); savunma biçimleri testinin matür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, negatif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=-0,36$; $p<0,01$); nevrotik savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, negatif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=-0,26$; $p<0,01$) ve immatür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,15$; $p<0,01$)’dir.

Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin cinsel istismarı ölçen boyutuyla; çocukluk çağı travmaları ölçeği, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,62$; $p<0,01$); nesne ilişkileri ölçeğinin yabancılaşmayı ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,33$; $p<0,01$); güvensiz bağlanmayı ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,17$; $p<0,01$); egosentrizmi ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,12$; $p<0,05$); sosyal yetersizliği ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,31$; $p<0,01$); gerçekliği değerlendirme ölçeğinin gerçekliğin bozulmasını ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,32$; $p<0,01$); algı belirsizliğini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,34$; $p<0,01$); halüsinasyonlar ve delüzyonları ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,39$; $p<0,01$); savunma biçimleri testinin matür savunma biçimini ölçen boyutu,

birbiriyle anlamlı, negatif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=-0,21$; $p<0,01$); nevrotik savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, negatif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=-0,10$; $p<0,05$) ve immatür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,19$; $p<0,01$)’dir.

Çocukluk çağı travmaları ölçeğiyle; nesne ilişkileri ölçeğinin yabancılaşmayı ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,54$; $p<0,01$); güvensiz bağlanmayı ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,37$; $p<0,01$); egosentrizmi ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,30$; $p<0,01$); sosyal yetersizliği ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,45$; $p<0,01$); gerçekliği değerlendirme ölçeğinin gerçekliğin bozulmasını ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,47$; $p<0,01$); algı belirsizliğini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,48$; $p<0,01$); halüsinasyonlar ve delüzyonları ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,42$; $p<0,01$); savunma biçimleri testinin matür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, negatif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=-0,31$; $p<0,01$); savunma biçimleri testinin nevrotik savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, negatif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=-0,11$; $p<0,05$); savunma biçimleri testinin immatür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,34$; $p<0,01$)’dir.

Nesne ilişkileri ölçeğinin yabancılaşmayı ölçen boyutuyla; güvensiz bağlanmayı ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,69$; $p<0,01$); egosentrizmi ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,69$; $p<0,01$); sosyal yetersizliği ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili ($r=0,72$; $p<0,01$); gerçekliği değerlendirme ölçeğinin gerçekliğin bozulmasını ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,68$; $p<0,01$); algı belirsizliğini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,63$; $p<0,01$); halüsinasyonlar ve delüzyonları ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,56$; $p<0,01$); savunma biçimleri testinin matür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, negatif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=-0,26$; $p<0,01$); nevrotik savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı olmayan ilişkili ($r=0,08$;

$p>0,05$) ve immatür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönlü ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,50$; $p<0,01$)’dir.

Nesne ilişkileri ölçeğinin güvensiz bağlanmayı ölçen boyutuyla; egosentrizmi ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili ($r=0,73$; $p<0,01$); sosyal yetersizliği ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,53$; $p<0,01$); gerçekliği değerlendirme ölçeğinin gerçekliğin bozulmasını ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili ($r=0,71$; $p<0,01$); algı belirsizliğini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,56$; $p<0,01$); halüsinasyonlar ve delüzyonları ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,52$; $p<0,01$); savunma biçimleri testinin matür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı olmayan ilişkili ($r=-0,05$; $p>0,05$); nevrotik savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,19$; $p<0,01$) ve immatür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,62$; $p<0,01$)’dir.

Nesne ilişkileri ölçeğinin egosentrizmi ölçen boyutuyla; sosyal yetersizliği ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,47$; $p<0,01$); gerçekliği değerlendirme ölçeğinin gerçekliğin bozulmasını ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,66$; $p<0,01$); algı belirsizliğini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,52$; $p<0,01$); halüsinasyonlar ve delüzyonları ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,46$; $p<0,01$); savunma biçimleri testinin matür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı olmayan ilişkili ($r=0,04$; $p>0,05$); nevrotik savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,28$; $p<0,01$) ve immatür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,58$; $p<0,01$)’dir.

Nesne ilişkileri ölçeğinin sosyal yetersizliği ölçen boyutuyla; gerçekliği değerlendirme ölçeğinin gerçekliğin bozulmasını ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,58$; $p<0,01$); algı belirsizliğini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,56$; $p<0,01$); halüsinasyonlar ve delüzyonları ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta

düzeyde ilişkili ($r=0,53$; $p<0,01$); savunma biçimleri testinin matür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, negatif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=-0,17$; $p<0,01$); nevrotik savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,14$; $p<0,01$) ve immatür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,38$; $p<0,01$)’dir.

Gerçekliği değerlendirme ölçeğinin gerçekliğin bozulmasını ölçen boyutuyla; algı belirsizliğini ölçen boyutu birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili ($r=0,71$; $p<0,01$); halüsinasyonlar ve delüzyonları ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili ($r=0,83$; $p<0,01$); savunma biçimleri testinin matür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, negatif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=-0,15$; $p<0,01$); nevrotik savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,14$; $p<0,01$) ve immatür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,59$; $p<0,01$)’dir.

Gerçekliği değerlendirme ölçeğinin algı belirsizliğini ölçen boyutuyla; halüsinasyonlar ve delüzyonları ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,65$; $p<0,01$); savunma biçimleri testinin matür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, negatif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=-0,23$; $p<0,01$); nevrotik savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı olmayan ilişkili ($r=0,02$; $p>0,05$) ve immatür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,49$; $p<0,01$)’dir.

Gerçekliği değerlendirme ölçeğinin halüsinasyonlar ve delüzyonları ölçen boyutuyla; savunma biçimleri testinin matür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, negatif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=-0,18$; $p<0,01$); nevrotik savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı olmayan ilişkili ($r=0,04$; $p>0,05$) ve immatür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,47$; $p<0,01$)’dir.

Savunma biçimleri testinin matür savunma biçimini ölçen boyutuyla; nevrotik savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde

ilişkili ($r=0,57$; $p<0,01$) ve immatür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,12$; $p<0,05$)’dir.

Savunma biçimleri testinin nevrotik savunma biçimini ölçen boyutuyla; immatür savunma biçimini ölçen boyutu, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,32$; $p<0,01$)’dir.

Tablo 4. Bağımsız Değişkenler Arasında Çoklu Bağlantılılık Varsayımı Sonuçları

Ölçekler	VIF	Tolerance
Duygusal İstismar	0,36	2,75
Fiziksel İstismar	0,33	3,05
Fiziksel İhmal	0,37	2,67
Duygusal İhmal	0,48	2,10
Cinsel İstismar	0,70	1,43
Matür Savunma Biçimleri	0,60	1,68
Nevrotik Savunma Biçimleri	0,57	1,77
İmmatür Savunma Biçimleri	0,72	1,38

Tablo 4’e göre VIF değerleri 10’un altında ve tolerans değerleri 0,2’nin üzerinde olduğu için bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu olmadığı görülmektedir (Field, 2009).

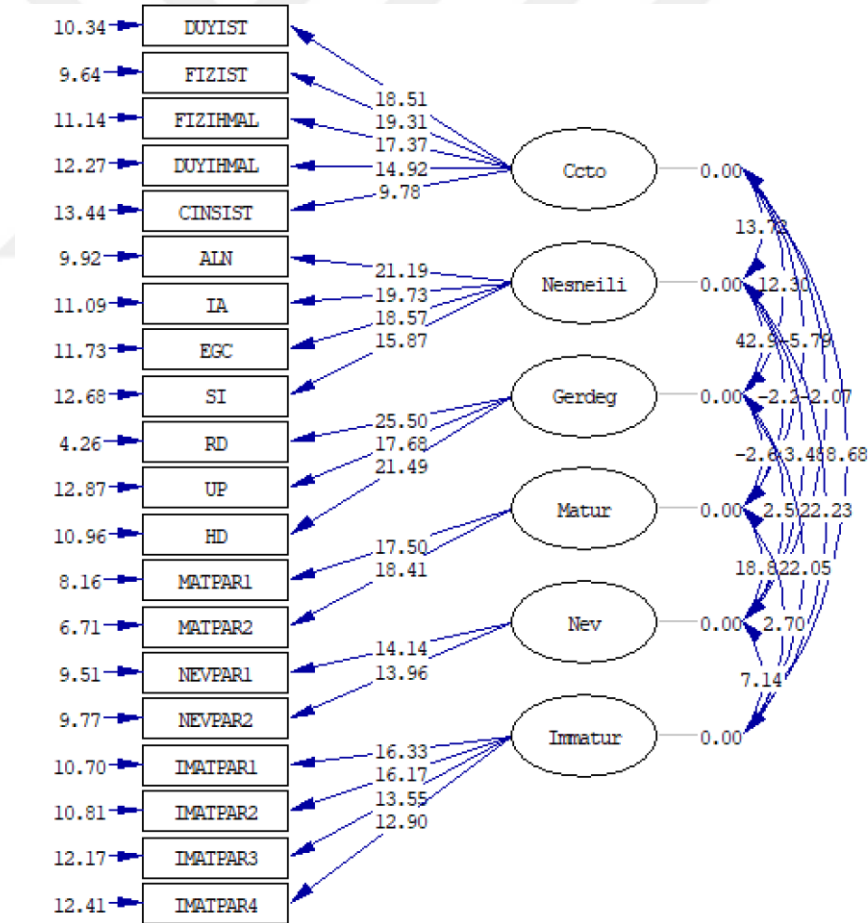
8.1.4. Çocukluk Çağı Travmalarının, Nesne İlişkileri Kalitesi Ve Gerçeği Değerlendirme Düzeyi Üzerine Etkisinde Savunma Mekanizmalarının Aracılık Rolüne İlişkin Bulgular

Bu bölümde çocukluk çağı travmalarının, nesne ilişkileri kalitesi ve gerçeği değerlendirme düzeyi üzerine etkisinde savunma mekanizmalarının aracılık rolüne ilişkin analizlere yer verilmiştir.

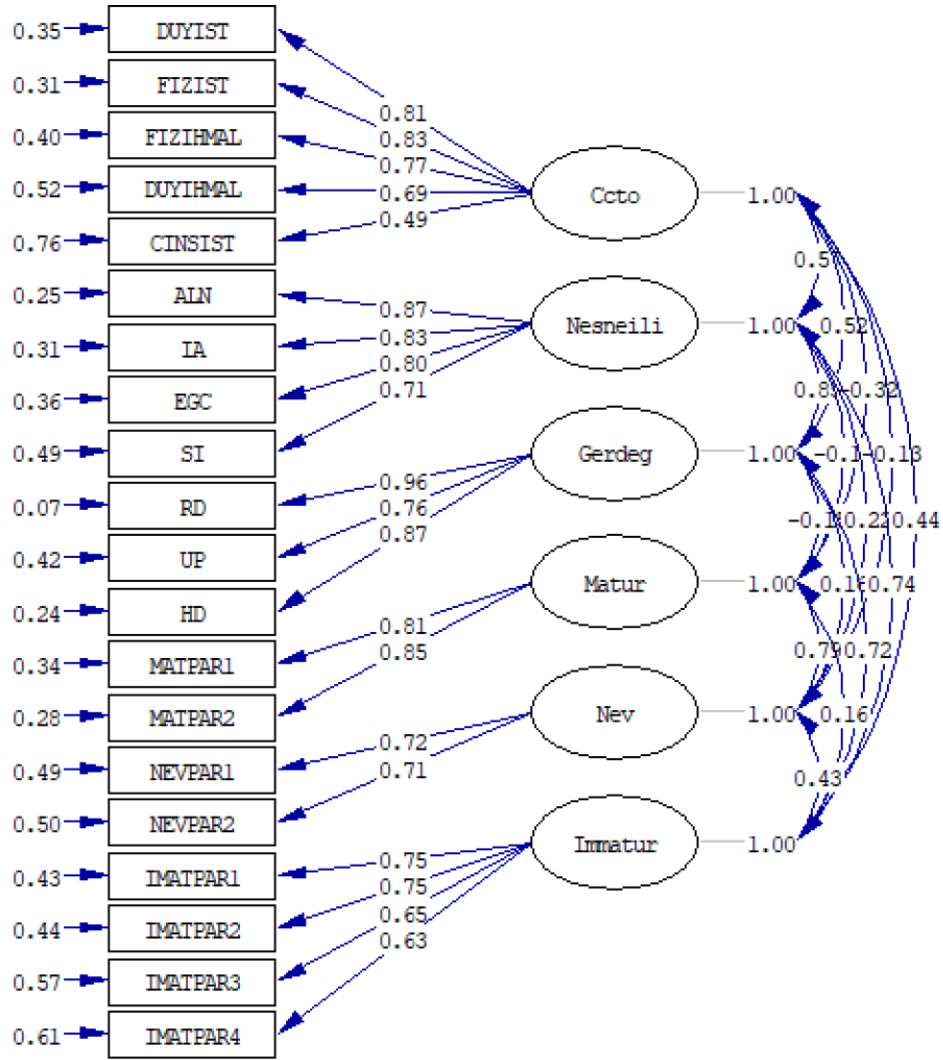
Tablo 5. Ölçme Modeli ve Yapısal Model İçin Uyum İyiliği Değerleri

Uyum Ölçüsü	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum
χ^2/sd	$0 \leq \chi^2/sd \leq 2$	$2 \leq \chi^2/sd \leq 5$
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$	$0,05 \leq RMSEA \leq 0,08$
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0,05$	$0,05 \leq SRMR \leq 0,08$
NFI	$0,95 \leq NFI < 1$	$0,90 \leq NFI < 0,95$
CFI	$0,95 \leq CFI < 1$	$0,90 \leq CFI < 0,95$
GFI	$0,95 \leq GFI < 1$	$0,90 \leq GFI < 0,95$

Uyum iyiliği ile ilgili değerler Tablo 5’te sunulmuş olup, bu değerler dikkate alınarak yapısal eşitlik modeline ait ölçme modelleriyle birlikte yapısal modeller değerlendirilmiştir (Çelik ve Yılmaz, 2013; Şimşek, 2007).



Şekil 2. Çocukluk Çağı Travmaları, Nesne İlişkileri Kalitesi, Gerçeği Değerlendirme Düzeyi ve Savunma Mekanizmaları ile Kurulan Ölçme Modeline Ait t-değerleri



Şekil 3. Çocukluk Çağı Travmaları, Nesne İlişkileri Kalitesi, Gerçeği Değerlendirme Düzeyi ve Savunma Mekanizmaları ile Kurulan Ölçme Modeline Ait Standardize Edilmiş Çözümleme Değerleri

Tablo 6. Çocukluk Çağı Travmaları, Nesne İlişkileri Kalitesi, Gerçeği Değerlendirme Düzeyi ve Savunma Mekanizmaları ile Kurulan Ölçme Modelinde Yer Alan Örtük Değişkenler Arasındaki İlişkiler

Örtük Değişkenler	1	2	3	4	5	6
1. Çocukluk Çağı Travmaları	1					
2. Nesne İlişkileri Kalitesi	0,57**	1				
3. Gerçeği Değerlendirme	0,52**	0,85**	1			
4. Matür Savunma Biçimi	-0,32**	-0,13*	-0,15**	1		
5. Nevrotik Savunma Biçimi	-0,13*	0,22**	0,16**	0,79**	1	
6. İmmatür Savunma Biçimi	0,44**	0,74**	0,72**	0,16**	0,43**	1

*p<0,05; **p<0,01

Tablo 6 incelendiğinde, çocukluk çağı travmaları örtük değişkeniyle; nesne ilişkileri kalitesi örtük değişkeni, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,57$; $p<0,01$); gerçeği değerlendirme örtük değişkeni, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili ($r=0,52$; $p<0,01$); matür savunma biçimi örtük değişkeni, birbiriyle anlamlı, negatif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=-0,32$; $p<0,01$); nevroitik savunma biçimi örtük değişkeni, birbiriyle anlamlı, negatif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=-0,13$; $p<0,05$) ve immatür savunma biçimi örtük değişkeni, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişki ($r=0,44$; $p<0,01$)’dir.

Nesne ilişkileri kalitesi örtük değişkeniyle; gerçeği değerlendirme örtük değişkeni, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili ($r=0,85$; $p<0,01$); matür savunma biçimi örtük değişkeni, birbiriyle anlamlı, negatif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=-0,13$; $p<0,05$); nevroitik savunma biçimi örtük değişkeni, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,22$; $p<0,01$) ve immatür savunma biçimi örtük değişkeni birbiriyle, anlamlı, pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili ($r=0,74$; $p<0,01$)’dir.

Gerçeği değerlendirme örtük değişkeniyle; matür savunma biçimi örtük değişkeni, birbiriyle anlamlı, negatif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=-0,15$; $p<0,01$); nevroitik savunma biçimi örtük değişkeni, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,16$; $p<0,01$) ve immatür savunma biçimi örtük değişkeni, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili ($r=0,72$; $p<0,01$)’dir.

Matür savunma biçimi örtük değişkeniyle; nevrotik savunma biçimi örtük değişkeni, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkili ($r=0,79$; $p<0,01$) ve immatür savunma biçimi örtük değişkeni, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili ($r=0,16$; $p<0,01$)’dir.

Nevrotik savunma biçimi örtük değişkeniyle, immatür savunma biçimi örtük değişkeni, birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili ($r=0,43$; $p<0,01$)’dir.

Tablo 7. Çocukluk Çağı Travmaları, Nesne İlişkileri Kalitesi, Gerçeği Değerlendirme Düzeyi ve Savunma Mekanizmaları ile Kurulan Ölçme Modeline Ait Parametre Değerleri

Örtük ve Gözlenen Değişkenler	Standardize Edilmemiş Faktör Yükleri	Standart Hata	Standardize Edilmiş Faktör Yükleri	t-değeri	R ²
Çocukluk Çağı Travmaları					
Duygusal İstismar	4,24	0,23	0,81	18,51	0,65
Fiziksel İstismar	4,36	0,23	0,83	19,31	0,69
Fiziksel İhmal	3,01	0,17	0,77	17,37	0,60
Duygusal İhmal	3,53	0,24	0,69	14,92	0,48
Cinsel İstismar	1,94	0,20	0,49	9,78	0,24
Nesne İlişkileri Kalitesi					
Yabancılaşma	7,47	0,35	0,87	21,19	0,75
Güvensiz Bağlanma	4,47	0,23	0,83	19,73	0,69
Egosentrizm	4,27	0,23	0,80	18,57	0,64
Sosyal Yetersizlik	3,53	0,22	0,71	15,87	0,51
Gerçeği Değerlendirme					
Gerçekliğin Bozulması	7,84	0,31	0,96	25,50	0,93
Algıların Belirsizliği	3,05	0,17	0,76	17,68	0,58
Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar	4,77	0,22	0,87	21,49	0,76
Matür Savunma Biçimi					
MATPAR1 ¹	6,22	0,36	0,81	17,50	0,66
MATPAR2 ¹	6,30	0,34	0,85	18,41	0,72
Nevrotik Savunma Biçimi					
NEVPAR1 ²	5,24	0,37	0,72	14,14	0,51
NEVPAR2 ²	4,80	0,34	0,71	13,96	0,50
İmmatür Savunma Biçimi					
IMATPAR1 ³	7,09	0,43	0,75	16,33	0,57
IMATPAR2 ³	7,21	0,45	0,75	16,17	0,56
IMATPAR3 ³	6,48	0,48	0,65	13,55	0,43
İMATPAR4 ³	6,33	0,49	0,63	12,90	0,39

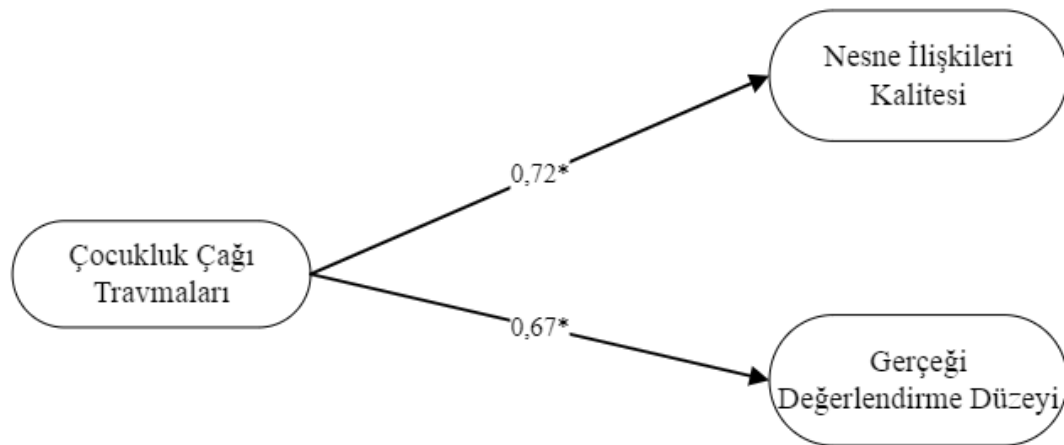
¹MATPAR1 ve MATPAR2: Matür savunma biçimi ölçeğinin parselleridir; ²NEVPAR1 ve NEVPAR2: Nevrotik savunma biçimi ölçeğinin parselleridir; ³IMATPAR1, IMATPAR2, IMATPAR3 ve IMATPAR4: İmmatür savunma biçimi ölçeğinin parselleridir. * $p<0,001$

Standardize edilmiş faktör yükleri, ölçme modelinden elde edilen parametrelerin bulunduğu tabloya göre, 0,49 ve 0,96 arasında değişmektedir. Gözlenen değişkenlerin, örtük değişkenleri anlamlı düzeyde yordadığını, tabloda bulunan bütün faktör yüklerinin istatistiksel düzeyde anlamlı olmasından anlaşılmaktadır ($t>3,29$; $p<0,001$).

Tablo 8. Çocukluk Çağı Travmaları, Nesne İlişkileri Kalitesi, Gerçeği Değerlendirme Düzeyi ve Savunma Mekanizmaları ile Kurulan Ölçme Modeli İçin Uyum İyiliği Değerleri

Model	χ^2/sd	RMSEA	SRMR	NFI	CFI	GFI
Ölçme Modeli	758,01/155=4,89	0,099	0,075	0,86	0,88	0,84

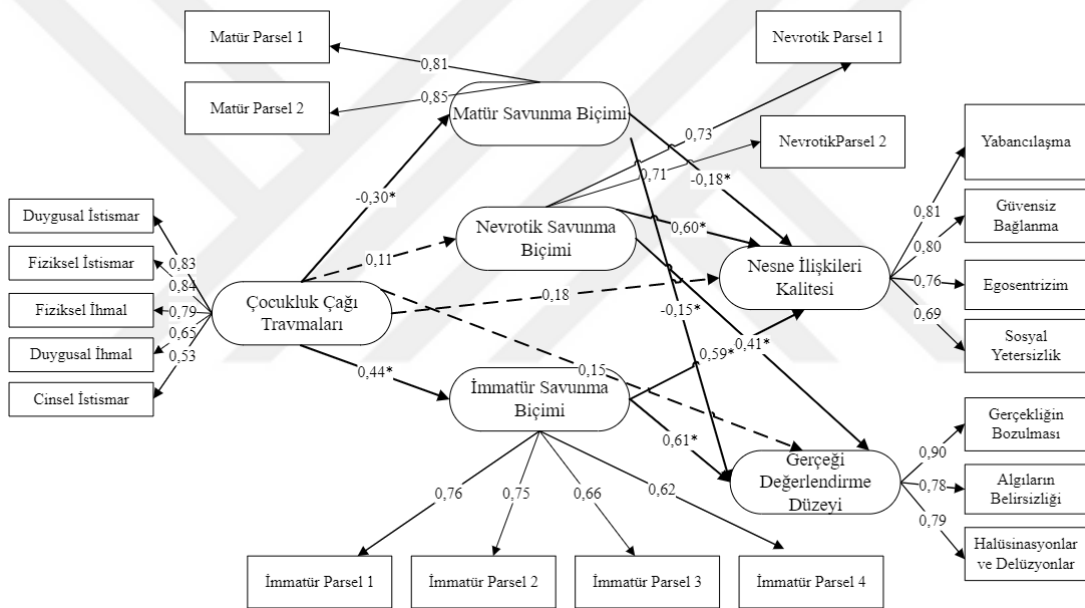
Tablo 8'e göre, ölçme modelinden elde edilen değerlerden, ki kare / serbestlik derecesi ve SRMR değerleri kabul edilebilir uyum göstermektedir ($\chi^2/sd \leq 5$; $SRMR \leq 0,08$) ve RMSEA, NFI, CFI ve GFI değerleri uyum göstermemektedir ($RMSEA \geq 0,08$; $NFI \leq 0,90$; $CFI \leq 0,90$; $GFI \leq 0,90$) göstermektedir. 0,08 ve 1 arasında, RMSEA değerinin zayıf uyum (Fabrigar, MacCallum, Wegener ve Strahan, 1999) kabul edilebileceğine dair çalışmalar bulunmaktadır. Model uyum indekslerinden 3 tanesi model – veri uyumunu sağladığı için aracılık rolünü test etmek amacıyla yapısal model kurulmuştur.



Şekil 4. Çocukluk Çağı Travmaları, Nesne İlişkileri Kalitesi ve Gerçeği Değerlendirme Düzeyi Değişkenlerine Ait Yapısal Model

Şekil 4'te sunulan yapısal modele göre; çocukluk çağı travmaları değişkeninin nesne ilişkileri kalitesi değişkeni üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır ($\beta=0,72$; $t=14,39$; $p<0,001$); çocukluk çağı travmaları değişkeninin gerçeği değerlendirme düzeyi değişkeni üzerindeki doğrudan etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır ($\beta=0,67$; $t=13,67$; $p<0,001$);

Şekil 5'te çocukluk çağı travmalarının nesne ilişkileri kalitesi ve gerçeği değerlendirme düzeyi üzerine doğrudan ve dolaylı etkilerini incelemek için kurulan yapısal modele aracı olarak savunma biçimlerinden matür, nevrotik ve immatür savunma biçimleri değişkenleri eklenmiş ve hipotetik model test edilmiştir. Şekil 5'te aracı değişkenlerin bulunduğu yapısal modelden elde edilen değerler sunulmaktadır.



Şekil 5. Çocukluk Çağı Travmaları, Nesne İlişkileri Kalitesi, Gerçeği Değerlendirme Düzeyi ve Savunma Mekanizmaları Değişkenlerine Ait Yapısal Model

Şekil 5'te bulunan yapısal modele göre, çocukluk çağı travmaları ile nevrotik savunma biçimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur. Bu sebeple nevrotik savunma biçiminin çocukluk çağı travmalarının nesne ilişkileri kalitesi ve gerçeği değerlendirme düzeyi üzerine etkisinde aracılık etkisinden söz edilemez. Çocukluk çağı travmalarının nesne ilişkileri kalitesi ve gerçeği değerlendirme düzeyi üzerine doğrudan etkisi bulunmamaktadır. Bu sebeple, çocukluk çağı travmalarının nesne ilişkileri kalitesi ve gerçeği değerlendirme düzeyi üzerine dolaylı etkisi matür

ve immatür savunma biçimleri üzerinden sağlanmaktadır. Bir başka deyişle, matür ve immatür savunma biçimleri çocukluk çağı travmalarının nesne ilişkileri kalitesi ve gerçeği değerlendirme düzeyi üzerine etkisine tam aracılık etmektedir.



DOKUZUNCU BÖLÜM

TARTIŞMA

9.1. Çocukluk Çağı Travmaları Örtük Değişkeni ile Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Örtük Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulguların Değerlendirilmesi

Alanyazında birçok çalışma, çocukken istismara uğramış bireylerde, nesne ilişkileri eksikliklerinin varlığına dikkat çekmektedir (Brody ve Rosenfeld, 2002; Carson ve Baker, 1996; Haviland ve diğerleri, 1995). Travmatik çocukluk çağı deneyimlerinin nesne ilişkileriyle ilgili zorluklara katkıda bulunduğu bulgusunu destekleyen başka çalışmalar da mevcuttur. (Baker, Kenneth, Westen, Nigg ve Lohr, 1992; Elliott, 1994; Jarmas ve Kazak, 1992; Ornduff ve Kelsey, 1996; ve Twomey ve diğerleri, 2000). Çocukluk çağı travmaları ve nesne ilişkileri gelişimsel nitelik taşıyan olgulardır. Bu sebeple, bu olgulardan birinde meydana gelen değişimin öteki olguya etki etmesi olasıdır. Çocukluk çağı travmasının yetişkinlerin kişilerarası işlevsellik ve psikolojik iyi oluşları ile uzun vadeli ilişkilerini araştırmak için Gana'da 250 yetişkinden oluşan bir örnekleme yapılan bir çalışmanın sonuçları, çocuklukta algılanan herhangi bir travma deneyimi olan yetişkinlerin, mevcut kişilerarası ilişki kapasitelerinde önemli ölçüde bozulmalarının olduğunu göstermiştir (Kyei, 2015). Midwestern Eyalet Üniversitesi'nde bulunan 320 lisans öğrencisinde, çocukluk çağı travmaları ile genç yetişkin uyumu ve ebeveyn bakıcılığı arasındaki ilişkilerde nesne ilişkilerinin aracı rolünün araştırıldığı bir çalışmanın sonuçlarına göre çocukluk çağı travmatik yaşantıları ile nesne ilişkileri eksiklikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. Daha yüksek düzeydeki çocukluk çağı travmatik yaşantılarının, ilişkilerde temel güven eksikliği, ilişkilerde doyumsuzluk ve insanlarla yakınlaşmada zorluk düzeylerini önemli ölçüde yordadığı tespit edilmiştir. Ek olarak, çocukluk çağı travmatik yaşantıları, kişilerarası ilişkilerde daha büyük zorlukları, reddedilmeye karşı aşırı duyarlılığı ve ayrıca daha fazla yakınlık kurma isteğini önemli ölçüde yordamıştır (Barlev, 2004).

Araştırma bulgularımıza göre, şiddet mağduru kadınların, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği'nden aldığı puanlar arttıkça, Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Envanteri'nin gerçeği değerlendirme ve nesne ilişkileri ölçeklerinden

aldığı puanların arttığını göstermektedir. Diğer bir deyişle şiddet mağduru kadınlarda çocukluk çağı travmaları, yetişkin nesne ilişkilerinde ve gerçeği değerlendirme düzeyinde bozulmaya neden olmaktadır. Çalışma bulgularına göre, bu değişkenler arasında pozitif yönlü, istatistiksel olarak anlamlı ve orta düzey ilişkiler olduğu saptanmış olup Kyei (2015) ve Barlev (2004) ‘ün çalışmalarıyla ve literatürdeki diğer araştırma bulgularıyla tutarlılık göstermektedir. Aynı zamanda, çalışmamızda, çocukluk çağı istismar yaşantılarıyla dört nesne ilişkileri bozukluğu (yabancılaşma, güvensiz bağlanma, egosentrizm ve sosyal yetersizlik) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu tespit edildi. Erken dönem yaşantılarında istismar geçmişi olan kadınların, başkalarından kopuk olduğu ve nesne ilişkileri bozuklukları olduğu bulgusu alanyazını destekler niteliktedir. Birincil bakıcı veya güvendiği bir tanıdık tarafından istismara uğrayan çok küçük bir çocuk, başkalarından çekilerek güvenlik ve yatıştırılma arayabilir bu da yetişkinlik döneminde kişilerarası nesne ilişkilerinin kalitesini olumsuz olarak etkileyebilir.

Cinsel istismar, duygusal istismar ve ihmal, fiziksel istismar ve ihmal gibi çocukluk dönemindeki travmatik deneyimlerin sonuçlarının tümü kişilik ve başkalarıyla ilişki kurma becerisiyle ilişkilidir (Fairbairn, 1952; Kernberg, 1976). Daha spesifik olarak, çocukluk çağı istismarı nesne ilişkileri gelişimini engelleyebilir ve kişilerarası ilişkilerde eksikliklere yol açabilir. Örneğin, sevdikleriyle yaşadığı travmatik ilişkilerin bir sonucu olarak çocuk, çok ihmalkar ve incitici bir bakıcıyı içselleştirebilir ve bu da hayatındaki figürlerin iyi veya kötü olmak üzere ciddi şekilde bölünmesine yol açabilir. Çocukluk çağı travmalarının, yetişkin nesne ilişkilerinde bozulmalara neden olduğu bulgusu, duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar veya ihmal gibi ilişki kategorisine giren çocukluk çağı travmalarının güvenli bir ötekiyle normal bağlanma kapasitesini engellediğini tutarlı bir şekilde gösteren bağlanma teorisi ile de uyumludur (Bowlby, 1969). Güvensiz Bağlanma aynı zamanda Bell Nesne ilişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği’nin nesne ilişkileriyle ilgili alt boyutlarından biridir. Çocukluk çağı travmatik yaşantılarının bağlanma sisteminde yarattığı bozulmaların yetişkinlik döneminde kişiler arası ilişkilerde sorunlara yol açması beklenebilir. Çocukluk çağı travmaları ve yetişkin nesne ilişkilerinde bozulmalar arasındaki pozitif ilişkiye dikkat çeken araştırma bulgularımız, kuramsal bilgiler ve alanyazındaki diğer çalışmalar birbiriyle tutarlıdır.

Çalışmalar, çocukluk çağı travmaları bildiren bireylerin, gerçeklik değerlendirmesinde daha fazla bozulma gösterdiğini tutarlı bir şekilde vurgulamıştır (Bernstein ve Putnam, 1986; Briere, 1988; Chu ve Dill, 1990; Malinosky-Rummell ve Hoier, 1991; Sanders ve Giolas, 1991). Alanyazın, erken dönem travmatik yaşantılar ve gerçeği değerlendirme ile ilgili bozulmaların görüldüğü psikotik semptomlar arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler olduğuna yönelik bulgular içermektedir (Catalan ve diğerleri, 2017; Isvoranu ve diğerleri, 2017; Trotta, Murray ve Fisher, 2015). Alanyazında çocukluk çağı travmaları ile psikotik semptomlar arasındaki bağlantıya dikkat çeken başka çalışmalara da rastlanmaktadır (Bebbington, 2009; Bebbington ve diğerleri, 2004; Bebbington ve diğerleri, 2011; Janssen ve diğerleri, 2004; Read, van Os, Morrison ve Ross, 2005). Bendall ve diğerleri (2008), Read ve diğerleri (2008), Read ve diğerleri (2005), Read ve Gumley (2008) de çalışmalarında çocuklukta duygusal, fiziksel, cinsel istismar ve ihmal ile psikoz arasında güçlü bağlantılar olduğunu bildirmiştir. Bazı çalışmalar, erken dönem travmatik yaşantıların psikotik semptomlara neden olduğunu ortaya koysa da Catalan ve diğerleri (2017) çalışmalarında daha fazla araştırma yapılması gerektiğini savunmuştur. Varese ve diğerleri (2012) ise, diğer bazı faktörleri (ailede psikoz öyküsü veya esrar kullanımı dahil) kontrol ettikten sonra, çocuklukta olumsuz olayların psikoz ile önemli ölçüde ilişkili olduğu sonucuna varmıştır. Bu çalışmalardan biri, Hollanda'da birinci derece akrabalarda halüsinasyon veya sanrı öyküsünü kontrol eden prospektif bir çalışmadır. Söz konusu çalışmada çocukken istismara uğrayan kişilerin istismar edilmemiş bireylere göre psikoz yaşama olasılığının dokuz kat daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Janssen ve diğerleri, 2004). Yalnızca psikotik kişilerin oluşturduğu örneklemi kapsayan 20 çalışmanın gözden geçirilmesi sonucunda, erkeklerin %28'inin ve kadınların %42'sinin cinsel istismara uğradığını ve her iki cinsiyetin %50'sinin çocukken cinsel veya fiziksel istismara uğradığı tespit edilmiştir (Morgan ve Fisher, 2007). Mamur (2020)'nin yetişkinlerin erken dönem travmatik yaşantıları, yaşam doyumları ve nesne ilişkileri arasındaki ilişkiyi incelediği 412 kişilik bir örnekleme yaptığı çalışmanın bulgularına göre çocukluk çağı travmaları toplam puanı ile gerçeği değerlendirme ölçeğinin alt boyutlarından gerçekliğin bozulması, algıların belirsizliği ve halüsinasyon ve delüzyonlar arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Literatürdeki bu araştırma bulguları da çocukluk çağı travmatik yaşantıları ile gerçeği değerlendirme düzeyi arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu destekleyen araştırma bulgularımızla tutarlıdır. Çalışmamızda, çocukluk çağı istismar yaşantılarıyla üç gerçekliği değerlendirme bozukluğu (gerçekliğin bozulması, algı belirsizliği, halüsünasyonlar ve delüzyonlar) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu tespit edildi. Ferenczi (1926), gerçeği değerlendirme yetisini, bireyin, ilişkide olduğu nesnenin kötü taraflarını da kabul edip, bununla başa çıkabilmesi olarak tanımlar. Çocukluk çağı travmaları eğer çocuğun güvenmek zorunda olduğu bir yetişkin tarafından gerçekleştirilmişse, o bakıcının güvenilmez olduğunu kabul etmek çocuğun dünyası için oldukça sarsıcı olacağından çocuğun yetişkin dönemde veya daha sonra kullandığı mekanizma gerçekliği çarpıtmak olabilir.

Çocuk istismarı araştırmalarında genellikle göz ardı edilen çevresel faktörler, stresörler ve sonuçlar arasında anlamlı düzeyde ilişkiler olduğu tespit edilmiştir (Spaccarelli, 1994). Bu açıklama, Bowlby (1988)'nin bir travma kurbanının gerçekliği değerlendirmesindeki bozukluğun, çocuğun deneyimine uygun şekilde (yani gerçekçi bir şekilde) yanıt veren güvenilir kişilerden oluşan güvenli bir temelin mevcut olup olmamasının bir işlevi olduğu yönündeki görüşü ile tutarlıdır. Summit (1983), çocuğun devam eden cinsel istismar gibi ağır travmatik yaşantılardan sağ çıkabilmesi için gerçekliğin seçici bir şekilde yeniden yapılandırılması gerektiğini savunur. Gediman'a (1991) göre, hayatta kalanın dissosiyatif durumları sadece travma sırasında değil, o andan itibaren duygusal olarak belirsiz diğer birçok durumda gerçekte ne olduğuna dair kronik kafa karışıklığıyla daha da artar. Bu nedenle, gerçeklikte bozulmalar, dayanılmaz bir durumu tolere etmede çocuk için başlangıçta uyumlu olsa da, daha sonraki işlevsellik için genellikle oldukça sorunlu hale gelen çarpıtmalara maruz kalabilir. Çocukluk çağı travmaları ve gerçeği değerlendirmede bozulmalar arasındaki pozitif ilişkiye dikkat çeken araştırma bulgularımız, kuramsal bilgiler ve alanyazındaki diğer çalışmalar birbiriyle tutarlıdır.

9.2. Çocukluk Çağı Travmaları Örtük Değişkeni ile Savunma Biçimleri Örtük Değişkenlerinden Matür, Nevrotik ve İmmatür Savunma Biçimleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulguların Değerlendirilmesi

Savunma mekanizmaları kavramı, sosyal ve duygusal çatışmaların neden olduğu hayal kırıklığını, kaygıyı ve gerginliği azaltarak, kaçınarak veya üstesinden gelerek kişilerin kendini korumak için kullandığı bilinçdışı stratejiyi ifade eder (Desplan, Bonsack, ve de Roten, 1997). Çocukluk çağı travmaları, kişilerde uyum sağlamaya yönelik güçlüklerle başa çıkmada, savunmaların kullanımının artmasına yol açarak kısa ya da uzun süreli psikopatolojik semptomların gelişimine zemin hazırlamaktadır (Roques, Pommier ve Mazoyer, 2014).

İmmatür savunmalar, sıklıkla en acımasız istismar deneyimlerine karşı korunmak için gerekli olarak tanımlanır (Fischer ve Ayoub, 1995). Kepner (1990) çocukluk çağı cinsel istismar mağduru olan yetişkin hastaları arasında görülen immatür savunmaların sıklığından (dissosiyasyon, inkar, ilkel geriye çekilme ile birlikte) bahsetmiştir. Green (1978), istismara uğramış çocuklarda ilkel savunmaların aşırı kullanımını tanımlamıştır ve Owens (1984), ensest mağdurlarında bir savunma mekanizması olarak inkar eğiliminden bahsetmiştir. Rosenthal (1988), psikodinamik bir bakış açısıyla, çocukken istismara uğramış yetişkinlerde ilkel savunmaların aşırı kullanımından bahsetmiştir. Nafziger (2022)'in, çocukluk çağı istismar yaşantıları ve ikincil travmatik stres arasındaki ilişkide savunma stillerinin rolünü araştırdığı doktora tezinde de, üç savunma stilinden (olgun, nevrotik ve olgunlaşmamış), yalnızca immatur savunma stili alt boyutu puanı ile çocukluk çağı istismar yaşantıları toplam puanı arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bora (2019)'nın çocukluk çağı travmatik yaşantıları ile borderline ve narsisistik kişilik yapılanmaları arasındaki ilişkinin araştırılmasını ve bu ilişkide savunma mekanizmaları ile duygu düzenleme güçlüğü'nün etkisinin incelenmesini konu alan 530 kişilik örneklem grubu ile gerçekleştirdiği doktora çalışmasında, çocukluk çağı örselenme yaşantıları toplam puanı ile immatür savunma mekanizmaları arasında, düşük düzeyde pozitif yönlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Acat ve Hisar (2023)'in tıp fakültesinde okuyan öğrencilerde, erken dönem travmatik yaşantıları, savunma biçimleri ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri, toplam 1117 kişinin katılımı ile gerçekleştirdikleri çalışmalarında, olgunlaşmamış savunma biçimi puanları ile toplam

çocukluk çağı ruhsal travma puanları arasında zayıf, pozitif, anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Korkmaz ve diğerleri (2020), kronik gerilim tipi baş ağrısı tanısı alan, 18-65 yaş arası, 50 hasta ve kontrol grubundan oluşan 50 sağlıklı katılımcıda, çocukluk çağı travmaları ve savunma stilleri arasındaki ilişkiyi incelenmiştir. Çalışmanın bulgularına göre çocukluk çağı travma skorları ile immatür savunma tarzı skorları arasında pozitif korelasyon saptanmıştır.

Araştırma bulgularımız, şiddet mağduru kadınların, çocukluk çağı travmaları ölçeği ile savunma biçimleri testinin immatür savunma biçimini ölçen boyutunun birbiriyle anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili olduğunu göstermesi bakımından alanyazınla tutarlılık göstermektedir. Küçük çocuğun yaşadığı yoğun acıyla başa çıkabilmek için ve yaşadıklarını anlamlandıramadığı dönemde kendine yönelik suçluluk duyguları nedeniyle yaşadığı öfkeyi azaltmaya yönelik olarak inkar ve dissosiyasyon gibi immatür savunmaların kullanımının erken dönemde yoğunlaşmış olması ve yetişkinlik döneminde de strese bu şekilde tepki vermesinin alışkanlık haline almış olması muhtemeldir. Bu bireylerin istismarı, istismarcıya karşı kendilerini fiziksel olarak savunamadıkları erken bir aşamada meydana geldiği çocukluk çağı travmatik yaşantılarından sonra kişilerin o dönem için uyumlu ama uzun vadede uyumsuz savunmalarla çevrelendiğinin göstergesi olabilir.

Çeşitli araştırmacılar ve klinisyenler, olgun savunmaların, gerçeği çarpıtmadan olumsuz duyguları bilinçten uzak tutmaya çalıştığını öne sürmektedirler, ancak duygular psikolojik işleyişi etkilemeye devam etmektedir (Bond, Gardner, Christian ve Sigal, 1983; Vaillant, 1971). Olgun savunmaların olgunlaşmamış savunmalara göre daha az gerçeği çarpıtma gerektirmesi nedeniyle, olgun savunma stiline sahip bireylerde gerçeklik ilkesinin korunduğu ve normal koşullar altında iş ve aşkta daha üretken olduğu vurgulanmıştır (Vaillant, 1971). Bora (2019), çalışmasında çocukluk çağı örselenme yaşantıları toplam puanı ile matür savunma mekanizmaları arasında, düşük düzeyde ve negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Acat ve Hisar (2023), matür savunma biçimleri puanları ile çocukluk çağı ruhsal travmaları toplam puanı arasında zayıf, negatif, anlamlı bir ilişki olduğunu saptamıştır.

Araştırma bulgularımız, şiddet mağduru kadınların, Çocukluk çağı travmaları ölçeği ile savunma biçimleri testinin matür savunma biçimi alt boyutu ile arasında

negatif yönlü, düşük ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu göstermesi bakımından alanyazınla tutarlılık göstermektedir. Matür savunma biçimleri aynı zamanda alanyazında psikolojik iyilik hali ile de ilişkilendirildiğinden (Taskent, Karadag, Topcuoglu, Akduman ve Evren, 2011), dolayısıyla bu bulgu da matür savunmalarla çocukluk çağı travmaları arasındaki negatif yönlü ilişkiyi anlaşılır kılmaktadır.

Alanyazında nevrotik savunma biçimleri ile çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkiyi ortaya koyan çalışmalarda tutarsız bulgular mevcuttur. Bora (2019)'nın çalışmasının bulgularına göre çocukluk çağı örseleyici yaşantıları toplam puanı ile nevrotik savunma mekanizmaları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Acat ve Hisar (2023)'in çalışmasında nevrotik savunma biçimleri açısından anlamlı ilişkiler sadece çocukluk çağı travmaları ölçeği duygusal ihmal alt boyutu ile bulunmuştur. Korkmaz ve diğerleri (2020), çalışmasının bulgularına göre çocukluk çağı travmaları skorları ile nevrotik savunma tarzı skorları arasında pozitif korelasyon saptanmıştır.

Araştırma bulgularımız, şiddet mağduru kadınların, çocukluk çağı travmaları ölçeği ile savunma biçimleri testinin nevrotik savunma biçimini ölçen boyutunun birbiriyle anlamlı, negatif yönde ve çok düşük düzeyde ilişkili olduğunu göstermesi bakımından alanyazınla tutarsızlık göstermektedir. Bu tutarsız bulgular Savunma Biçimleri Testi'nde yer alan savunma biçimlerinin yer aldığı kategorilerle ilgili düzenlemeyle ilişkili olabilir.

Mc Williams (2017)'a göre patolojik yapıyı gösteren en önemli etken ilkel savunmaların varlığından çok matür savunmaların yokluğudur. Başka bir ifadeyle, çocukluk çağı travmalarının bozduğu patolojik yapılar olgun savunmaların yokluğuyla karakterizedir. Mc Williams (2017)'e göre matür savunmalar çoğunlukla benlik ya da üst benlik ile alt benlik arasında ve kişinin içsel sınırlarıyla bağlantılı iken immatür savunmalar kendilik ile dış dünya arasında olan sınırlarla bağlantılıdır ve çocukluk çağı travmaları çocuğun dış dünyayla ilgili algısını sarsan deneyimleri içermektedir. Mc Williams (2017), bireyin erken çocuklukta maruz kaldığı travmatik yaşantıların doğasının otomatik şekilde belli savunmaların veya savunmalar grubunun kullanılmasına zemin hazırladığını belirtmiştir. Kohut (1977), çocuğun dünyasında

kendiliğin gelişimine yönelik çok önemli bir yapı olan kendilik nesnelerinden bahseder. Bakımverenler ve ebeveynlerden oluşan bu kendilik nesnelerinin, çocuğun ihtiyaç duyduğu gelişime yönelik uygun cevaplar vermemesi durumunda, çocuğun negatif ve aşırı duygulanımlarla baş edebilecek psikik dinamikleri oluşturamayacağını ifade eder. Bu kuramsal bilgiler ve çocukluk çağı travmalarının immatür savunmalarla pozitif yönlü ve matür savunmalarla negatif yönlü ilişkisini destekleyen araştırma bulgularımız birbiriyle tutarlıdır.

9.3. Savunma biçimleri Örtük Değişkeninin Alt boyutlarından Matür, Nevrotik ve İmmatür Savunma Biçimleri ile Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Örtük Değişkeni Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulguların Değerlendirilmesi

Alanyazında immatür savunmaların güvensiz bağlanma, benmerkezcilik ve yabancılaşmadan oluşan nesne ilişkileri bozukluklarıyla olan ilişkilere dikkat çeken araştırmalar mevcuttur (Cramer, 2003; Greene, 1996). Cramer (2003) yetişkinlikte immatür savunmaları kullanan kişilerin kişilerarası ilişkilerde uyum sağlamaya yönelik güçlükler yaşadığını savunmuştur. İranlı üniversite öğrencilerinin babalarına ilişkin algıları ile nesne ilişkileri ve savunma mekanizmaları arasındaki ilişkinin incelendiği 18-22 yaş arası 438 öğrenciye yönelik yapılan bir araştırmada, olgunlaşmamış savunma mekanizmalarının, yabancılaşma, güvensiz bağlanma, sosyal yetersizlik ve benmerkezcilik dahil olmak üzere nesne ilişkilerinin tüm alt ölçekleriyle pozitif bir ilişkiye sahip olduğu bulgulanmıştır (Habibi, Nooripour ve Rahmatian, 2016). Vieten (1998)'in 650 kişiyle gerçekleştirdiği 'Alkolik Kardeş Çiftlerinde Nesne İlişkileri, Duygu Düzenleme ve Savunma Tarzları' isimli doktora tezinde immatür savunmalarla, nesne ilişkileri ölçeğinin bütün alt boyutları arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Gürol Işık (2016)'ın, 18-67 yaş arası, 264 erkek ve 557 kadın, toplam 823 kişilik örneklem grubu ile yaptığı, kişilik örüntüleri, savunma mekanizmaları ve nesne ilişkileri arasındaki ilişkiyi değerlendirdiği doktora tezinin bulgularına göre nesne ilişkileri alt boyutlarından; benmerkezcilik, sosyal yetersizlik ve güvensiz bağlanma ölçeği puanlarıyla immatür savunma biçimleri puanları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu bulgulanmıştır. Benlevi (2022)'nin nesne ilişkileri ve savunma biçimlerinin

karşılaştırdığı çalışmasında immatür savunmalarla, nesne ilişkileri ölçeğinin tüm alt boyutları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Moroğlu, (2021)'in, nesne ilişkileri kuramı bakış açısıyla, aldatmaya yönelik eğilimi incelediği doktora tezinin analiz sonuçlarına göre, Bell Nesne İlişkileri Ölçeği genelinden alınan ortalama puanlar ile Savunma Biçimleri Testi İlkel Savunma Biçimleri alt boyutundan aldıkları ortalama puanlar arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir.

Araştırma bulgularımıza göre nesne ilişkileri ölçeğinin, egosentrizm, yabancılaşma, sosyal yetersizlik ve güvensiz bağlanma alt boyutları ile immatür savunma biçimi puanları arasında pozitif yönlü, istatistiksel olarak anlamlı ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiş olup çalışma sonuçlarımız alanyazınla tutarlılık göstermektedir. Sorunlu nesne ilişkilerinin, bireyin ruhsal yaşamının dış gerçekliğini bozarak psikopatolojinin ortaya çıkmasına neden olduğu vurgulanmaktadır (St.Clair ve Wigren, 2004). Araştırma bulgularımıza göre de sorunlu nesne ilişkilerinin oluşturduğu psikopatolojik yapıların ilkel savunmaların kullanımına zemin hazırladığı düşünülmektedir.

Cramer (2003), kendini sosyal olarak yeterli algılayan kişilerin, matür savunma mekanizmalarını kullandıklarını ve matür savunma mekanizmalarını kullananların daha işlevsel kişilerarası ilişkileri olduğunu savunmuştur. Sağlıklı nesne ilişkilerinde, ilişkinin hem nitelik hem de nicelik açısından sağlıklı olabilmesi için daha olgun savunma mekanizmalarının kullanılmasının gerekli olduğu ve ilk ebeveyn-çocuk etkileşimlerinin önemi vurgulanmıştır (Malden, Wiley-Blackwell Pleck ve Hofferth, 2008). Vieten (1998)'in doktora tezinin bulgularına göre, matür savunmalarla, nesne ilişkileri ölçeğinin yabancılaşma alt boyutu arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Gürol Işık (2016)'nın çalışmasında yapılan hiyerarşik çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre, matür savunma biçimleri puanları ile nesne ilişkileri ölçeği alt boyutlarından yabancılaşma ve güvensiz bağlanma ölçeği puanları arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Habibi ve diğerlerinin (2016) araştırmasına göre matür savunmalarla nesne ilişkileri ölçeği alt boyutlarından güvensiz bağlanma, yabancılaşma ve sosyal yetersizlik alt boyutu puanları arasında negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu bulgulanmıştır.

Araştırma bulgularımıza göre nesne ilişkileri ölçeğinin, yabancılaşma ve sosyal yetersizlik alt boyutları ile matür savunma biçimi puanları arasında negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yukarıda da bahsedildiği gibi psikolojik olgunlaşma daha işlevsel nesne ilişkilerini ve olgunlaşmış savunma mekanizmalarını bir araya getirmektedir. Araştırma bulgularımıza göre yabancılaşma alt boyutuyla beraber sosyal yetersizlik alt boyutu da matür savunmalarla negatif ilişkili bulunmuştur. Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin (BORTTI) Türkçe'ye Uyarlama Çalışması'na (Uluç ve diğerleri, 2015) göre sosyal yetersizlik boyutu sosyal ilişkilerde utangaçlık, karşı cinsle ve arkadaşlarla ilişki kurma güçlükleri ve buna bağlı olarak da sosyal anlamda kendini yetersiz hissetmeyle belirgin olan bir alt boyuttur. Sosyal ilişkilerde kendisini yetersiz bulan, ilişkileri ezici ve yordanamaz olarak gören kişilerin erken dönem nesne ilişkileri işlevselliğinden uzak olmuş olabileceğinden, bu ilişkilerde empati ve güven eksikliğiyle karakterize yabancılaşma (Uluç ve diğerleri, 2015) ile birlikte kişileri ilkel seviyede tutup matür savunmaların kullanımını güçleştirmiş olabilir.

Alanyazında nevrotik savunmalar ile nesne ilişkileri ile ilgili sorunlara dikkat çeken çalışmalar da mevcuttur. Vieten (1998)'in çalışmasında nevrotik savunma biçimleriyle, nesne ilişkileri ölçeğinin güvensiz bağlanma, sosyal yetersizlik ve benmerkezcilik alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir. Moroğlu (2021)'in çalışmasında Bell Nesne İlişkileri Ölçeği genelinden alınan ortalama puanlar ile Savunma Biçimleri Testi Nevrotik Savunma Biçimleri alt boyutundan aldıkları ortalama puanlar arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Gürol Işık (2016)'nın çalışmasında, nevrotik savunma biçimleri puanları ile nesne ilişkileri ölçeği alt boyutlarından, benmerkezcilik ve güvensiz bağlanma puanları arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler olduğu ortaya konmuştur. Benlevi (2022)'nin çalışmasında nevrotik savunmalarla nesne ilişkileri ölçeği alt boyutlarından egosentrizm, yabancılaşma ve güvensiz bağlanma ölçekleri puanları arasında pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır.

Araştırma bulgularımıza göre nesne ilişkileri ölçeğinin, güvensiz bağlanma, egosentrizm ve sosyal yetersizlik alt boyutları ile nevrotik savunma biçimi puanları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada kullanılan savunma mekanizmaları incelendiğinde, nevrotik

savunmaların matür savunmalara göre daha ilkel düzeyde olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, nesne ilişkileri bozuklukları ile nevrotik düzey savunmalar arasında pozitif bir korelasyon oluşmuş olabilir.

Bebeklerde, bölme, yansıtma ve yansıtılabilir özdeşim vb. immatür savunmalarla nesne ilişkileri sürdürülürken; daha üst düzey nesne ilişkileri egonun gelişimi ile birlikte matür savunmalarla karakterizedir (McWilliams, 2017). Yaşamın ilk yıllarında normal olan ilkel savunmaların, yetişkinlik döneminde, aşırı ve katı kullanımı, gerçeği değerlendirmeden, kişilerarası ilişkilere kadar pek çok alanda ortaya çıkmaktadır (Kernberg, 1975). Klein (1958)'e göre sevgiye dayalı nesne ilişkileri olan kişilerde sevgi bir süre sonra kişinin iç dünyasına egemen olarak egonun güçlenmesini sağlar. Ego zayıflığı ise ilkel savunma mekanizmaların kullanımıyla karakterizedir. Bu kuramsal bilgiler, nesne ilişkilerindeki sorunların immatür savunmaların yoğun kullanımıyla kendini gösterebildiği bilgisiyle tutarlı olan araştırma bulgularımız ve alanyazındaki diğer çalışmalar birbiriyle paraleldir.

Alanyazında immatür savunmalarla gerçeği değerlendirmede bozulmalar arasındaki ilişkilere dikkat çeken çalışmalar mevcuttur: Savunma mekanizmalarının yoğun kullanımı ve immatür savunmaların yetişkin bir kişi tarafından kullanılması, kişinin gerçeklik algısında bozulmalara neden olabileceğinden psikopatoloji ile bağlantılandırılmıştır (Cramer, 1987; Perry, Hoglend, Shear, Vaillant, Horowitz, Kardos ve Kagan, 1998; Vaillant, 1994). Vieten (1998)'in çalışmasında, immatür savunmalarla gerçeği değerlendirme ölçeğinin gerçekliğin bozulması, algıların belirsizliği, halüsinasyonlar ve sanrılar alt boyutları arasında, pozitif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Benlevi (2022)'nin çalışmasında immatür savunmalarla gerçeği değerlendirme ölçeğinin gerçekliğin bozulması, algıların belirsizliği, halüsinasyonlar ve sanrılar alt boyutları arasında, pozitif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu ortaya konmuştur. Moroğlu (2021)'in doktora tezinin analiz sonuçlarına göre, Gerçeği Değerlendirme Ölçeği genelinden alınan ortalama puanlar ile Savunma Biçimleri Testi İlkel Savunma Biçimleri alt boyutu puanları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu ortaya konmuştur. Çocukluk çağı travması, ebeveyn bağı ve savunma stilleri ile yetişkin yaşamında psikiyatrik belirtiler arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada, '*olgunlaşmamış savunma tarzının*', psikotiklik ve paranoya ile yoğun ilişkisi vurgulanmıştır (Waikamp, Serralta, Ramos-Lima, Zatti ve Freitas, 2021).

Araştırma bulgularımıza göre Savunma Biçimleri Testi'nin İmmatür Savunmalar Alt Boyut'u ile Gerçekliği Değerlendirme Testi'nin Gerçekliğin Bozulması, Algıların Belirsizliği ve Halüsinasyonlar ve Delüzyonlar Alt Boyut'ları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Vaillant (1976), immatür savunmaların iyi uyum ile negatif, psikopatoloji ile pozitif bir ilişkisi olduğunu vurgulamıştır. Araştırma bulgularımıza göre immatür savunmalar, psikopatolojinin belirleyicilerinden gerçeklik algısında bozulmalarla ilişkilendirilmiştir.

Alanyazında matür ve nevrotik savunmalarla gerçeği değerlendirmede bozulmalar arasındaki ilişkilere dikkat çeken çalışmalar mevcuttur: Vieten (1998)'in çalışmasında, matür savunmalarla gerçeği değerlendirme ölçeğinin algıların belirsizliği alt boyutu arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Öztürk (2021)'e göre egonun kullandığı matür savunmaların en temel özelliği gerçekliği algılama ve gerçekliğe uyum sağlamadır. Kişi dış gerçekliği ilkel savunmalarla sansürlemeden, çarpıtmadan görüp kabul etmesi olgun savunmaların kullanımını beraberinde getirir. Vieten (1998)'in çalışmasında, nevrotik savunmalarla gerçeği değerlendirme ölçeğinin gerçekliğin bozulması, algıların belirsizliği alt boyutları arasında, pozitif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Moroğlu (2021)'e göre nevrotik savunmalarla gerçeği değerlendirme ölçeği genelinden alınan ortalama puanlar arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir.

Araştırma bulgularımıza göre, savunma biçimleri testinin matür savunma biçimi alt boyutu ile gerçekliği değerlendirme ölçeğinin gerçekliğin bozulması, algı belirsizliği ve halüsinasyonlar ve delüzyonlar alt boyutları arasında negatif yönde anlamlı düzeyde ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Savunma biçimleri testinin nevrotik savunma biçimi alt boyutu ile gerçekliği değerlendirme ölçeğinin gerçekliğin bozulması alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkiler olduğu belirlenmiştir.

Kernberg (1980), erken dönem yaşantılarla biçimlenen kişilik örgütlenmesi düzeylerini üç gruba ayırmış ve bu gruplandırmayı, gerçeğin değerlendirilmesine, kendilik-nesne temsillerine ve kullanılan savunmaların düzeyine göre yapmıştır. Bu bağlamda, gerçeklik değerlendirmesi ileri düzeyde bozulmuş, kendilikle nesne

arasında bulunan sınırların iç içe geçtiği ve bütünleşmiş bir kimlik algısı olmayan, psikotik düzey kişilik örgütlenmesi ile gerçeği değerlendirmesi kısmen korunan fakat bütünleşmiş bir kimlik algısı konusunda kafa karışıklığı olan borderline kişilik organizasyonuna sahip kişilerin ilkel düzeydeki savunmaları kullandıklarını belirtmiştir. Bununla birlikte tam bir gerçeği değerlendirme yetisi ve bütünleşmiş bir kimlik algısı olan nevrotik kişilik organizasyonu grubunda olan kişilerin üst düzey savunmaları kullandıklarını belirtmiştir (Kernberg, 1967; 1976). Mc Williams (2017)'e göre sanrılar, halüsinasyonlar, mantık dışı inançlar ve referans fikirleri sayesinde apaçık şekilde psikotik olan kişilere tanı koymak güç değildir. Bu kişilerin aynı zamanda, kendilik tanımlarıyla ilgili kafa karışıklığına sahip oldukları ve kendilikleriyle ilgili en temel konulardan olan bedenleri, yaşları, cinsiyetleri ve cinsel kimlikleriyle ilgili de sorunlar yaşadığı bilinmektedir. Bu kafa karışıklıkları yaşamlarındaki diğer önemli kişilerle ilgili de görülebilmektedir. Bu kişilerin gerçeklik bağlantısının kopuk olduğu veya bu konuda kafalarının karışık olduğu bilinir. Bu kişilerde çevrede olan biteni yorumlamada sorunlar veya olan biteni kendile ilgili olarak yorumlama şekilleri görülebilir. McWilliams (2017)'e göre psikotik düzey kişilik yapısını tanımlayan en temel özellik immatür savunmaların bulunmasıyla beraber matur savunmaların bulunmamasıdır. Tüm bu kuramsal bilgilerin ışığında, matur savunmaların artmasıyla gerçeklik değerlendirmesinin her üç alt boyutundaki puanların azaldığı ve immatür savunmaların artmasıyla gerçeklik değerlendirmesinin her üç alt boyutundaki puanların arttığını gösteren analiz bulgularımız ve alanyazındaki diğer çalışmalar birbiriyle tutarlıdır.

9.4. Çocukluk Çağı Travmalarının Nesne İlişkileri Kalitesi ve Gerçeği Değerlendirme Düzeyi Üzerine Etkisinde Matür, Nevrotik ve İmmatür Savunma Biçimlerinin Aracı Rolüne Yönelik Bulguların Değerlendirilmesi

Mevcut çalışmada çocukluk çağı travmalarının matür, immatür ve nevrotik savunma mekanizmaları aracılığıyla şiddet mağduru kadınların nesne ilişkileri kalitesi ve gerçeği değerlendirme düzeyi üzerine etkisinin incelenmesi hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, öncelikle korelasyon analizi yapılarak çocukluk çağı travmalarının matür, immatür ve nevrotik savunma mekanizmaları ile ilişkisi incelenmiştir. İstatistiksel

olarak anlamlı ilişkiler çocukluk çağı travmaları ile savunma mekanizmalarından matür ve immatür savunmalar arasında tespit edilmiş olup çocukluk çağı travmaları ile nevrotik savunma mekanizmaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir, dolayısıyla nevrotik savunma mekanizmalarının bu değişkenler arasında herhangi bir aracı rolü bulunmamaktadır. Çocukluk çağı travmalarının, nesne ilişkileri kalitesi ve gerçeği değerlendirme düzeyine doğrudan etkisi bulunmadığından, çocukluk çağı travmalarının, nesne ilişkileri kalitesi ve gerçeği değerlendirme düzeyine dolaylı etkisi matür ve immatür savunma biçimleri üzerinden sağlanmakta olup, matür ve immatür savunmaların tam aracı rolü olduğu saptanmıştır. Bu bulguya göre çocukluk çağı travmaları immatür savunma mekanizmalarının kullanımını arttırırken, matür savunmaların kullanımını azaltmakta ve böylelikle bu da sağlıklı olmayan nesne ilişkilerine ve gerçeklik algısında bozulmaya neden olmaktadır. Başka bir ifadeyle çocukluk çağı travmaları sonucunda kullanılan immatür savunma mekanizmaları yetişkinlikte sağlıklı nesne ilişkileri ve bozulmuş gerçeklik algısı üzerinde belirleyici olabilmektedir.

Nesne ilişkileri kuramından yola çıkarak, çocukluk çağı istismar ve ihmal yaşantılarının, çok yoğun düşmanlık içeren bir intrapsişik çevreye karşı kişiyi koruyan bir savunma işlevi gören immatür savunma mekanizmalarının kullanımına neden olması bakımından (Jacobson, 2004) yetişkinlerle olan ilişkilerde ve gerçeklik algısında bozulmaları beraberinde getireceğini düşündürmektedir. Çocukluk çağı travmatik yaşantılarının etkisiyle, baş etmesi hiç kolay olmayan bu anılarla teması koparmak amacıyla immatür savunma mekanizmaları aktifleşmiş olabilir. Çocuğun gelişimsel yapısına ve belirgin olarak da bağlanma biçimine etki eden çocukluk çağı travmaları immatür savunmaların kullanımına zemin hazırlar. Bağlanma biçimindeki aksaklıklar, dış tehditlere karşı cevapları biçimlendiren bir sistem olarak çocuğun dikkatini güvenlik konularına daha fazla yönlendirmesini sağlayarak; keşfetme, yeni deneyimleri kavrama ve kişiler arası ilişki kurabilme gibi farklı konulardaki gelişimini sekteye uğratabilmektedir (Briere, 1996). Bunun yetişkinlik döneminde sağlıklı yakın ilişkiler kurmayı ve sürdürmeyi zorlaştırabileceği öngörülebilir.

Nesne İlişkileri kuramına göre, ilk nesnelerle kurulan ilişkiler sonucu içselleştirilmiş olan nesne temsilleri, çocukluk çağı travmalarıyla, kişinin yetişkinlik döneminde yaşadığı ilişkilerde savunma mekanizmaları sayesinde tekrar aktive

olabilmektedir (Scharff ve Scharff, 1997). Erken çocukluk istismarı ve travmaları, savunma mekanizmalarını tetikler. Bu tür erken dönem olumsuz ve suüstimal edici yaşantılar içe kapanmaya, güvenli, güvenilir ve her zaman erişilebilir bir kaynaktan, yani kişinin kendisinden haz almasına (Vaknin, 2007), bu yüzden de toplumdan izole olmasına ve kişiler arası ilişkilerde yabancılaşmasına neden olmuş olabilir. Daha fazla reddedilmekten ve suüstimal edilmekten korkan çocuk, daha fazla etkileşimden kaçınır ve sevilme ve kendi kendine yetme gibi görkemli fantezilere başvurur. Tekrarlanan incinmelerden kaçınma immatür savunmaların kullanımını arttırarak kişilerle empatinin kurulmaması, başkalarıyla olan ilişkileri kendi varlığı temelinde algılamaya neden olan benmerkezci bir tutuma (Bell, 1995) dönüştürmüş olabilir.

Heinz Kohut, çocukların, büyülu düşünme, her şeye gücü yetme ve her şeyi bilme duyguları ve eylemlerinin sonuçlarına olan inançla karışmış büyüklük kavramlarına sahip olduğunu söyler (Kohut, 1971). Tüm bu kavramlarla beraber çocuğun ebeveynleri ile ilgili duyguları bu yapıları oluşturur. Çocuğun anne babasına karşı duyguları, onların tepkilerine verilen tepkilerdir (onaylama, tamponlama, değıştirme, onaylamama, cezalandırma, hatta taciz). Bakımverenlerin verdiği tepkiler, çocuğun benlik yapılarının korunmasına yardımcı olur. Örneğin, uygun tepkiler olmadan, büyülenme yetişkin hırslarına ve ideallerine dönüştürülemez. Nevrozların, savunma mekanizmalarının, semptomların ve bilinçsiz çatışmaların birikimi olduğu konusunda Freud ile aynı fikirdedir (Vaknin, 2007). Kendilik bozuklukları, ya "görölmek" ya da ebeveynlerin "uzantısı", sadece bir tatmin aracı olarak görölmekten kaynaklanan çocukluk çağı travmalarının sonucudur (Kohut, 1971). Bu tür çocuklar, var olduklarından emin olmayan (öz-süreklilik duygusundan yoksun) veya herhangi bir şeye değeri olduklarından (istikrarlı öz-değeri duygusu veya öz-saygı eksikliği) emin olmayan yetişkinler haline gelirler (Vaknin, 2007). Kohut'un nesne ve özne sevgisi ömür boyu bir arada gider (Kohut, 1971) deyişinden de anlaşılacağı gibi çocukluk çağı travmalarının da etkisiyle uygun geribildirimleri ve aynalanmayı ebeveynlerinden alamayan çocukların benlik gelişiminin yetersiz kalması ve yetişkin nesne ilişkilerinin kalitesinin düşmesi olasıdır. Çalışmamızın bulgularıyla da paralel olarak immatür savunma mekanizmalarının bu ikisi arasındaki etkiyi kuvvetlendirdiği ortaya konmuştur.

SONUÇ

Bu çalışma kapsamında eşi ya da partneri tarafından herhangi bir şiddet türüne maruz kalmış kadınların çocukluk çağı travmalarının nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme düzeyine etkisinde savunma mekanizmalarının aracı rolü incelenmiştir.

Öncelikle şiddet mağduru kadınlardan oluşan örneklemin tanıtılması amacıyla demografik bilgilere yer verilmiştir. Daha sonra her bir ölçeğin alt boyutlarının, birbiriyle olan korelasyonları ve diğer ölçeklerin alt boyutları ile olan korelasyonları incelenmiştir. Sonrasında ölçme modelinde yer alan örtük değişkenlerin birbiriyle ilişkisi ortaya konmuştur. Daha sonra iki aşamalı yapısal modeli test etme aşamasına geçilmiştir. Bunun için öncelikle matür, immatür ve nevrotik savunma mekanizmalarından oluşan aracı değişkenler olmadan çocukluk çağı travmaları örtük değişkeninin nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme örtük değişkenine olan doğrudan etkisinin anlamlı olup olmadığına bakılmıştır. Daha sonra hipotetik modelin test edilmesi amacıyla, yapısal modele, aracı değişken olarak savunma biçimlerinden matür, nevrotik ve immatür savunma biçimleri değişkenleri eklenmiş ve çocukluk çağı travmalarının nesne ilişkileri kalitesi ve gerçeği değerlendirme düzeyi üzerine dolaylı etkisinin hangi savunma biçimleri üzerinden sağlandığına bakılmıştır. Tez çalışmasının sonuçları aşağıda özetlenmiştir.

1. Çocukluk çağı travmaları ile nesne ilişkileri kalitesinde ve gerçeği değerlendirme düzeyinde bozulma arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığı test edilmiştir. Buna göre çocukluk çağı travmaları ölçeği toplam puanları ile nesne ilişkileri ölçeği yabancılaşma, güvensiz bağlanma, egosentrizm ve sosyal yetersizlik alt boyutları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu, çocukluk çağı travmaları ölçeği toplam puanları ile gerçeği değerlendirme ölçeği gerçekliğin bozulması, algı belirsizliği, halüsinasyonlar ve delüzyonlar alt boyutu arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilerek, mevcut hipotez doğrulanmıştır. Araştırma bulgularımız, alanyazındaki diğer araştırmalar ve kuramsal bilgiler birbiriyle tutarlılık göstermektedir.

2. Çocukluk çağı travmaları ile savunma biçimlerinden matür, nevrotik ve immatür savunma biçimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığı test edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, çocukluk çağı travmaları ölçeği toplam puanları ile; savunma biçimleri testi immatur savunmalar alt boyutu puanları arasında pozitif yönlü, savunma biçimleri testi matur ve nevrotik savunmalar alt boyutu puanları arasında negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilerek, mevcut hipotezimiz doğrulanmıştır. Araştırma bulgularımız, nevrotik savunmalar hariç, alanyazındaki diğer araştırmalar ve kuramsal bilgilerle de tutarlılık göstermektedir. Çocukluk çağı travmaları ile nevrotik savunma biçimleri arasındaki ilişkilerle ilgili alanyazındaki araştırmalar birbiriyle ve araştırma bulgularımızla tutarsızdır.

3. Savunma biçimlerinden matür, nevrotik ve immatür savunma biçimleri ile nesne ilişkileri kalitesinde ve gerçeği değerlendirme düzeyinde bozulma arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığı test edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre savunma biçimleri testi immatur savunmalar alt boyutu puanları ile; nesne ilişkileri ölçeği yabancılaşma, güvensiz bağlanma, egosentrizm ve sosyal yetersizlik alt boyutları puanları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı, savunma biçimleri testi matur savunmalar alt boyutu puanları ile; nesne ilişkileri ölçeğinin yabancılaşma ve sosyal yetersizlik alt boyutları ile negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı, savunma biçimleri testi nevrotik savunmalar alt boyutu puanları ile nesne ilişkileri ölçeğinin güvensiz bağlanma, egosentrizm, sosyal yetersizlik alt boyutları ile pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Savunma biçimleri testi immatur savunmalar alt boyutu puanları ile, gerçeği değerlendirme ölçeği gerçekliğin bozulması, algı belirsizliği ve halüsinasyonlar ve delüzyonlar alt boyutları puanları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki, savunma biçimleri testi matur savunmalar alt boyutu puanları ile gerçekliği değerlendirme ölçeğinin gerçekliğin bozulması, algı belirsizliği, halüsinasyonlar ve delüzyonlar alt boyutları ile arasında negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki, savunma biçimleri testi nevrotik savunmalar alt boyutu puanları ile gerçekliği değerlendirme ölçeğinin gerçekliğin bozulması alt boyutları puanları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiş olup hipotezimiz

doğrulanmıştır. Araştırma bulgularımız, alanyazındaki diğer araştırmalar ve kuramsal bilgilerle tutarlılık göstermektedir.

4. Çocukluk çağı travmalarının nesne ilişkileri kalitesi ve gerçeği değerlendirme düzeyi üzerine etkisine matür, nevrotik ve immatür savunma biçimlerinin aracılık edip etmediği incelenmiş ve çocukluk çağı travmalarının nesne ilişkileri kalitesi ve gerçeği değerlendirme düzeyi üzerine etkisine matür ve immatür savunma biçimlerinin tam aracılık etkisi olduğu saptanarak nevrotik savunmalar hariç mevcut hipotezimiz doğrulanmıştır.

Erken dönem travmatik yaşantıların şiddet mağduru kadınların, nesne ilişkileri kalitesi ve gerçeği değerlendirme düzeyi üzerindeki etkisinin araştırma bulgularımız ve literatürdeki başka araştırmalar tarafından da desteklenmiş olduğu ortaya konmuştur. Bireyin çocukluk döneminde deneyimlemiş olduğu travmatik yaşantıların, bugünkü nesne ilişkilerinin kalitesine ve gerçeği değerlendirme düzeyine olumsuz yönde etki ettiği tespit edilmiştir. Ayrıca, araştırma bulgularımız, çocukluk çağı travmaları ile nesne ilişkileri kalitesi ve gerçeği değerlendirme düzeyi arasındaki ilişkide, matür ve immatür savunma mekanizmalarının aracılık rolünü de göstermiştir. Bununla birlikte, şiddet mağduriyeti çok yakın zamanda oluşmuş, şiddet mağduriyeti nedeniyle yasal süreç başlatılmış olan ve yasal süreç devam ederken evliliği devam eden kadınlarla, sosyo-demografik ve klinik verilerin de dahil edildiği analizlerin yapıldığı çalışmaların klinik katkılarının önemli olacağı düşünülmektedir. Yukarıda bahsedilen kategorilere giren kadınların yaşadığı süreçler ve sonuçlarının nitel araştırmalarla ele alınması da bu sürece katkıda bulunabilir. Son olarak, şiddet mağduriyeti olan kadınlarda kişilik ile ilgili ölçeklerin de dahil edilerek yapılacak olan çalışmaların literatüre zenginlik katacağı öngörülmektedir.

KAYNAKÇA

- Acat, Ö. ve Hisar, K. M. (2023). Childhood traumas, ego defense mechanisms, and happiness level in medical students. *Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(1), 34-46.
- Akvardar, Y., Çalak, E., Etaner, U., Hürol, C., Tükel, R., Üçok, A. ve Yücel, B. (2019). *Psikanalitik Kurama Giriş*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Allen, J., ve Lolafaye, C. (1995). Dissociation and vulnerability to psychotic experience: The Dissociative Experiences Scale and the MMPI-2. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 183(10), 615.
- American Academy of Pediatrics Committee on Child abuse and Neglect. (1991). Guideliness for the evaluation of sexual abuse in children. *Pediatrics*, 87, 254-260.
- Amerikan Psikiyatri Birliği. (1994). *Ruhsal bozuklukların tanıs ve istatistiksel el kitabı* (4. baskı). Washington, DC.
- American Psychiatric Association (APA). (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders 5*. Baskı (DSM-5). Washington DC,
- American Psychiatric Association Psychological Association [APA]. (2014). *DSM-5 tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı*. (E. Köroğlu, Çev.). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Anda, R. F., Dong, M., Brown, D. W., Felitti, V. J., Giles, W. H., Perry, G. S., Valerie, E. J., ve Dube, S. R. (2009). The relationship of adverse childhood experiences to a history of premature death of family members. *BMC Public Health*, 9(1), 1-10.
- Andreasen, N. C. (1979). Thought, language, and communication disorders: I. Clinical assessment, definition of terms, and evaluation of their reliability. *Archives of General Psychiatry*, 36(12), 1315-1321.
- Andrews, G., Singh, M., ve Bond, M. (1993). The Defense Style Questionnaire. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 181, 246–256.

- Arcaya, J. M. ve Gerber, G. L. (1990). An object relations approach to the treatment of child abuse. *Psychotherapy*, 27, 619 – 626.
- Arlow, J. A. (2018) Fantasy, Memory, and Reality Testing. *The Psychoanalytic Quarterly*, 87(1), s. 127-148, doi: 10.1080/00332828.2018.1424443.
- Baek, S. (2011). *Defense Mechanism*. Seoul: Korea University Moosangs Right.
- Baker, L., Kenneth, R. S., Westen, D., Nigg, J. T., ve Lohr, N. E. (1992). Malevolence, splitting, and parental ratings by borderlines. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 180(4), 258-264.
- Barlev, A. (2004). *Object relations as a mediator between childhood traumas, parental caregiving and young adult adjustment*. (Doktora Tezi). Michigan State University. Erişim Adresi: <https://www.proquest.com/docview/305158754?pq-origsite=gscholar&fromopenview=true>
- Barnett, D., Manly, J. T. ve Cicchetti, D. (1993). Defining child maltreatment: The interface between policy and research. D. Cicchetti (Ed.), *Child abuse, child development, and social policy* (s. 11-17) içinde. NJ: Ablex Publishing Corporation
- Baumeister, R. F., Dale, K., ve Sommer, K. L. (1998). Freudian defense mechanisms and empirical findings in modern social psychology: Reaction formation, projection, displacement, undoing, isolation, sublimation, and denial. *Journal of personality*, 66(6), 1081-1124.
- Bebbington, P. (2009). Childhood sexual abuse and psychosis: aetiology and mechanism. *Epidemiology and Psychiatric Sciences*, 18(4), 284-293.
- Bebbington, P. E., Bhugra, D., Brugha, T., Singleton, N., Farrell, M., Jenkins, R., ... ve Meltzer, H. (2004). Psychosis, victimisation and childhood disadvantage: evidence from the second British National Survey of Psychiatric Morbidity. *The British Journal of Psychiatry*, 185(3), 220-226.
- Bebbington, P., ve Freeman, D. (2017). Transdiagnostic extension of delusions: schizophrenia and beyond. *Schizophrenia bulletin*, 43(2), 273-282.

- Bebbington, P., Jonas, S., Kuipers, E., King, M., Cooper, C., Brugha, T., ... ve Jenkins, R. (2011). Childhood sexual abuse and psychosis: data from a cross-sectional national psychiatric survey in England. *The British Journal of Psychiatry*, 199(1), 29-37.
- Bell, M. D. (1995). *Bell object relations and reality testing inventory (BORRTI) manual*. California: Western Psychological Services.
- Bell, M. D., Billington, R., ve Becker, B. (1986). A scale for the assessment of object relations: Reliability, validity, and factorial invariance. *Journal of Clinical Psychology*, 42(5), 733-741.
- Bell, M. D., Billington, R. J., ve Becker, B. R. (1985). Scale for the assessment of reality testing: reliability, validity, and factorial invariance. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 53(4), 506.
- Bell, M., Lysaker, P., ve Mestein, R. (1992). Object relations deficits in subtypes of schizophrenia. *Journal of Clinical Psychology*, 48(4), 433-444.
- Bendall, S., Jackson, H. J., Hulbert, C. A., ve McGorry, P. D. (2008). Childhood trauma and psychotic disorders: a systematic, critical review of the evidence. *Schizophrenia Bulletin*, 34(3), 568-579.
- Benjet, C., Borges, G., Méndez, E., Fleiz, C., ve Medina-Mora, M. E. (2011). The association of chronic adversity with psychiatric disorder and disorder severity in adolescents. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 20, 459-468.
- Benlevi, F. Y. (2022). *Bireylerin nesne ilişkileri ve kullandıkları savunma biçimleriyle, tecavüz olgusunda tecavüz yaşıntısı olana ve saldırganı yönelik duyulan empati düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Beres, D. (1956). Ego deviation and the concept of schizophrenia. *The Psychoanalytic Study of The Child*, 11(1), 164-235.
- Bernstein, D. P., ve Fink, L. (1994). *Childhood trauma questionnaire: A retrospective self-report manual*. New York: The Psychological Corporation.

- Bernstein, D. P., Fink, L., Handelsman, L., Foote, J., Lovejoy, M., Wenzel, K., ... ve Ruggiero, J. (1994). Initial reliability and validity of a new retrospective measure of child abuse and neglect. *The American Journal of Psychiatry*, 151(8), 1132-1136.
- Bernstein, E. M., ve Putnam, F. W. (1986). Development, reliability, and validity of a dissociation scale. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 174(12), 727-735.
- Berzenski, S. R., Madden, A. R., ve Yates, T. M. (2019). Childhood emotional abuse characteristics moderate associations with adult psychopathology and caregiving. *Child Abuse & Neglect*, 87, 77-87.
- Blaya, C., Dornelles, M., Blaya, R., Kipper, L., Heldt, E., Isolan, L., ... ve Manfro, G. G. (2006). Do defense mechanisms vary according to the psychiatric disorder?. *Brazilian Journal of Psychiatry*, 28, 179-183.
- Blizard, R. A., ve Bluhm, A. M. (1994). Attachment to the abuser: Integrating object-relations and trauma theories in treatment of abuse survivors. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 31(3), 383.
- Bodur, F. (1999). *Defense Style Questionnaire (Savunma Biçimleri Testi) Ego Savunma Mekanizmaları Testinin Türkçe Form Dil Eşdeğerliği, Güvenirlik ve Geçerlilik Çalışması*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi.
- Bora, A. (2019). *Çocukluk çağı örselenmelerindeki savunma mekanizmaları ve duygu düzenleme güçlüğünün borderline ve narsisistik kişilik örgütlenmeleri üzerindeki etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi.
- Bond, M. (2004). Empirical studies of defense style: Relationships with psychopathology and change. *Harvard review of psychiatry*, 12(5), 263-278.
- Bond, M., Gardner, S. T., Christian, J., ve Sigal, J. J. (1983). Empirical study of self-rated defense styles. *Archives of general psychiatry*, 40(3), 333-338.
- Bowlby, J. (1988), *A Secure Base*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: 1. Attachment*. New York: Basic Books

- Brenner, C. (1974). *An elementary textbook of psychoanalysis*. Anchor.
- Brody, S., ve Costa, R. M. (2020). Rationalization is a suboptimal defense mechanism associated with clinical and forensic problems. *Behavioral & Brain Sciences*, 43.
- Brown, S. M., Rienks, S., McCrae, J. S., ve Watamura, S. E. (2019). The co-occurrence of adverse childhood experiences among children investigated for child maltreatment: A latent class analysis. *Child Abuse & Neglect*, 87, 18-27.
- Briere, J. (1996). A self-trauma model for treating adult survivors of severe child abuse. J. Briere, L. Berliner, J. A. Bulkley, C. Jenny ve T. Reid (Ed.), *The APSAC Handbook on Child Maltreatment* (s.140–157) içinde. Sage Publications, Inc.
- Briere, J. (1988). The long-term clinical correlates of childhood sexual victimization. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 528(1), 327-334.
- Briere, J., ve Runtz, M. (1993). Childhood sexual abuse: Long-term sequelae and implications for psychological assessment. *Journal of Interpersonal Violence*, 8(3), 312-330.
- Brody, Y., ve Rosenfeld, B. (2002). Object relations in criminal psychopaths. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 46(4), 400-411.
- Burger, J. M. (2016). *Kişilik: Psikoloji Biliminin İnsan Doğasına Dair Söyledikleri* (5. Basım). (Çev. İD Erguvan Sarioğlu). İstanbul: Kaktüs Yayınları
- Butchart, A., Phinney Harvey, A., Kahane, T., Mian, M., ve Furniss, T. (2006). *Preventing child maltreatment: a guide to action and generating evidence*. Geneva: World Health Organization.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: PegemYayıncılık.
- Byrne, B. M. (2010). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming*. Routledge.

- Callahan, K. L., ve Hilsenroth, M. J. (2005). Childhood sexual abuse and adult defensive functioning. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 193(7), 473-479.
- Carson, A. T., ve Baker, R. C. (1996). Depression, object relations, and reality testing in women survivors of childhood abuse. *Depression*, 3, 278-285.
- Catalan, A., Angosto, V., Díaz, A., Valverde, C., de Artaza, M. G., Sesma, E., ... ve Gonzalez-Torres, M. A. (2017). Relation between psychotic symptoms, parental care and childhood trauma in severe mental disorders. *Psychiatry Research*, 251, 78-84.
- Chu, J. A., ve Dill, D. L. (1990). Dissociative symptoms in relation to childhood physical and sexual abuse. *The American Journal of Psychiatry*, 147(7), 887-892.
- Cogan, R. ve Porcerelli, J. (1996). Object relations in abusive partner relationships: An empirical investigation. *Journal of Personality Assessment*, 66(1), 106–115.
- Cogan, R., Porcerelli, J. H., ve Dromgoole, K. (2001). Psychodynamics of partner, stranger, and generally violent male college students. *Psychoanalytic Psychology*, 18(3), 515.
- Cohen, D., ve Kim, E. (2020). Sublimation (defense mechanism). *Encyclopedia of personality and individual differences*, 5275-5278.
- Cohen, A. S., Le, T. P., Fedechko, T. L., ve Elvevåg, B. (2017). Can RDoC help find order in thought disorder?. *Schizophrenia Bulletin*, 43(3), 503-508.
- Community Services, Victoria. (1989). *Child protection handbook*. Victoria, Australia: Community Services.
- Costa, R. M. (2020a). Regression (Defense Mechanism). *Encyclopedia of Personality and Individual Differences*, 4346-4348.
- Costa, R. M. (2020b). Undoing (Defense Mechanism). Zeigler-Hill, V., Shackelford, T.K. (eds) *Encyclopedia of Personality and Individual Differences* içinde. Springer, Cham.

- Costa, R.M. (2020c). Displacement (Defense Mechanism). Zeigler-Hill, V., Shackelford, T.K. (eds) *Encyclopedia of Personality and Individual Differences* içinde. Springer, Cham.
- Cramer, P. (1987). The development of defense mechanisms. *Journal of Personality*, 55(4), 597-614.
- Cramer, P. (2003). Defense Mechanisms and Physiological Reactivity to Stress. *Journal of Personality*, 71(2).
- Cramer, P. (2007). Longitudinal study of defense mechanisms: Late childhood to late adolescence. *Journal of Personality*, 75(1), 1-24.
- Cramer, P. (2008). Seven pillars of defense mechanism theory. *Social and Personality Psychology Compass*, 2(5), 1963-1981.
- Cramer, P. (2020). Psychodynamic Perspective of Defense Mechanisms. *The Wiley Encyclopedia of Personality and Individual Differences: Models and Theories*, 147-151.
- Cramer, P., ve Block, J. (1998). Preschool antecedents of defense mechanism use in young adults: A longitudinal study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(1), 159.
- Cutajar, M. C., Mullen, P. E., Ogloff, J. R., Thomas, S. D., Wells, D. L., & Spataro, J. (2010). Psychopathology in a large cohort of sexually abused children followed up to 43 years. *Child Abuse & Neglect*, 34(11), 813-822.
- Çelik, H. E., ve Yılmaz, V. (2016). *Lisrel 9.1 ile yapısal eşitlik modellemesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çelik, H. E., ve Yılmaz, V. (2013). *Yapısal eşitlik modellemesi temel kavramlar uygulamalar programlama*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Daalman, K., Boks, M. P., Diederer, K. M., de Weijer, A. D., Blom, J. D., Kahn, R. S., ve Sommer, I. E. (2011). The same or different? A phenomenological comparison of auditory verbal hallucinations in healthy and psychotic individuals. *The Journal of Clinical Psychiatry*, 72(3), 18878.

- De Bellis, M. D., ve Zisk, A. (2014). The biological effects of childhood trauma. *Child and Adolescent Psychiatric Clinics*, 23(2), 185-222.
- Despland, J. N., Bonsack, C., ve de Roten, Y. (1997). The study of defense mechanisms: History and concepts. *European Psychiatry*, 12(S2), 142s-142s.
- Dimitrijević, A. (2020). Defense mechanisms, contemporary perspectives. *The Wiley Encyclopedia of Personality and Individual Differences: Personality Processes and Individual Differences*, 113-117.
- Draper, B., Pfaff, J. J., Pirkis, J., Snowdon, J., Lautenschlager, N. T., ... Wilson, I. (2008). Long-Term Effects of Childhood Abuse on the Quality of Life and Health of Older People: Results from the Depression and Early Prevention of Suicide in General Practice Project. *Journal of the American Geriatrics Society*, 56(2), 262–271.
- Dube, S. R., Fairweather, D., Pearson, W. S., Felitti, V. J., Anda, R. F., ve Croft, J. B. (2009). Cumulative childhood stress and autoimmune diseases in adults. *Psychosomatic Medicine*, 71(2), 243.
- Dubowitz, H. (2002). Preventing Child Neglect and Physical Abuse: A Role for Pediatricians. *Pediatrics in Review*, 23(6), 191–196.
- Dutton, D. G., Starzomski, A., ve Ryan, L. (1996). Antecedents of abusive personality and abusive behavior in wife assaulters. *Journal of Family Violence*, 11, 113-132.
- Dünya Sağlık Örgütü, (2014). Child maltreatment ("child abuse"). Erişim Adresi: http://search.who.int/search?q=child+abuse&ie=utf8&site=who&client=_en_r&proxystylesheet=_en_r&output=xml_no_dtd&oe=utf8&getfields=doctype. Erişim Tarihi: 01.09.2022.
- Ellenson, G. S. (1985). Detecting a history of incest: A predictive syndrome. *Social Casework*, 66(9), 525-532.
- Elliott, D. M. (1994). Impaired object relations in professional women molested as children. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 31(1), 79.

- Fabrigar, L. R., Wegener, D. T., MacCallum, R. C., ve Strahan, E. J. (1999). Evaluating the use of exploratory factor analysis in psychological research. *Psychological Methods*, 4(3), 272.
- Fairbairn, W. R. D. (1952). *Psychoanalytic studies of the personality*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Fairbairn, W. R. D. (1943). The repression and the return of bad objects (with special reference to the 'war neuroses'). *British Journal of Medical Psychology*, 19, 327-341.
- Fenichel, O. (1945). *The psychoanalytic theory of neurosis*. New York: Norton.
- Ferenczi, S. (1933). *Confusion of tongues between adults and the child. Final contributions to the problems and methods of psychoanalysis*. Balint, M. New York: Brunner/Mazel 156-167 Inedtrans. E. Mosbacher 1980pp.
- Ferenczi, S. (1926). The problem of acceptance of unpleasant ideas: Advances in knowledge of the sense of reality. *The International Journal of Psycho-Analysis*, 7, 312-323.
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS: Book plus code for E version of text* (Vol. 896). London, UK: SAGE Publications Limited.
- Finzi-Dottan, R., ve Karu, T. (2006). From emotional abuse in childhood to psychopathology in adulthood: A path mediated by immature defense mechanisms and self-esteem. *The Journal of Nervous and Mental disease*, 194(8), 616-621.
- Finzi, R., Har-Even, D., Shnit, D., ve Weizman, A. (2002). Psychosocial characterization of physically abused children from low socioeconomic households in comparison to neglected and nonmaltreated children. *Journal of Child and Family Studies*, 11, 441-453.
- Firestone, R. W. (1992). *The Universality of Emotional Child Abuse*. Los Angeles: The Glendon Association.
- Fischer, K. W., ve Ayoub, C. (1995). Affective splitting and dissociation in normal and maltreated children: Developmental pathways for self in relationships. D.

- Cicchetti ve S. L. Toth (Eds.) *Disorders and dysfunctions of the self* (s.149-221) içinde. New York: University of Rochester Press.
- Fonagy, P., Target, M., ve Gergely, G. (1995). Psychoanalytic perspectives on developmental psychopathology. D. Cicchetti ve D. J. Cohen (Eds.), *Developmental psychopathology: Vol. 1. Theory and methods* (s. 504-554) içinde. New York: Wiley.
- Frankel, J. (2002). Exploring Ferenczi's concept of identification with the aggressor: Its role in trauma, everyday life, and the therapeutic relationship. *Psychoanalytic Dialogues*, 12(1), 101-139.
- Freud, A. (1936). *The Ego and the Mechanisms of Defense*. London, UK: Hogarth Press.
- Freud, A. (1966). *The Ego and the Mechanisms of Defense*. New York: International Universities Press.
- Freud, A. (1952). The mutual influences in the development of ego and id: Introduction to the discussion. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 7(1), 42-50.
- Freud, S. (1926). Inhibitions, symptoms and anxiety. *Standard Edition*, 20, 77-154. London, UK: Hogarth
- Freud, S. (1909). Notes upon a Case of Obsessional Neurosis. J. Strachey ve diğ., (Trans.), *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud Volume X* içinde. London: Hogarth Press.
- Freud, S. (1907). Obsessive Actions and Religious Practices. *SE*, 9, 117-127.
- Freud, S. (1915). On narcissism: An introduction. J. Strachey (Ed.) 1957, *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud Vol. 14*, (s.73-102) içinde. London: Hogarth Press.
- Freud, S. (1914). Remembering, repeating and working-through. J. Strachey (Ed. & Trans.), *Standard edition of the complete works of Sigmund Freud Vol. 12* içinde. London: Hogarth Press.
- Freud, S. (1923). *The Ego and the Id*. New York: Norton.

- Freud, S. (1894). The neuro-psychoses of defense. *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, Volume 3*, (s.45-61) içinde. London, UK: Hogarth Press.
- Freud, S. (1986). *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud*. London, UK: Hogarth Press.
- Freud, S., Strachey, J., ve Freud, A. (1953). *The Interpretation of Dreams: Pt. 1.-1900*. Hogarth Press.
- Frosch, J. (1966). A note on reality constancy. RM Loewenstein, LM Newman, M. Schur, ve AJ Solnit (Ed.), *Psychoanalysis—A General Psychology* içinde.
- Gaebel, W., ve Zielasek, J. (2015). Focus on psychosis. *Dialogues in Clinical Neuroscience*, 17(1), 9–18.
- Garbarino, J. (2011). Not all bad treatment is psychological maltreatment. *Child Abuse & Neglect*, 35(10), 797-801.
- Gatchet, R. D., ve Gatchet, A. D. (2017). Hunting Our Bad Selves: Projective Identification and the Case of the West Memphis Three. *Western Journal of Communication*, 81(5), 523-540.
- Geçtan, E. (2006). *Psikodinamik Psikiyatri ve Normaldışı Davranışlar*, 18. Baskı, İstanbul: Metis Yayınevi.
- Gediman, H. K. (1991). Seduction trauma: Complemental intrapsychic and interpersonal perspectives on fantasy and reality. *Psychoanalytic psychology*, 8(4), 381.
- Gencer, M. Z., Ağırman, E., ve Arıca, S. (2019). İstanbul ilinde kadına yönelik şiddet sıklığı ve kadınların şiddet algısı. *Ahi Evran Medical Journal*, 3(1), 18-25.
- George, D., ve Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference 17.0 Update*. 10th Edition. Boston: Pearson,
- Glaser, D. (2002). Emotional abuse and neglect (psychological maltreatment): A conceptual framework. *Child Abuse & Neglect*, 26(6-7), 697-714.
- Gifford, J. (2022). Is it child sexual abuse? A general paediatrician's guide. *Paediatrics and Child Health*, 33(1), 1-5.

- Green, A. H. (1978) Psychopathology of abused children. *Journal of the American Academy of Child Psychiatry*, 17, 92-103.
- Greenberg, J. R., ve Mitchell, S. A. (1983). *Object Relations in Psychoanalytic Theory*. Cambridge, MA and London: Harvard University Press.
- Greene, L. R. (1996). Primitive defenses, object relations, and symptom clusters in borderline psychopathology. *Journal of Personality Assessment*, 67(2), 294-304.
- Groleau, P., Steiger, H., Bruce, K., Israel, M., Sycz, L., Ouellette, A. S., ve Badawi, G. (2012). Childhood emotional abuse and eating symptoms in bulimic disorders: An examination of possible mediating variables. *International Journal of Eating Disorders*, 45(3), 326-332.
- Grøning, L., Haukvik, U. K. H., ve Melle, K. H. (2019). Criminal insanity, psychosis and impaired reality testing in Norwegian law. *Bergen Journal of Criminal Law and Criminal Justice*, 7(1), 27-59.
- Gunderson, J. G., ve Singer, M. T. (1975). Defining borderline patients: An overview. *American Journal of Psychiatry*, 132, 1-10.
- Gur, R. E., ve Gur, R. C. (1975). Defense mechanisms, psychosomatic symptomatology, and conjugate lateral eye movements. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 43(3), 416.
- Gürol Işık, İ. (2016). *Object relations, perceived parental rearing styles, and defense mechanisms in relation to personality traits and symptoms of personality disorders*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Middle East Technical University.
- Habibi, M., Nooripour, R., ve Rahmatian, F. (2016). The Relationship between Individual's Perception of Father's Parenting and Formation of Object Relations and Defense Mechanisms. *Iranian Sociological Review*, 6(2), 61-70.
- Hair, J., Anderson, R. E., ve Tapham, R. L. (1998). *Multivariate data analysis*. New York: Prentice Hall.

- Hair, J., Black, W. C., Babin, B. J. ve Anderson, R. E. (2010) *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson Educational International.
- Hansen, C. F., Torgalsbøen, A.-K., Røssberg, J. I., Andreassen, O. A., Bell, M. D., ve Melle, I. (2012). Object relations and reality testing in schizophrenia, bipolar disorders, and healthy controls: differences in profiles and clinical correlates. *Comprehensive Psychiatry*, 53(8), 1200-1207.
- Hart, M., ve Lewine, R. R. (2017). Rethinking thought disorder. *Schizophrenia Bulletin*, 43(3), 514-522.
- Haslam, Z., ve Taylor, E. P. (2022). The relationship between child neglect and adolescent interpersonal functioning: A systematic review. *Child Abuse & Neglect*, 125, 105510.
- Haviland, M. G., Sonne, J. L., ve Woods, L. R. (1995). Beyond posttraumatic stress disorder: Object relations and reality testing disturbances in physically and sexually abused adolescents. *Journal of the American Academy of Child ve Adolescent Psychiatry*, 34(8), 1054-1059.
- Hinkle, D. E., Wiersma, W., ve Jurs, S. G. (2003). *Applied statistics for the behavioral sciences*, (Vol. 663). Houghton Mifflin College Division.
- Huang, M. C., Schwandt, M. L., Ramchandani, V. A., George, D. T., ve Heilig, M. (2012). Impact of multiple types of childhood trauma exposure on risk of psychiatric comorbidity among alcoholic inpatients. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*, 36(6), 1099-1107.
- Hugdahl, K. (2015). Auditory hallucinations: A review of the ERC “VOICE” project. *World Journal of Psychiatry*, 5(2), 193.
- Ihlevich, D., ve Gleser, G. C. (1993). *Defense mechanisms: Their classification, correlates, and measurement with the Defense Mechanisms Inventory*. United States: Psychological Assessment Resources, Inc.
- Isvoranu, A. M., vanBorkulo, C. D., Boyette, L. L., Wigman, J. T., Vinkers, C. H., Borsboom, D., ve GroupInvestigators. (2017). A network approach to psychosis: pathways between childhood trauma and psychotic symptoms. *Schizophrenia bulletin*, 43(1), 187-196.

- Jacobson, E. (2004). *Kendilik ve nesne dünyası (1. Baskı)* (S. Yazgan, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları (Orijinal çalışma basım tarihi 1964).
- Janssen, I., Krabbendam, L., Bak, M., Hanssen, M., Vollebergh, W., de Graaf, R., ve van Os, J. (2004). Childhood abuse as a risk factor for psychotic experiences. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 109(1), 38-45.
- Jarmas, A. L., ve Kazak, A. E. (1992). Young adult children of alcoholic father depressive experiences, copying styles, and family systems. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 2, 244-251.
- Johnson, B. ve Christensen, L. (2014). *Eğitim araştırmaları: Nicel, nitel ve karma yaklaşımlar (4. baskı)*. (S. B. Demir, Çev. Ed.) Ankara: Eğiten Kitap.
- Johnston, M. H., ve Holzman, P. S. (1979). *Assessing schizophrenic thinking: A clinical and research instrument for measuring thought disorder*. San Francisco: Jossey-Bass
- Jones, E. (1908). Rationalization in everyday life. *Journal of Abnormal Psychology*, 3, 161-169.
- Kaplan, H., Saddock, B., ve Grebb, J. (1994). *Synopsis of psychiatry: Behavioral sciences clinical psychiatry (7th ed.)*. Baltimore: Williams & Wilkins.
- Kempe, C. H., Silverman, F. N., Steele, B. F., Droegemueller, W., ve Silver, H. K. (1962). The battered-child syndrome. *Jama*, 181(1), 17-24.
- Kepner, J. I. (1990) *Healing tasks in psychotherapy with adult survivors of childhood abuse*. Unpublished Manuscript.
- Kernberg, O. F. (1975). *Borderline conditions and pathological narcissism*. Nortvale, NJ: Jason Aranson.
- Kernberg, O. F. (1967). Borderline personality organization. *Journal of American Psychoanalysis Association*, 15, 641-685.
- Kernberg, O. F. (1980). *Internal world and external reality: Object relations theory applied*. New York: Aranson.
- Kernberg, O. F. (1976). *Object relations theory and clinical psychoanalysis*. New York: Aronson.

- Kernberg, O. F. (1995a). Omnipotence in the transference and in the counter transference. *The Scandinavian Psychoanalytic Review*, 18(1), 2-21.
- Kernberg, O. F. (1995b). Psychoanalytic object relations theories. B.E Moore, B.D Fine (Eds.), *Psychoanalysis: The Major Concepts* (s.450-462) içinde. New Haven, CT: Yale University Press
- King, D. C., Abram, K. M., Romero, E. G., Washburn, J. J., Welty, L. J., ve Teplin, L. A. (2011). Childhood maltreatment and psychiatric disorders among detained youths. *Psychiatric Services*, 62(12), 1430-1438.
- Klein, H. S. (1974). Transference and defense in manic states. *The International Journal of Psychoanalysis*, 55, 261–268.
- Klein, M. (1977). *Envy and gratitude and other works 1946-1963*. New York: A Delta Book.
- Klein, M. (1948). *Mourning and its relation to manic-depressive states. Contributions to psycho-analysis, 1921-1945*, (s.311-338) içinde. London: Hogarth Press
- Klein, M. (1946). Notes on some schizoid mechanisms. *International Journal of Psycho-Analysis*, 27, 99-110.
- Klein, M. (1958). On the development of mental functioning. *The Writings of Melanie Klein*, (s. 236-246) içinde, 3. London: Hogarth Press.
- Klein, M. (1973). *Psychoanalysis of Children*. London: Hogarth Press.
- Klein, M. (1930). The importance of symbol-formation in the development of the ego. *International Journal of Psychoanalysis*, 11(1), 24-39.
- Klein, M. (1955). The psychoanalytic play technique: Its history and significance. D. E. Scharff (ed.), *Object relations theory and practice* içinde. Northvale: Jason Aronson.
- Klein, M. (1975). *The writings of Melanie Klein: Love, guilt and reparation and other works 1921-1945*, (Vol. 1, No. 103). New York : Free Press
- Klein, S. (1980) Autistic phenomena in neurotic patients. *International Journal of Psychoanalysis*, 61, 395–402.

- Knoll, M., Starrs, C. J., ve Perry, J. C. (2020). Rationalization (defense mechanism). *Encyclopedia of personality and individual differences*, 4301-4305.
- Koenigsberg, H. W. (2010). Affective instability: toward an integration of neuroscience and psychological perspectives. *Journal of Personality Disorders*, 24(1), 60-82.
- Kohut, H. (1977). *Kendiliğin yeniden yapılanması*. (O. Cebeci, çev.) 3. Baskı, İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Kohut, H. (1971). *The analysis of the self*. New York: International Universities Press.
- Kong, S., ve Bernstein, K. (2009). Childhood trauma as a predictor of eating psychopathology and its mediating variables in patients with eating disorders. *Journal of Clinical Nursing*, 18(13), 1897-1907.
- Korkmaz, S., Kazgan, A., Yıldız, S., Gönen, M., Demir, C. F., Erten, Z., ve Önalın, E. (2020). Analysis of Childhood Traumas and Defense Styles in Patients With Tension Headache. *The Primary Care Companion for CNS Disorders*, 22(5), 26814.
- Krug, E. G., Mercy, J. A., Dahlberg, L. L., Zwi, A. B. Ve Lozano, R. (2002). The world report on violence and health. *The Lancet*, 360(9339), 1083-1088.
- Kuzey Carolina Genel Tüzüğü. (tarih yok). *Bölüm 110, Çocuk Koruma, Madde 8, Bölümler 110-117*. Erişim Adresi: https://ncchildcare.ncdhhs.gov/Portals/0/documents/pdf/C/Chapter_110_General_Statutes_Child_Care_Facilities_01-16-Eng.pdf
- Kyei, J. J. (2015). *The relationship between childhood experiences and adult interpersonal functioning and wellbeing: results from a Ghanaian sample*. (Doktora Tezi). Rutgers University, Graduate School of Applied and Professional Psychology.
- Laughlin, H. P. (1979). *The Ego and its Defenses*. New York: J. Aronson.

- Lewis, D. O. (1992). From abuse to violence: Psychophysiological consequences of maltreatment. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 31(3), 383-391.
- Leeb, R. T., Paulozzi, L. J., Melanson, C., Simon, T. R., ve Arias, I. (2008). *Child Maltreatment Surveillance: Uniform Definitions for Public Health and Recommended Data Elements*. Center for Disease Control and Prevention. National Center for Injury Prevention and Control. Atlanta: CDC
- Mahler, M. S. (1967). On human symbiosis and the vicissitudes of individuation. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 15(4), 740-763.
- Mahler, M. S. (1960). Perceptual de-differentiation and psychotic 'object relationship'. *The International Journal of Psycho-Analysis*, 41, 548.
- Malden, MA., Wiley-Blackwell Pleck, J. H., ve Hofferth, S. L. (2008). Mother involvement as an influence of father involvement with early adolescents. *Fathering: A Journal of Theory, Research, & Practice about Men as Fathers*, 6(3), 267-286
- Malinosky-Rummell, R. R., ve Hoier, T. S. (1991). Validating measures of dissociation in sexually abused and nonabused children. *Behavioral Assessment*, 13(4), 341-357.
- Manful, E., ve Abdullah, A. (2018). Conceptualisation of child neglect: A Ghanaian practice narrative. *International Social Work*, 64(3), 341-353.
- Mamur, B. (2020). *Yetişkin bireylerin çocukluk çağı travmaları, nesne ilişkileri ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Mbagaya, C., Oburu, P., ve Bakermans-Kranenburg, M. J. (2013). Child physical abuse and neglect in Kenya, Zambia and the Netherlands: a cross-cultural comparison of prevalence, psychopathological sequelae and mediation by PTSS. *International Journal of Psychology*, 48(2), 95-107.
- McWilliams, N. (2017). *Psikanalitik tanı: Klinik süreç içinde kişilik yapısını anlamak* (Çev: E. Kalem). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- Meehl, P. E. (1962). Schizotaxia, schizotypy, schizophrenia. *American Psychologist*, 17(12), 827.
- Merikangas, J. R. (2016). Extreme Beliefs Mistaken for Psychosis. *The Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law*, 44(3), 407-407.
- Millon, T., Grossman, S. D., Millon, C. M., Meagher, S. E., ve Ramnath, R. (2019). *Modern Yaşamda Kişilik Bozuklukları* (Çevirmen EO Gezmiş). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Milner, J. S. (1986). *The child abuse potential inventory: Manual*, 2nd edn. NC: Psyctec, Webster.
- Mitrani, J. L. (1992) On the survival function of autistic manoeuvres in adultpatients. *International Journal of Psychoanalysis*, 73, 549-59.
- Money, J. (1988). *Gay, straight, and in-between: The sexology of erotic orientation*. New York: Oxford University Press.
- Monette, D. R., Sullivan, T. J., ve De Jong, C. R. (1990). *Applied social research*. New York: Harcourt Broce Jovanovich, Inc.
- Morgan, C., ve Fisher, H. (2007). Environment and schizophrenia: environmental factors in schizophrenia: childhood trauma—a critical review. *Schizophrenia Bulletin*, 33(1), 3-10.
- Morgan, C. J., Coleman, M. J., Ulgen, A., Boling, L., Cole, J. O., Johnson, F. V., ... ve Levy, D. L. (2017). Thought disorder in schizophrenia and bipolar disorder probands, their relatives, and nonpsychiatric controls. *Schizophrenia Bulletin*, 43(3), 523-535.
- Moroğlu, A. K., (2021). *İlişki Dışı İlişki (Aldatma) Eğiliminin Nesne İlişkileri Kuramı Çerçevesinde İncelenmesi: İlişki Doyumu ve Savunma Mekanizmalarının Aracılık Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Arel Üniversitesi, Lisanüstü Eğitim Enstitüsü.
- Nafziger, S. (2022). *Exploring the role of defense styles in the relationship between childhood adversity and vicarious trauma*. (Doktora Tezi). James Madison Üniversitesi.

- Nikam, V. B., ve Uplane, M. M. (2013). Adversity Quotient and Defense Mechanism of Secondary School Students. *Universal Journal of Educational Research*, 1(4), 303-308.
- Nissen, B. (2008). On the determination of autistoid organizations in non-autistic adults. *The International Journal of Psychoanalysis*, 89(2), 261-277.
- Ogden, T. H. (1982). *Projective Identification and Psychotherapeutic Technique*. New Jersey: Jason Aronson.
- O'Hagan, K. P. (1995). Emotional and psychological abuse: Problems of definition. *Child Abuse & Neglect*, 19(4), 449-461.
- Ornduff, S. R., ve Kelsey, R. M. (1996). Object relations of sexually and physically abused female children: A TAT analysis. *Journal of Personality Assessment*, 66(1), 91-105.
- Opdal, L. C. (2007). Erotization of the analytic situation. *The Scandinavian Psycho-Analytic Review*, 30, 2-12.
- Owens, T. H. (1984). Personality traits of female psychotherapy patients with a history of incest: A research note. *Journal of Personality Assessment*, 48(6), 606-608.
- Öztürk, E. (2020). Psikotarih, travma ve dissosiyasyon: Çocukluk çağı travmaları, savaşlar ve dissosiyasyonun anamnezi. *Psikotarih*, (s.1-21) içinde. Ankara: Türkiye Klinikleri.
- Öztürk, E., Derin, G., ve Okudan, M. (2020). Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travmaları ile Savunma Mekanizmaları ve Kendine Zarar Verme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Türkiye Klinikleri Adli Tıp ve Adli Bilimler Dergisi*, 17(1), 10-24.
- Öztürk, G. (2021). Covid-19 salgınına yönelik koruyucu sağlık davranışlarının kişilik yapıları ve savunma mekanizmaları üzerinden değerlendirilmesi. *Social Sciences Research Journal*, 10(3), 564-579.
- Öztürk, M. O., ve Uluşahin, A. (2018). *Ruh sağlığı ve bozuklukları* (15. baskı). Nobel Tıp Kitabevleri: Ankara.

- Parnas, J. (2013). The Breivik case and “conditio psychiatrica”. *World Psychiatry*, 12(1), 22-23.
- Perry, J. C. (1990). *Defense mechanism rating scales: Manual* (5th ed.). Boston: Cambridge University.
- Perry, J. C., ve Herman, J. L. (1992). Trauma and Defense in the Etiology of Borderline Personality Disorder. J. Paris (Ed.), *Borderline Personality Disorder. Etiology and Treatment* (s.123-139) içinde. Washington, D.C.: American Psychiatric Press,
- Perry, J. C., Hoglend, P., Shear, K., Vaillant, G. E., Horowitz, M., Kardos, M. E., ve Kagan, D. (1998). Field trial of a diagnostic axis for defense mechanisms for DSM-IV. *Journal of Personality Disorders*, 12(1), 56-68
- Piaget, J. (1951). Principal factors determining the intellectual evolution from childhood to adult life. D. Rapaport (Ed.), *Organization and Pathology of Thought* içinde. New York: Columbia University Press.
- Polat, O. (2007a). *Klinik Adli Tıp*. 3. Baskı, 177-191. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Polat, O. (2007b). *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı: Tanımlar*. Ankara.
- Pollock, C., ve Andrews, G. (1989). Defense styles associated with specific anxiety disorders. *The American Journal of Psychiatry*, 146(11), 1500-1502.
- Ponsi, M. (2020). Acting Out (Defense Mechanism). *Encyclopedia of Personality and Individual Differences* (s.30-34) içinde. Cham: Springer International Publishing.
- Price, J. P. (2007). Cognitive schemas, defence mechanisms and post-traumatic stress symptomatology. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 80, 343-353.
- Proctor, L. J. ve Dubowitz, H. (2014). Child neglect: Challenges and controversies. J.E. Korbin, R.D. Krugman (Eds.), *Handbook of child maltreatment* (s. 27-61) içinde. Dordrecht: Springer.
- Prodgers, A. (1984). Psychopathology of the physically abusing parent: A comparison with the borderline syndrome. *Child Abuse & Neglect*, 8(4), 411-424.

- Read, J., Agar, K., Argyle, N., ve Aderhold, V. (2003). Sexual and physical abuse during childhood and adulthood as predictors of hallucinations, delusions and thought disorder. *Psychology and Psychotherapy: Theory, research and practice*, 76(1), 1-22.
- Read, J., Fink, P., Rudegeair, T., Felitti, V., ve Whitfield, C. (2008). Child maltreatment and psychosis: a return to a genuinely integrated bio-psycho-social model. *Clinical Schizophrenia & Related Psychoses*, 2(3), 235-254.
- Read, J., ve Gumley, A. (2008). Can attachment theory help explain the relationship between childhood adversity and psychosis?. *Attachment*, 2(1), 1-35.
- Read, J., van Os, J., Morrison, A. P., ve Ross, C. A. (2005). Childhood trauma, psychosis and schizophrenia: a literature review with theoretical and clinical implications. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 112(5), 330-350.
- Roche, E., Creed, L., MacMahon, D., Brennan, D., ve Clarke, M. (2015). The epidemiology and associated phenomenology of formal thought disorder: a systematic review. *Schizophrenia Bulletin*, 41(4), 951-962.
- Romans, S. E., Martin, J. L., Morris, E., ve Herbison, G. P. (1999). Psychological defense styles in women who report childhood sexual abuse: A controlled community study. *American Journal of Psychiatry*, 156(7), 1080-1085.
- Roques, M., Pommier, F., Mazoyer, A. V. (2014). Çocuklukta istismara uğramış yetişkinlerin somatik dağılıma durumundaki yılmazlıklarına projektif yaklaşım (Z. Okçuoğlu Kadioğlu, çev.). *Yansıtma Psikopatoloji ve Projektif Testler Dergisi*, 22, 35-45.
- Rosenthal, K. (1988). The inanimate self in adult victims of child abuse and neglect. *Social Casework*, 69(8), 505-510.
- Rosenthal, R. J. (1986). The pathological gambler's system for self-deception. *Journal of Gambling Behavior*, 2, 108-120.
- Ross, C. A., Joshi, S., ve Currie, R. (1991). Dissociative experiences in the general population: A factor analysis. *Psychiatric Services*, 42(3), 297-301.

- Ross, C. A., Joshi, S., ve Currie, R. (1990). Dissociative experiences in the general population. *American Journal of Psychiatry*, 147(11), 1547-1552.
- Rothbaum, F., Weisz, J. R., ve Snyder, S. S. (1982). Changing the world and changing the self: A two-process model of perceived control. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 42(1), 5.
- Rush, E., ve La Nauze, A. (2006). *Corporate paedophilia: the sexualisation of children in Australia*. Australian Capital Territory: The Australian Institute.
- Sadock, B. J., Sadock, V. A., ve Ruiz, P. (2016). *Psikiyatri: Davranış Bilimleri/Klinik Psikiyatri* (11 b.). A. Bozkurt, Çev. İstanbul: Güneş Tıp Kitabevleri.
- Sanders, B., ve Giolas, M. H. (1991). Dissociation and childhood trauma in psychologically disturbed adolescents. *The American Journal of Psychiatry*, 148(1), 50-54.
- Schaf, D. V. (2011). *Estudo de fatores psicodinâmicos e neurobiológicos em psicoterapia psicodinâmica*. (Yüksek Lisans Tezi). Erişim adresi: <https://www.lume.ufrgs.br/bitstream/handle/10183/35036/000791371.pdf?sequence=1>
- Scharff, J. S. ve Scharff, D. E. (1997). Object relations couple therapy. *American Journal of Psychotherapy*. 51(2), 141-173.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., ve Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Sedlak, A. J., Mettenburg, J., Basena, M., Peta, I., McPherson, K., Greene, A., ve Li, S. (2010). *Fourth national incidence study of child abuse and neglect (NIS-4)*. Washington, DC: US Department of Health and Human Services.
- Segal, D. L., Coolidge, F. L., ve Mizuno, H. (2007). Defense mechanism differences between younger and older adults: A cross-sectional investigation. *Aging and mental health*, 11(4), 415-422.
- Selvi, Y., Besiroglu, L., Aydin, A., Gulec, M., Atli, A., Boysan, M., ve Celik, C. (2012). Relations between childhood traumatic experiences, dissociation, and

- cognitive models in obsessive compulsive disorder. *International Journal of Psychiatry in Clinical Practice*, 16(1), 53-59.
- Sharma, P., ve Sinha, U. K. (2010). Defense mechanisms in mania, bipolar depression and unipolar depression. *Psychological Studies*, 55(3), 239-247.
- Spaccarelli, S. (1994). Stress, appraisal, and coping in child sexual abuse: a theoretical and empirical review. *Psychological Bulletin*, 116(2), 340.
- Spinhoven, P., Bamelis, L., Haringsma, R., Molendijk, M. ve Arntz, A. (2012). The consistency of reporting sexual and physical abuse during psychological treatment of personality disorder: An explorative study. *Journal of Behaviour Therapy and Experimental Psychiatry*, 43(1), S43-S50.
- St. Clair, M., ve Wigren, J. (2004). *Object relations and self psychology: An introduction*. Canada: Brooks/Cole
- Steiner, H., Araujo, K. B., ve Koopman, C. (2001). The response evaluation measure (REM-71): A new instrument for the measurement of defenses in adults and adolescents. *American Journal of Psychiatry*, 158(3), 467-473.
- Stern, D. (1985). *The interpersonal world of the infant: A view from psycho analysis and developmental psychology*. New York: Basic Books.
- Stoller, R. J. (1975). *Perversion*. New York: Pantheon.
- Summers, F. (1994). *Object relations theories and psychopathology: A comprehensive text*. London: TheAnalyticPress.
- Summit, R. C. (1983). The child sexual abuse accomodation syndrome. *Child Abuse & Neglect*, 7(2), 177-193.
- Şar, V., ve Öztürk, E. (2006). What Is Trauma and Dissociation?. *Journal of Trauma Practice*, 4(1-2), 7-20.
- Şar, V., Öztürk, E., ve İkikardeş, E. (2012). Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin Türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenirliği. *Türkiye Klinikleri*, 32(4), 1054-1063.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş:temel ilkeler ve LISREL uygulamaları*. Ekinoks.

- Taskent, V., Karadag, F., Topcuoglu, V., Akduman, I., ve Evren, C. (2011). Psychological defense mechanisms, childhood traumas and dissociative experiences in patients with drug and alcohol dependency. *Turk Psikiyatri Dergisi*, 22, 58.
- Teicher, M. H., Glod, C. A., Surrey, J., ve Swett Jr, C. (1993). Early childhood abuse and limbic system ratings in adult psychiatric outpatients. *The Journal of Neuropsychiatry and Clinical Neurosciences*, 5(3), 301-306.
- Teicher, M. H., ve Samson, J. A. (2013). Childhood maltreatment and psychopathology: A case for ecophenotypic variants as clinically and neurobiologically distinct subtypes. *American Journal of Psychiatry*, 170(10), 1114-1133.
- Terr, L. C. (1991). Childhood traumas: An outline and overview. *American Journal of Psychiatry*, 148, 10-20.
- Trijsburg, R. W., Van T'Spijker, A., Van, H. L., Hesselink, A. J., ve Duivenvoorden, H. J. (2000). Measuring overall defensive functioning with the Defense Style Questionnaire: A comparison of different scoring methods. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 188(7), 432-439.
- Trotta, A., Murray, R. M., ve Fisher, H. L. (2015). The impact of childhood adversity on the persistence of psychotic symptoms: a systematic review and meta-analysis. *Psychological Medicine*, 45(12), 2481-2498.
- Tustin, F. (1981). *Autistic States in Children*. London: Routledge.
- Twomey, H. B., Kaslow, N. J., ve Croft, S. (2000). Childhood maltreatment, object relations, and suicidal behavior in women. *Psychoanalytic Psychology*, 17(2), 313-335.
- Uluç, S., Tüzün, Z., Haselden, M., ve Erbaş, S. P. (2015). Bell nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeğinin (BORRTI) Türkçe 'ye uyarlama çalışması. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 18(4), 112-123.
- U.S. Department of Healthand Human Services (HHS). (2022). *Administration for Children and Families, Children's Bureau. Child maltreatment 2020*. Erişim adresi: <https://www.acf.hhs.gov/cb/data-research/child-maltreatment>

- Vaillant, G. E. (1977). *Adaptation to life*. Boston: Little, Brown and Company.
- Vaillant, G. E. (1992). *Ego mechanisms of defense: A guide for clinicians and researchers*. Washington, DC: American Psychiatric Press.
- Vaillant, G. E. (1994). Ego mechanisms of defense and personality psychopathology. *Journal of Abnormal Psychology*, 103(1), 44.
- Vaillant, G. E. (2011). Involuntary coping mechanisms: a psychodynamic perspective. *Dialogues in Clinical Neuroscience*, 13, 366-370.
- Vaillant, G. E. (1976). Natural history of male psychological health: V. The relation of choice of ego mechanisms of defense to adult adjustment. *Archives of General Psychiatry*. 33(5), 535-545.
- Vaillant, G. E. (1975). Sociopathy as a human process. *Archives of General Psychiatry*, 32, 178-183.
- Vaillant, G. E. (1971). Theoretical hierarchy of adaptive ego mechanisms: a 30-year follow-up of 30 men selected for psychological health. *Archives of General Psychiatry*, 24, 107-118.
- Vaknin, S. (2007). *Malignant self love: Narcissism revisited*. Narcissus Publishing.
- Van der Kolk, B. A. (2005). Child abuse and victimization. *Psychiatric Annals*, 35(3), 376-378.
- Van der Kolk, B. A., ve Fisler, R. (1995). Dissociation and the fragmentary nature of traumatic memories: Overview and exploratory study. *Journal of Traumatic Stress*, 8, 505-525.
- Van Os, J., Linscott, R. J., Myin-Germeys, I., Delespaul, P., ve Krabbendam, L. J. P. M. (2009). A systematic review and meta-analysis of the psychosis continuum: evidence for a psychosis proneness–persistence–impairment model of psychotic disorder. *Psychological Medicine*, 39(2), 179-195.
- Varese, F., Smeets, F., Drukker, M., Lieveverse, R., Lataster, T., Viechtbauer, W., ... ve Bentall, R. P. (2012). Childhood adversities increase the risk of psychosis: a meta-analysis of patient-control, prospective-and cross-sectional cohort studies. *Schizophrenia Bulletin*, 38(4), 661-671.

- Veale, D. (2002). Over-valued ideas: a conceptual analysis. *Behaviour Research and Therapy*, 40(4), 383-400.
- Vieten, C. (1998). *Revisiting the alcoholic personality: object relations, affect regulation, and defense styles in alcoholic sibling pairs*. California Institute of Integral Studies.
- Waikamp, V., Serralta, F. B., Ramos-Lima, L. F., Zatti, C., ve Freitas, L. H. M. (2021). Relationship between childhood trauma, parental bonding, and defensive styles and psychiatric symptoms in adult life. *Trends in Psychiatry and Psychotherapy*, 43, 225-234.
- Waters, F., Blom, J. D., Jardri, R., Hugdahl, K., ve Sommer, I. E. C. (2018). Auditory hallucinations, not necessarily a hallmark of psychotic disorder. *Psychological medicine*, 48(4), 529-536.
- Weinstock, A. R. (1967). Family environment and the development of defense and coping mechanisms. *Journal of Personality and Social Psychology*, 5(1), 67.
- Wekerle, C., Leung, E., Wall, A. M., MacMillan, H., Boyle, M., Trocme, N., ve Waechter, R. (2009). The contribution of childhood emotional abuse to teen dating violence among child protective services-involved youth. *Child Abuse & Neglect*, 33(1), 45-58.
- Westen, D. (1991). Clinical assessment of object relations using the TAT. *Journal of Personality Assessment*, 56(1), 56-74.
- Whitfield, C. L., Dube, S. R., Felitti, V. J., ve Anda, R. F. (2005). Adverse childhood experiences and hallucinations. *Child Abuse & Neglect*, 29(7), 797-810.
- Widiger, T. A. (1992). Categorical versus dimensional classification: Implications from and for research. *Journal of Personality Disorders*, 6(4), 287-300.
- Wolock, I., ve Horowitz, B. (1984). Child maltreatment as a social problem: the neglect of neglect. *American Journal of Orthopsychiatry*, 54(4), 530.
- World Health Organization (2002). *World Report on Violence and Health*. Geneva.

- World Health Organization. (1999). *Report of the consultation on child abuse prevention, 29-31 March 1999, WHO, Geneva* (No. WHO/HSC/PVI/99.1). World Health Organization.
- World Health Organization. (1992). *The ICD-10 classification of mental and behavioural disorders: clinical descriptions and diagnostic guidelines* (Vol. 1). World Health Organization.
- Yılmaz, N., Gençöz, T., ve Ak, M. (2007). Savunma Biçimleri Testi'nin psikometrik özellikleri: Güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 18(3), 244-253.
- Young, R., Lennie, S., ve Minnis, H. (2011). Children's perceptions of parental emotional neglect and control and psychopathology. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 52(8), 889-897.
- Zlotnick, C., Johnson, J., Kohn, R., Vicente, B., Rioseco, P., ve Saldivia, S. (2008). Childhood trauma, trauma in adulthood, and psychiatric diagnoses: results from a community sample. *Comprehensive Psychiatry*, 49(2), 163-169.
- Zosky, D. L. (1999). The application of object relations theory to domestic violence. *Clinical Social Work Journal*, 27, 55-69.

EK 1. Kişisel Bilgi Formu

1.Yaşınız:

2.Eğitim Durumunuz:

3.Mesleğiniz

4.Çalışma Durumunuz

5.Gelir Düzeyiniz:

6.Medeni Durumunuz:

7.Kimlerle yaşıyorsunuz:

8.Çocuk sayınız: Cinsiyeti/Cinsiyetleri Yaşı/Yaşları:

9.Bir ilaç kullanmanızı gerektirecek süreğen bir rahatsızlığınız var mı?

10.Psikiyatrik bir tedavi alıyor musunuz?

11.Çocuğunuz daha önce ruhsal (psikolojik/fiziksel) bir rahatsızlık geçirdi mi?

EK 2. Bell Nesne İlişkileri Ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği (BORRTI)

Her bir maddeyi dikkatlice okuyun. Daha sonra sizin yanıtınız olan harfi işaretleyin. Eğer madde içinde söz edilen durum sizin için doğruysa Doğru sütununda yer alan D harfini işaretleyin. Eğer madde içinde söz edilen durum sizin için doğru değilse Yanlış sütununda yer alan Y harfini işaretleyin. Her bir madde için sadece bir tane harfi işaretleyin. Hiç atlamadan tüm maddeleri yanıtlayın.

Maddeler		D	Y
1.	En az bir tane tutarlı ve doyurucu ilişkim var.		
2.	Bazen içime şeytan girmiş olduğunu düşünürüm.		
3.	Eğer biri benden hoşlanmazsa o kişiye iyi davranmak için her zaman daha fazla uğraşırım.		
4.	Sonsuza kadar inzivaya çekilmek isterdim.		
5.	Genellikle bazı şeylerin gerçekten mi olduğuna yoksa rüyada mı gerçekleştiğine karar vermekte zorlanırım.		
6.	Birdenbire içime kapanabilir ve haftalarca kimseyle konuşmayabilirim.		
7.	Algılarım doğru olmasa da, bunun hemen farkına varırım ve kendimi kolayca düzeltebilirim.		
8.	Genellikle bana en yakın olanları eninde sonunda incitirim.		
9.	Alkol ya da esrar kullanmak zihnimi öylesine şiddetli etkileyebilir ki, neyin gerçek olduğundan emin olamayabilirim.		
10.	İnsanların üzüntülerini kontrol etme becerilerinin ya çok az olduğuna ya da hiç olmadığına inanırım.		
11.	Çevremdekiler bana bir yetişkinden çok, çocukmuşum gibi davranır.		
12.	Halüsinasyonlar (aslında var olmayan şeyler görme ya da duyma) yaşarım.		
13.	İyi tanıdığım biri uzaklara giderse, onu özleyebilirim.		
14.	Aile ilişkilerimi bozmadan evdeki anlaşmazlıklarla uğraşabilirim.		
15.	Günlerce gerçeklikle bağlantımın koptuğunu hissederim.		
16.	Eleştirilmeye karşı son derece hassasım		
17.	İnsanlar üzerinde güç kullanmaktan gizli bir zevk duyarım.		
18.	Bazen istediğimi elde etmek için hemen hemen her şeyi yaparım.		
19.	Gizemli güçlere sahibim.		
20.	Bana yakın olan biri tüm dikkatini bana vermediğinde, çoğu kez kendimi incinmiş ve reddedilmiş hissederim.		
21.	Genellikle, yeni bir durumu hızlıca değerlendirebilirim.		
22.	Eğer biriyle yakınlaşmaya başlarsam ve bu kişi güvenilmez biri çıkarsa, olaylar bu hale geldiği için kendimden nefret edebilirim.		
23.	Hemen hemen hiçbir zaman gerçeklik algımın doğruluğundan şüphe etmek için bir nedenim yoktur.		
24.	Kendi duygularımı bilirim.		
25.	Birine yakınlaşmak benim için zordur.		
26.	Cinsel yaşamım tatmin edicidir.		
27.	Bana karşı düzenlenen bir komplo var.		

Maddeler		D	Y
28.	Başkalarının benden beklediği gibi biri olmaya çalışırım.		
29.	Bir ilişki ne kadar kötüye giderse gitsin, ona asılırım.		
30.	Bir dış güç tarafından düşüncelerimin benden alınıp götürüldüğünü hissedirim.		
31.	Olaylar/durumlar hakkında genellikle güçlü fikirlerim yoktur.		
32.	Çevremdekiler üzerinde hiçbir etkim yoktur.		
33.	Kendi isteğim dışında konuşmaya veya hareket etmeye zorlanan bir robot olduğumu hissediyorum.		
34.	İnsanlar, onları görmediğimde yoktur.		
35.	Sıklıkla insanların davranışlarından gerçekte olmayan şeyler çıkarırım.		
36.	Hayatta çok incitildim.		
37.	En derin duygularımı paylaşabildiğim ve benimle böyle duygularını paylaşan biri var.		
38.	Bana karşı bir komplo kurulduğuna inanıyorum.		
39.	Ne kadar kaçınmaya çalışırsam çalışayım, en önemli ilişkilerimde aynı zorluklar ortaya çıkar.		
40.	Takip ediliyorum.		
41.	Biriyle tamamen “bir” olmak için güçlü bir istek duyarım.		
42.	Hangi ay ya da yılda olduğumuzdan emin değilim.		
43.	Genellikle doğru şeyleri söyleyebilirim.		
44.	İlişkilerde, karşımdaki kişiyle sürekli bir arada olmadığım sürece tatmin olmam.		
45.	Bedenim çeşitli yerlerinde açıklayamadığım garip hisler duyarım.		
46.	Başkaları tarafından incitilmemenin tek yolu, bağımsız olmaktır.		
47.	İnsanları çok iyi tartarım.		
48.	Karşı cinsten olanlarla ilişkileri hep aynı şekilde sonuçlanır.		
48.	Başkaları sık sık beni aşağılamaya çalışır.		
50.	Diğer insanların duyamıyormuş gibi görüldüğü sesleri duyabilirim.		
51.	Kendi duygularımla teması nadiren kaybederim.		
52.	Benim yerime kararlarımı vermeleri için genellikle başkalarına bel bağlarım.		
53.	Gerçekten tanıyor olmasam da, insanların, mekanların ya da nesnelerin bana tanıdık geldiğine inandığım sık olur.		
54.	Birine güvendiğimde genellikle pişman olurum.		
55.	Bana yakın birine kızdığım zaman, bunu ayrıntılarıyla konuşabilirim.		
56.	Düşüncelerim yayınlandığı için diğer insanlar benim ne düşündüğümü bilir.		
57.	İnsanlar, kabul etse de etmese de genellikle bana kızgındırlar.		
58.	İstediğimi almanın en iyi yolu başkalarını ustaca idare etmektir.		
59.	Etrafımda karşı cinsten birileri varken genellikle kendimi gergin hissedirim.		
60.	Bazen bedenimin karşı cinse dönüştürüldüğünü hissedirim.		
61.	Bir şeylerin dışında bırakılacağımdan sık sık kaygı duyarım.		

Maddeler		D	Y
62.	Herkesi memnun etmem gerektiğini hissederim aksi taktirde beni reddedebilirler.		
63.	Beni çok az tanıyan insanlar ne zaman isteseler düşüncelerimi okuyorlar.		
64.	Bazen rüyalarım o kadar canlı olur ki uyandığım zaman gerçekten yaşanmış gibi gelir.		
65.	Kendimi kapatıp birkaç ay kimseyle görüşmem.		
66.	Hayatımdaki önemli insanlar tarafından olası reddedilmelere karşı duyarlıyım.		
67.	Sıklıkla diğer insanların zalimliğinin kurbanı olurum.		
68.	Arkadaş edinmek benim için sorun değildir.		
69.	Lanetlenmiş bir insan olduğuma inanırım.		
70.	Karşı cinsten olanlarla nasıl tanışılacağı ya da konuşulacağını bilmem.		
71.	Bana yakın olan birine istediğim bir şeyi yaptıramadığımda, kızgın ya da incinmiş hissederim.		
72.	Düşünce ve davranışlarım hakkında sürekli yorum yapan, başkalarının duymadığı sesler duyarım.		
73.	Yalnız bir yaşam sürmek benim kaderimdir.		
74.	Bana ait olmayan şeyleri düşünmeme ya da dürtülere sahip olmama zorlayan, kendi dışımda bazı güç ve etkilerin kontrolü altındayım.		
75.	Duygu durumum, olayları/durumları nasıl gördüğümü etkiler.		
76.	İnsanlar birbirine karşı asla dürüst değildir.		
77.	Uykuya dalma ya da uyanma aşamasında olsam bile gerçek ve hayal olanı daima ayırt edebilirim.		
78.	İlişkilere çok şey katar ve çok şey alırım.		
79.	Yakında dünyanın sonunun geleceği hissine kapılıyorum.		
80.	Karşı cinsten olanlarla tanışmak ya da konuşmaktan utanırım.		
81.	Bir ilişkide benim için en önemli şey, diğer kişi üzerinde güç kullanmaktır.		
82.	İyi bir yön duygum vardır ve yolumu hemen hemen hiç kaybetmem.		
83.	Hoş olmayan tüm olayları görmezden gelmeye çalışırım.		
84.	Açıklayamadığım kaygı duyguları yaşarım.		
85.	Alkol ya da madde kullandığımda çevremdeki herkes bana zarar vermek istiyormuş gibi gelir.		
86.	Kendi duygularıma o kadar çok dikkat ederim ki, başkalarının duygularını görmezden gelebilirim.		
87.	Kendi mahalleimde olsam bile, sıklıkla nerede olduğumu bilmem		
88.	Hayatımdaki trajik olayların gerçekliğini kabul etmede zorlanırım, ailedeki birinin ölümü gibi.		
89.	İyi bir annenin, çocuklarını daima memnun etmesi gerektiğine inanırım.		
90.	Bazen sadece görmek istediğimi görürüm.		

EK 3. Savunma Biçimleri Testi

Lütfen her ifadeyi dikkatle okuyup, bunların size uygunluğunu yan tarafında 1 den 9 a kadar derecelendirilmiş skala üzerinde seçtiğiniz dereceyi çarpı şeklinde (×) işaretlemek suretiyle gösteriniz.

1 2 3 4 5 6 7 8 9
Bana hiç uygun değil ←————→ Bana çok uygun

1.	Başkalarına yardım etmek hoşuma gider, yardım etmem engellenirse üzülürüm.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
2.	Bir sorunum olduğunda, onunla uğraşacak vaktim olana kadar o sorunu düşünmemeyi becerebilirim.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
3.	Endişemin üstesinden gelmek için yapıcı ve yaratıcı şeylerle uğraşırım (resim, el işi, ağaç oyma)	1 2 3 4 5 6 7 8 9
4.	Arada bir bu gün yapmam gereken işleri yarına bırakırım.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
5.	Kendime çok kolay gülerim.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
6.	İnsanlar bana kötü davranmaya eğilimliler.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
7.	Birisi beni soyup paramı çalsa, onun cezalandırılmasını değil ona yardım edilmesini isterim.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
8.	Hoş olmayan gerçekleri, hiç yokmuşlar gibi görmezlikten gelirim.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
9.	Süpermen' mişim gibi tehlikelere aldırım.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
10.	İnsanlara, sandıkları kadar önemli olmadıklarını gösterebilme yeteneğimle gurur duyarım.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
11.	Bir şey canımı sıktığında, çoğu kez düşüncesizce ve tepkisel davranırım.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
12.	Hayatım yolunda gitmediğinde bedensel rahatsızlıklara yakalanırım.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
13.	Çok tutuk bir insanım.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
14.	Her zaman doğruyu söylemem.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
15.	Sorunsuz bir yaşam sürdürmemi sağlayacak özel yeteneklerim var.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
16.	Seçimlerde bazen haklarında çok az şey bildiğim kişilere oy veririm.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
17.	Bir çok şeyi gerçek yaşamımdan çok hayalimde çözerim.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
18.	Hiçbir şeyden korkmam	1 2 3 4 5 6 7 8 9

19.	19. Bazen bir melek olduğumu, bazen de bir şeytan olduğumu düşünürüm.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
20.	20. Kırıldığımda açıkça saldırgan olurum.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
21.	21. Her zaman, tanıdığım birinin koruyucu melek gibi olduğunu hissederim.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
22.	22. Bana göre, insanlar ya iyi ya da kötüdürler.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
23.	23. Patronum beni kızdırırsa, ondan hıncımı çıkarmak için ya işimde hata yaparım ya da işi yavaşlatırım.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
24.	24. Her şeyi yapabilecek güçte, aynı zamanda son derece adil ve dürüst olan bir tanıdığım var.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
25.	25. Serbest bıraktığımda, yaptığım işi etkileyebilecek olan duygularımı kontrol edebilirim.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
26.	26. Genellikle, aslında acı verici olan bir durumun gülünç yanını görebilirim.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
27.	27. Hoşlanmadığım bir işi yaptığımda başım ağrır.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
28.	28. Sık sık, kendimi kesinlikle kızmam gereken insanlara iyi davranırken bulurum.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
29.	29. Hayatta, haksızlığa uğruyor olduğuma eminim.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
30.	30. Sınav veya iş görüşmesi gibi zor bir durumla karşılaşacağımı bildiğimde, bunun nasıl olabileceğini hayal eder ve başa çıkmak için planlar yaparım.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
31.	31. Doktorlar benim derdimin ne olduğunu hiçbir zaman gerçekten anlamıyorlar.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
32.	32. Haklarım için mücadele ettikten sonra, girişken davrandığımdan dolayı özür dilemeye eğilimliyimdir.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
33.	33. Üzüntülü veya endişeli olduğumda yemek yemek beni rahatlatır.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
34.	34. Sık sık duygularımı göstermediğim söylenir.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
35.	35. Eğer üzüleceğimi önceden tahmin edebilirsem, onunla daha iyi baş edebilirim.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
36.	36. Ne kadar yakınırsam yakınyım, hiçbir zaman tatmin edici bir yanıt alamıyorum.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
37.	37. Yoğun duyguların yaşanması gereken durumlarda, genellikle hiçbir şey hissetmediğimi fark ediyorum.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
38.	38. Kendimi elimdeki işe vermek, beni üzüntülü veya endişeli olmaktan korur.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
39.	39. Bir bunalım içinde olsaydım, aynı türden sorunu olan birini arardım.	1 2 3 4 5 6 7 8 9
40.	40. Eğer saldırganca bir düşüncem olursa, bunu telafi etmek için bir şey yapma ihtiyacı duyarım.	1 2 3 4 5 6 7 8 9

EK 4. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği

Bu sorular çocukluğunuzda ve ilk gençliğinizde (20 yaşından önce) başınıza gelmiş olabilecek bazı olaylar hakkındadır. Her bir soru için sizin durumunuza uyan rakamı işaretleyiniz. Sorulardan bazıları özel yaşamınızla ilgilidir; lütfen elinizden geldiğince gerçeğe uygun yanıt veriniz.

Yanıtlarınız gizli tutulacaktır.

1. Hiçbir zaman 2. Nadiren 3. Kimi zaman 4. Sık olarak 5. Çok sık

		1. Hiçbir zaman	2. Nadiren	3. Kimi zaman	4. Sık olarak	5. Çok sık
Çocukluğumda ya da ilk gençliğimde...						
1.	Evde yeterli yemek olmadığından aç kalırdım.					
2.	Benim bakımımı ve güvenliğimi üstlenen birinin olduğunu biliyordum.					
3.	Ailemdelikler bana “salak”, “beceriksiz” ya da “tipsiz” gibi sıfatlarla seslenirlerdi.					
4.	Anne ve babam ailelerine bakamayacak kadar sıklıkla sarhoş olur ya da uyuşturucu alırlardı.					
5.	Ailemde önemli ve özel biri olduğum duygusunu hissetmeme yardımcı olan biri vardı.					
6.	Yırtık, sökük ya da kirli giysiler içerisinde dolaşmak zorunda kalırdım.					
7.	Sevdiğimi hissediyordum.					
8.	Anne ve babamın benim doğmuş olmamı istemediklerini düşünüyordum.					
9.	Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora ya da hastaneye gitmem gerekmişti.					
10.	Ailemde başka türlü olmasını istediğim bir şey yoktu.					
11.	Ailemdelikler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı ya da sıyrıklar oluyordu.					
12.	Kayış, sopa, kordon ya da başka sert bir cisimle vurularak cezalandırılıyordum.					
13.	Ailemdelikler birbirlerine ilgi gösterirlerdi.					
14.	Ailemdelikler bana kırıcı ya da saldırganca sözler söylerlerdi.					
15.	Vücutça kötüye kullanılmış olduğuma (dövülme, itilip kakılma vb.) inanıyorum.					
16.	Çocukluğum mükemmeldi.					

Çocukluğumda ya da ilk gençliğimde...		1. Hiçbir zaman	2. Naidren	3. Kimi zaman	4. Sık olarak	5. Çok sık
17.	Bana o kadar kötü vuruluyor ya da dövülüyordum ki öğretmen, komşu ya da bir doktorun bunu fark ettiği oluyordu.					
18.	Ailemde birisi benden nefret ederdi.					
19.	Ailemdekiler kendilerini birbirlerine yakın hissederlerdi.					
20.	Birisi bana cinsel amaçla dokundu ya da kendisine dokunmamı istedi.					
21.	Kendisi ile cinsel temas kurmadığım takdirde beni yaralamakla ya da benim hakkımda yalanlar söylemekle tehdit eden birisi vardı.					
22.	Benim ailem dünyanın en iyisiydi.					
23.	Birisi beni cinsel şeyler yapmaya ya da cinsel şeylere bakmaya zorladı.					
24.	Birisi bana cinsel tacizde bulundu.					
25.	Duygusal bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma (hakaret, aşağılama vb.) inanıyorum.					
26.	İhtiyacım olduğunda beni doktora götürecek birisi vardı.					
27.	Cinsel bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.					
28.	Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.					

EK 5. Katılımcı Bilgi Ve Onam Formu

Sayın Katılımcı, Katıldığınız bu çalışma bilimsel nitelikte bir araştırma olup konusu şiddet mağduru olan ve erken dönem çocukluk deneyimlerinde çocukluk çağı travmaları geçmişi olan annelerin kendi çocuğuna yönelik ihmal ve istismar potansiyelinde savunma mekanizmaları, gerçeği değerlendirme ve nesne ilişkilerinin incelenmesidir. Bu araştırma, Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Doktora öğrencisi Uzman Psikolog Tuğçe Er' in akademik araştırmasını kapsamaktadır.

Bu çalışmaya katılmak gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama ve çalışmanın herhangi bir aşamasında, hiçbir cezaya/yaptırıma maruz kalmaksızın, çalışmadan ayrılma hakkına sahipsiniz. Araştırmada yer almanız nedeniyle size hiçbir ödeme yapılmayacak ve sizden de hiçbir ücret talep edilmeyecektir. Anketi yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz anlamına gelmektedir. Araştırma hakkında daha fazla bilgi almak için araştırmacıya tugceer@outlook.com mail adresinden ulaşabilirsiniz.

Araştırmanın bilgilendirilmiş gönüllü olur formundaki tüm açıklamaları okudum/sözlü olarak dinledim. Bana yukarıda konusu ve amacı belirtilen araştırma ile ilgili yazılı ve sözlü açıklama aşağıda belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı. Araştırmaya gönüllü olarak katıldığımı istediğim zaman gerekçeli veya gerekçesiz olarak araştırmadan ayrılabilceğimi biliyorum. Söz konusu araştırmaya, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın kendi rızamla katılmayı kabul ediyorum.

Gönüllünün Adı-Soyadı İmzası Tarih:

Araştırma hakkındaki yukarıdaki ve istenen diğer bilgiler katılımcıya tarafımdan açıklanmış ve yazılı onamını alınmıştır.

Araştırmacının (Adı-Soyadı) İmzası Tarih: